

VOGELS ^{in en om} DEN HAAG

Inventarisatierapport 2010

Telgegevens van:

Vogelrustgebieden, groengebieden, stadsvogelplots, nestkasten

Activiteiten van anderen:

Solleveld, Meeslouwerpolder, Ringstation Meijendel, Agrarische vereniging Santvoorde

Haagse Vogelbescherming

Website:

www.haagsevogels.nl

Informatie:

Voor alle vragen over (wilde) vogels en vogelbescherming kunt u terecht op info@haagsevogels.nl of bij onze telefonische informatiepost:

T: 0174 - 21 38 25 (mevr. R. Langenhuizen)

Correspondentieadres:

Altingstraat 12, 2593 SX Den Haag

Contributie 2009:

leden: € 12,50 per jaar

jeugdleden tot 16 jaar gratis

lidmaatschap voor het leven: eenmalig € 250,00

Ledenadministratie:

Ingrid Megens

Riouwstraat 206, 2585 HZ Den Haag

Email: hvbleden@planet.nl

Tel: 070 - 350 53 88

Banknummer: 275 200

Coördinator Veldwerk:

Boudewijn Schreiner

Email: birdeye@planet.nl

Contactpersoon inventarisatierapport:

Ruud van der Waard

Email: famvanderwaard@hetnet.nl

Alarmnummer milieuzaken:

Frederik Hoogerhoud, M: 06 - 41 27 15 31

Email: frederik@hoogerhoud.nl

Ruud van der Waard M: 06 - 47 46 01 59

Email: famvanderwaard@hetnet.nl

Vogelasiel De Wulp:

Heliotrooplaan 15, 2555 MA Den Haag

Tel: 070 - 323 15 68

b.g.g. 0174 - 21 38 25

Banknummer: 509 26 75

Email: vogelasieldewulp@gmail.com

Werving Nieuwbouw Vogelasiel:

Banknummer: 160.280.826

Het inventarisatierapport is **GRATIS VOOR LEDEN** van de Haagse Vogelbescherming. Niet-leden kunnen "Vogels in en om Den Haag" bestellen door overmaking van € 4,50 op giro 358 61 85 t.n.v. Haagse Vogelbescherming te Den Haag, onder vermelding van "Inventarisatierapport 2010". Instellingen en organisaties worden uitdrukkelijk verzocht volledige naam en adres te vermelden van degene aan wie het rapport moet worden toegezonden.

Inhoudsopgave

Voorwoord	5	Hyacintenbos	25
		Heempark H.J.Bos	25
Methode van onderzoek en toelichting op de cijfers	6	ATV "Nut en Genoegen"	26
		De Heimanshof *	26
		ATV "Zonnegaarde"	27
Vogelrustgebieden *:		Vreugd en Rust en Park 't Loo	27
Dr. Abraham Schierbeektuin	9	Voorlinden *	29
Eilandjes Meer en Bos	9	Park Groot Haesebroek	29
Marlot	9	Backershagen/Wiltzanck/Hartenkamp	30
Ockenburgh	10	De Paauw en Bos Ruijs	31
Gravin van Bylandtreservaat	10	Park Rozenrust	31
Henk van Dongenreservaat	11	Duivenvoordse en Veenzijdse Polder	32
Vredenoord	11		
Overvoorde	11	Teloverzicht overige gebieden	33
André van der Laantuin	12		
Eendenkooi Zuiderpark	12	Stadsvogelplots:	
Paroussia	13	Binnenhof e.o.	39
De Witte Vlek Madestein	14	Benoordenhout Zuidoost	39
Teloverzicht vogelrustgebieden	15	Nestkastenonderzoek	42
Andere telgebieden:		Diverse activiteiten van anderen:	
Haagse Bos	17	Vogelwerkgroep Solleveld	44
Clingendael	18	Meeslouwerpolder	46
Oosterbeek	19	Weidevogelwerkgroep Nootdorp-L'dam	47
Arendsdorp/Oostduin	19	Weidevogelinventarisatie Santvoorde	49
Nieuwe Scheveningse Bosjes	20	Ringstation Meijndel	50
Scheveningse bosjes	21	MUS-project	51
Park Sorghvliet *	21		
Haagse Beek (middenloop)	21	Overzichtskaart	60
Wapendal *	23		
Landgoed Meer en Bos	23		
Westduinpark (noordgedeelte)	23		
Westduinpark (middengedeelte)	24		
Crematorium Ockenburgh	25		

* Alleen toegang met vergunning of toegangskaart

Illustraties: uit Teixeira (1979), Atlas van de Nederlandse Broedvogels. SOVON (met toestemming)

Omslag: Frederik Hoogerhoud
Coördinator telgegevens: Ruud van der Waard
Eindredactie: Frank Kooper
Lay-out: Aletta de Ruiter
Statistiek: André Saanen
Coördinator redactie: Idde Lammers

Appelvink

Voorwoord

Het uitbrengen van een inventarisatierapport blijkt elk jaar toch weer een hele klus. Die klus wordt gelukkig geklaard door gezamenlijke inspanning.

Allereerst zijn er natuurlijk de tellers waarvan de meesten al jaren elk voorjaar wekelijks voor dag en dauw hun telronde lopen, omdat die vogels nou eenmaal net op dat moment allemaal tegelijk hun kelen opzetten.

Maar het spreekwoord 'De morgenstond heeft goud in de mond', is natuurlijk niet voor niets in ons taalgebruik opgenomen. Het heeft iets heel bijzonders om op dat moment van de ontwakende natuur te genieten.

De volgende klus ligt bij het productieteam. Sinds enkele jaren bemand door een vijftal vrijwilligers die de taak van IR-peetvader Tom Looij hebben overgenomen. Dankzij een goede coördinatie en deskundige verwerking worden de aangeleverde gegevens in tekst en tabellen omgezet. Geholpen door het programma excel is dat tegenwoordig eenvoudiger dan de handtellingen die Tom vroeger moest uitvoeren. Daarna komt het proces van lay-out en controle. De afgelopen jaren ondervonden we daarbij nog wat kinderziektes, die er hopelijk dit keer zijn uitgefilterd. Voor die laatste eindcontrole toch nog even gebruikgemaakt van de ervaring van peetvader Tom.

Naast de wekerende resultaten van de vaste tellers, zijn er dit jaar een aantal nieuwe gegevens te verwelkomen. Dankzij Adri Remeus krijgen we inzage in het professionele inventarisatierapport van de agrarische vereniging Santvoorde. Dat bestrijkt een groot weidegebied tussen Den Haag en Leiden.

Niet nieuw, maar wel veel uitgebreider is het kijkje in de keuken van Vogelringstation Meijndel. Vincent van der Spek heeft het hele rapport digitaal beschikbaar gesteld, zodat we dat via de website www.haagsevogels.nl kunnen downloaden.

Een verslagje van VWG-Meijndel ontbreekt dit jaar. Even leek het erop of we konden doorverwijzen naar het totale jaarverslag op de website van VWG-M. Maar helaas blijken die gegevens niet voor iedereen toegankelijk te zijn. Mogelijk dat we daar een volgende keer afspraken over kunnen maken.

Al met al ligt er dit jaar weer een inventarisatierapport waar de vereniging trots op mag zijn. Ik wens alle lezers dan ook een interessante ontdekkingstocht langs alle cijfers en verslagen.

Namens de commissie IR
Aletta de Ruiter
april 2010

Methode van onderzoek en toelichting op de cijfers

Cie. Veldwerk en Vogelwachters

De Commissie Veldwerk is de commissie binnen de Haagse Vogelbescherming die de tellingen coördineert. Zij leidt hiertoe de mensen op die de inventarisaties uitvoeren, de zgn. Vogelwachters. De Commissie organiseert voor deze mensen ook opleidingscursussen en zorgt voor begeleiding van beginnende tellers. Jaarlijks houdt de Commissie de gebieden bij die geteld moeten worden en probeert de beschikbare tellers zo goed mogelijk over de gebieden te verdelen. Hierbij wordt waar mogelijk rekening gehouden met de gebieden die beleidsmatig van belang zijn.

Hoewel het tellen van de vogels natuurlijk voor een belangrijk deel voor het plezier gebeurt, houdt de Commissie daarbij wel een beleidsdoel voor ogen. De vogelstand moet behouden en zo mogelijk verbeterd worden. Door jaarlijks dezelfde gebieden volgens dezelfde methode te onderzoeken, kan men zien of er wijziging optreedt in het aantal vogels per soort. Als we veranderingen in aantallen ook nog kunnen verklaren, hebben we helemaal een goede basis voor vogelbescherming.

De vogelrustgebieden

De vogelrustgebieden (voorheen vogeltuinen en -reservaten) hebben tot doel het creëren van kleine centra in groengebieden. Door hun beveiliging en begroeiing zijn het productiecentra voor jonge vogels en ze verrijken het vogelleven in de omringende bossen, plantsoenen en woonwijken. Deze gebieden zijn door de gemeente in beheer gegeven aan de Haagse Vogelbescherming.

Ze zijn 0,3 tot 5 hectare groot en niet toegankelijk voor publiek. Hoewel het onderscheid niet altijd even scherp is, kan gesteld worden dat "vogeltuinen" vanuit hun aanleg een kunstmatig karakter dragen en als het ware vanuit het niets zijn aangelegd ten behoeve van een optimale broeddichtheid. "Vogelreservaten" zijn gebieden, waar binnen een bestaande en te handhaven begroeiing bijzondere voorzieningen voor de vogels zijn getroffen zonder het besloten karakter van het gebied aan te tasten.

In de loop der jaren is vastgesteld dat de broeddichtheid in alle vogelrustgebieden veel hoger is dan in de andere gebieden.

Het onderhoudswerk, vrijwilligerswerk, wordt voornamelijk in de herfst- en wintermaanden verricht. Dit werk houdt in: snoeien, bijplanten, rooien, aanleg en onderhoud van takkenrillen en houtstapels (voornamelijk in wigwamvorm) en onderhoud van de afrastering. Gedurende het gehele jaar wordt gecontroleerd op vernielingen en op "insluipers". Ook het nestkastenonderhoud en de inventarisatiewerkzaamheden behoren tot de normale taken van de beheerder.

De vogelrustgebieden zijn alleen onder begeleiding van de als beheerder fungerende vogelwachter toegankelijk. Dat zal overigens altijd buiten het broedseizoen zijn.

Bonte vliegenvanger

Andere gebieden

De andere gebieden die geïnventariseerd worden, lopen in grootte en aard van het terrein sterk uiteen. De duingebieden hebben een heel ander karakter dan de stadsparken of landgoederen. Ook de toegankelijkheid verschilt. In de inhoudsopgave zijn met een * aangegeven die gebieden, die alleen met een vergunning of toegangskaart door het publiek bezocht mogen worden.

De dichtheid in de parken wordt sterk beïnvloed door de aan- of afwezigheid van grote waterpartijen, gazons, speel- en ligweiden en weilanden. Zo zijn de dichtheden in gebieden als Madestein en De Uithof relatief laag. In meer parkachtige gebieden (bijvoorbeeld Arendsdorp/Oostduin, Sorghvliet en

De Voorden), met een veel hoger percentage bos en struikgewas, liggen deze veel hoger.

Nestkastenonderhoud

Om de broedgelegenheid voor holenbroeders te vergroten worden in veel gebieden nestkasten opgehangen, vooral daar waar weinig natuurlijke holten voorhanden zijn. Koolmees, Pimpelmees, Torenvalk, Bosuil, Grauwe Vliegenvanger, ze hebben allemaal hun eigen kastensoort.

In totaal gaat het om zo'n 1100 nestkasten. Deze worden jaarlijks schoongemaakt, gerepareerd en zo nodig vernieuwd. Plaatsing en onderhoud geschiedt door de vogelwachter, eventueel in overleg met de terreineigenaar en de Veldwerkcommissie. Zie verder het hoofdstuk Nestkastenonderzoek.

Methode van onderzoek

Alle inventarisaties zijn op vrijwillige basis verricht in de vrije tijd van de waarnemers. Jong en oud beleeft hier plezier aan. De één is er intensiever mee bezig dan de ander. Daarbij werden er verschillende tel-systemen gehanteerd. Voorzover mogelijk is de gevolgde methode steeds in de verslagen gemeld. De laatste tijd brengen de tellers echter steeds meer systematiek in hun telmethoden en verslaggeving. In de meeste gebieden wordt nu volgens de door SOVON uitgewerkte Broedvogel Monitoring Project (BMP)-methode geïnventariseerd.

In veel inventarisatiegebieden zijn meerdere waarnemers actief. In dit geval is er één contactpersoon en coördinator die de gegevens verzamelt en bewerkt. Steeds vaker worden de telgegevens, die volgens de BMP-methode zijn verkregen, ook doorgestuurd naar SOVON (Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland). Hierdoor wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de registratie van de landelijke

trends onder de broedvogels.

De meeste tellers registreren ook de waargenomen soorten buiten het broedseizoen, maar zeker niet allemaal intensief. Dit houdt in, dat in de waarnemingsoverzichten van een aantal parken zeer alge-

Boomkruiper

mene trekvogels en wintergasten kunnen ontbreken. Dit wil echter niet zeggen dat deze soorten niet in deze parken waar te nemen zouden zijn, maar eerder dat de bezoekenintensiteit van de tellers te gering is geweest.

In de waarnemingsoverzichten is een onderscheid gemaakt tussen territoriumhoudende soorten en tijdelijk verblijvende soorten.

Het is van belang op te merken, dat het aantal territoriumhoudende vogels niet identiek hoeft te zijn aan het aantal broedgevallen. Het is heel goed mogelijk dat sommige wel het hele jaar of een deel daarvan een territorium hebben verdedigd, maar hierin niet tot broeden zijn gekomen. Anderzijds is het aantal territoria ook niet gelijk aan het aantal nesten bij die soorten die meer dan één broedsel per jaar grootbrengen, zoals veel zangvogels.

Met tijdelijk verblijvende soorten worden die soorten bedoeld die het terrein tijdelijk gebruiken als voedselgebied, slaapplaats of anderszins.

De tellingen van de vogels per soort zijn verwerkt in tellijsten. De veranderingen in het gebied zoals groot onderhoud of ander menselijk ingrijpen, worden in het verslag vermeld. Tellijst en verslag samen geven een indicatie van de waarde van een gebied voor de vogels.

Ekster

Eventuele aanslagen op een groengebied doen het leefgebied van vogels afnemen. In dit inventarisatierapport kan men zien om welke vogelsoorten en aantallen vogels het gaat.

Toelichting op de cijfers

Welke soorten en hoeveel er jaarlijks in een gebied worden vastgesteld is sterk afhankelijk van verschillende factoren:

1. Veranderingen veroorzaakt door externe factoren

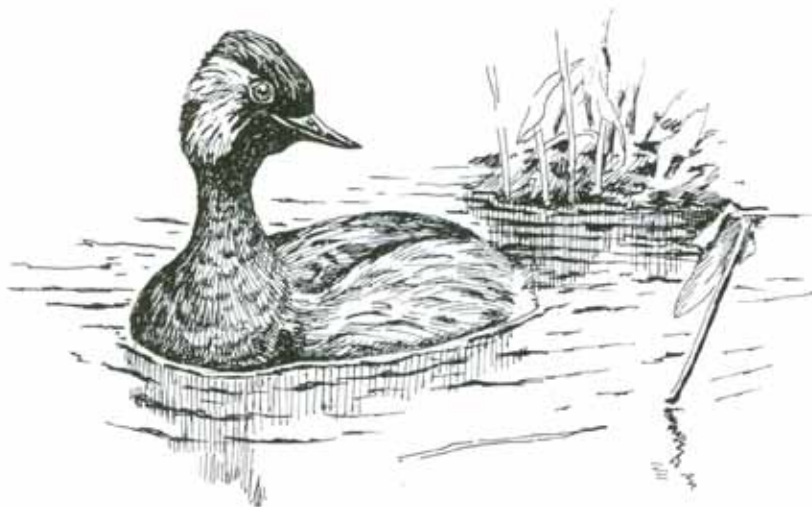
- Fluctuaties die het landelijk beeld van vooruitgang of achteruitgang volgen;
- Veranderingen in het gebied door natuurlijke successie (van "jonge aanplant naar volwassen boom");
- Verandering in inrichting en gebruik van het gebied (nieuwe aanplant, recreatiedruk);
- Verrichten van (al dan niet intensieve) onderhoudswerkzaamheden in de parkachtige gebieden;
- Inrichtingswerkzaamheden in de vogelrustgebieden (aanbrengen van wigwams, ophangen van nestkasten, terugsnoeien natuurlijke begroeiing, enz.);

2. Veranderingen veroorzaakt door het telsysteem

- Verandering van waarnemer; wellicht een van de belangrijkste factoren. Verschillen in ervaring en kennis en verschillen in werkwijze kunnen de uitkomsten van de inventarisatie sterk beïnvloeden;
- Veranderingen in telmethode (aanbevolen wordt zoveel mogelijk de gestandaardiseerde BMP-methode van SOVON toe te passen);
- Veranderingen in telintensiteit, telperiode en teltijdstip.

Waar veranderingen zijn opgetreden is dit zo goed mogelijk in de verslagen van de desbetreffende gebieden beschreven.

Wie meer wil weten van een bepaald gebied of denkt relevante informatie hierover te hebben doet er goed aan zich in verbinding te stellen met de erbij vermelde contactpersoon. Adres en telefoonnummer zijn bij de Commissie Veldwerk te verkrijgen. Voor gegevens zie colofon op pag 2.

Vogelrustgebieden

Dr. Abraham Schierbeektuin (D-H)

Oppervlakte: 0,75 ha
Beheerders: Hetty Mos; Hilde Küpfer
Telling: via regelmatige observaties

Wederom een strenge winter en er is heel wat vogelvoer aangesleept en verorberd. Ondanks alle kou hebben we het werk voor het broedseizoen afgekregen. Het betonnen vijvertje dat André van der Laan nog zelf gemaakt heeft, was lek geraakt en aan het eind van het broedseizoen heeft Ap het kunnen repareren met behulp van vijverreparatie middel. Nu wacht hem volgend jaar nog de uitdaging om het middengedeelte van de oude drinkbak te repareren. Dat is al sinds de oorlog lek. We wachten met spanning af.

Een van de negentigjarige meidoornbomen is tijdens een novemberstorm omgevallen en tijdens de vogelwachterswerkdag verwerkt. Op de vogelwachterswerkdag van 20 november is een heleboel werk verricht. Een paar dagen later begon het te sneeuwen en de hoeveelheden liepen op tot meer dan 20 centimeter. Het is tot na de Kerst blijven liggen. Behalve dat je de vogels weer (vrijwel) iedere dag moet voeren, moet je heel plaatselijk snoeien om de vogels niet te veel te verstoren. Bij het snoeien was het zaak eerst de heggen wat 'uit te kloppen', anders kreeg je een enorme berg sneeuw op je hoofd. Het was wel schitterend!

Bij het schoonmaken van de nestkasten hebben we twee glanskopnesten gevonden. Een leuke verrassing. Gedurende het snoeiseizoen hebben we ook hulp gehad van Ap Mos en Judith Baars.

Eilandjes Meer & Bos (Den Haag)

Oppervlakte: ca. 1.5 ha
Beheerders: Rogier Mos
Telling: BMP-methode

Het jaar begon koud en eindigde koud. Daarom is er veel gevoerd. Hetgeen mij opviel was, dat tijdens de sneeuwperiodes er veel minder gegeten werd dan er na. Dit vind ik wel raar, want je zou denken dat er minder te eten is als er sneeuw ligt of als de grond

bevroren is. Maar voor en na de vorst wordt er bij mij ongeveer tweemaal zoveel gegeten. Dit heb ik allebei de winters mee gemaakt. Of de vogels nu de stad in trekken of weg trekken weet ik niet, maar het valt op.

Het voorjaar was erg mooi. De sneeuwkllokjes, krokussen en boshyacinten kwamen erg goed op, omdat de prachtframboos steeds verder wordt teruggebracht. Alle pionierssoorten doen het goed door de ruimte die wordt vrij gemaakt. Verder wordt de vijver iedere keer iets groter, waardoor de mossen ook goed de ruimte krijgen. Kortom, een steeds groter wordende biodiversiteit. Verder was er een nieuwe soort van het jaar op het grote eiland. Voor het eerst heeft er een Nachtegaal een territorium gehad. Of er ook een succesvol broedsel is geweest weet ik niet, maar het territorium is al erg leuk.

Vogelrustgebied Marlot (Den Haag)

Oppervlakte: 0.3 ha
Beheerders: Rick en Marianne Hoeing
Telling: Geen

Het vogelrustgebied Marlot is ook dit jaar niet geteld. Er is nog geen nieuwe teller gevonden. Wij hebben wel de broedgegevens van de nestkasten. Bij het schoonmaken van de nestkasten bleek er een van de boom gevallen. Gelukkig was dit na het broedseizoen gebeurd, want de kast was wel bebroed.

Wij hadden de meidoorns flink teruggezet, dat hebben sommige niet overleefd. De plek waar ze staan is behoorlijk donker, dus dat kan de oorzaak zijn. Er is een enorme beuk omgevallen, waardoor wij het paadje naar het gereedschapshokje om moesten leggen. Met Ap en Hetty Mos hebben wij een flink deel van de boom aan de overkant van de sloot weggezaagd (AP) en op stapels gelegd (Hetty en wij). Het was echter te veel voor ons, daar moest de gemeente aan te pas komen. De takken van de zilverberk zijn verwijderd van het hutje. De takken die over de sloot hingen zijn weggezaagd door de mensen van de dienst "Groenvoorzieningen". Zij hebben ook het deel van de beuk dat over de sloot gevallen is verder weggezaagd en afgevoerd. Het in het vorige verslag genoemde aantal duiven is

verminderd. Wij hebben een plukplaats gezien, dus wellicht is er een natuurlijke vijand opgedoken.

Boompieper

Ockenburgh (Den Haag)

Oppervlakte: ca. 3,5 ha
 Beheerders: Rick en Marianne Hoeing
 Telgegevens: Hetty Mos
 Telling: BMP-methode

Het vogelrustgebied Ockenburgh is in het jaar 2010 samen met Hetty en Ap Mos beheerd. Wij hebben gesnoeid, rillen en wigwams opgevuld en nestkasten schoongemaakt. In maart zijn paaltjes tegen het hek gemaakt, zodat 'alleen' de vos nog onder het hek door kan. Het was een lange, koude winter, waarin veel gevoerd is. Soms lag er wel 20 cm sneeuw. In november is Hetty gaan voeren en het leek wel of de vogels het aanvoelden dat het een rotwinter zou worden, want de vetbollen en het overige voer werden bestormd.

De excursie in februari had acht deelnemers en tijdens de excursie werd een skeletje gevonden, dat in een boomtak hing. Begin maart is het voeren geleidelijk verminderd, hoewel het nog steeds koud was. De voedersilo's waren iedere drie à vier dagen leeg. Hetty heeft tijdens de telrondes de volgende observaties gedaan:

- 7 maart: Roodborst in schuurtje. Hij kwam binnen door een opening in de palenwand. At net niet uit de hand. Handje voer werd met graagte opgepeuzeld.
- 21 maart: Ballen van de burens in het bos.
- 28 maart: Plukplaats Houtduif (Buizerd)

- 24 april: Vos tegengekomen. Dode adult Blauwe Reiger in het water
- 7 mei: Eerste juveniele Blauwe Reiger uitgevlogen
- 4 juni: Zowel een oude als een verse vossendrol op het pad gevonden.
- 15 juni: Net voorbij de vijver een moervos, die zich zat te verzorgen. Volgens mij had ze last van kriebelbeestjes. Ruim twee minuten genoten, voor ze me zag.
- 2 juli: Twee juveniele Buizerds, zijde Ockenburgh straat. De ouders zijn zeer agressief en ik ben blij dat er bomen staan, zodat ze geen duikvluchten kunnen uitvoeren.

Bij het snoeien van de meidoorns vonden wij weer een nestje, het zat laag en was van een Winterkoninkje.

Gravin van Bylandtreservaat (Was.)

Oppervlakte: 0,6 ha
 Beheerders: Boudewijn Schreiner,
 Ingrid Megens
 Telling: Jaarrond in terrein

Hé, een IJsvogeltje is mijn onbewuste reactie bij het horen van een kenmerkend ZIE-ti. De vogel scheert over het water langs de zuidkant van het gebied en landt op een overhangende tak. Deze kleine blauwe schicht heeft in ieder geval de koude winter overleefd.

De vogels in het vogelrustgebied profiteerden van de wintervoeding die ook dit jaar door de vereniging werd opgestart. Houtsnippen werden vanaf oktober tot ver in maart waargenomen en pas op 28 maart zong de eerste Tjiftjaf. Maar liefst drie eekhoortjes zitten elkaar voortdurend achterna en zorgen voor onrust bij een kauwenpaartje dat de bosuilenkast als nestplaats heeft uitgekozen. 2010 bleek een goed muizenjaar voor de rosse woelmuis, maar de Bosuil was dit kennelijk ontgaan en liet niets van zich horen of zien. De vogelstand week nauwelijks af van voorgaande jaren en het lijkt erop dat de Vink een vaste broed-vogel gaat worden.

De najaarsstormen hebben dit jaar voor veel schade aan het hekwerk gezorgd. De ene na de andere es legt het loodje. Om de inspectiepaden weer vrij te maken heb ik met Peter Waenink het nodige zaagwerk verricht. Het vrijkomende hout werd

hierna op de vogelwachterwerkdag gebruikt om enkele mooie houtrillen te bouwen. Om toekomstige schade te voorkomen heb ik een aantal essen, die in slechte conditie verkeren gemerkt. Ook buiten het vogelrustgebied zal er in overleg met de gemeente preventief moeten worden ingegrepen.

Henk van Dongenreservaat (Was.)

Oppervlakte: 0,32 ha
Beheerder: Boudewijn Schreiner
Telling: Jaarrond in terrein

De aangeschafte voedersilo's voldeden goed en moesten tijdens de wintervoeding om de dag worden bijgevuld. Een beschermkooi zorgde ervoor dat alleen de bosvogels tot en met het formaat Grote Bonte Specht er gebruik van konden maken. Toen half februari de kou goeddeels uit de lucht was, werd de beplanting aangevuld met enkele besdragende soorten, waaronder Gelderse roos en

Wegedoorn. Het aangelegde poeltje wordt veelvuldig bezocht en blijkt voor veel vogels een vaste plek te zijn. In maart kwam er zelfs enkele dagen achtereen een Vuurgoudhaantje drinken en badderen. Tijdens een observatie vanuit de schuilhut op 18 maart hoorde ik de roffel en het roepje van de Kleine Bonte Specht. De vogel zat op een zijtak van een es en gedroeg zich behoorlijk luidruchtig. Kort daarop vloog hij over de schuilhut en verdween uit het zicht. Wauw!!... Ik kreeg prompt visioenen van een mogelijk broedgeval van deze in onze streken schaarse soort, maar in de daarop volgende weken

werd het spechtje niet meer waargenomen en leek het dus om een doortrekkertje te gaan. Precies één maand later, terwijl ik vanuit de schuilhut gefascineerd de gedragingen van een Boomkruipertje volgde, klonk plots het snelle zachte kenmerkende roepje van de Kleine Bonte Specht. Even later streek het mannetje neer op een dode stam op enkele meters afstand. Alsof mijn adrenalinepeil nog niet genoeg gestegen was, landde kort daarop het vrouwtje op een andere stam niet ver daar vandaan. Er zijn van die momenten dat je blij bent dat je je camera niet thuis hebt gelaten, zodat ik de gelegenheid kreeg om zowel het vrouwtje als het mannetje te fotograferen. Bovenal was ik verheugd dat het een waarneming betrof die duidde op de aanwezigheid van een broedterritorium. Tijdens de najaarstrek doken er nog enkele nieuwe bezoekers op in het gebiedje. Zowel de Grauwe- als de Bonte Vliegenvanger bezochten daarbij de drinkpoel. Het jaar eindigde net zo koud als dat het was begonnen. Door de overvloedige sneeuwval vielen ook de wegsluitende Houtsnippen op, toen ze bij dreigend gevaar snel dekking zochten in de houtrillen. De najaarsstormen hebben het reservaat ongemoeid gelaten, maar het toegangshek werd een keer opengeknipt. Bij de reparatie bleek het frame volledig te zijn doorgeroest en in 2011 zal het hek in zijn geheel worden vervangen.

Vredenoord (Den Haag)

Oppervlakte: ca. 2,4 ha
Beheerder: Peter Waenink
Telling: BMP-methode

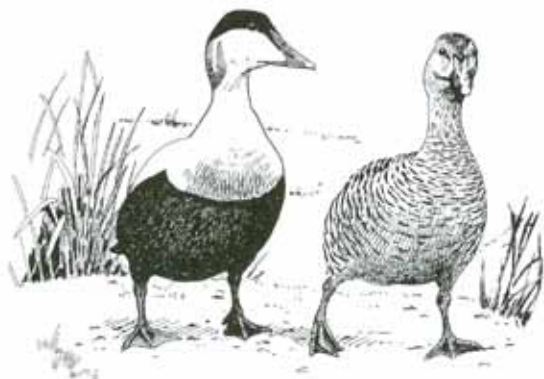
Geen verslag, wel telgegevens.

Overvoorde (Rijswijk)

Oppervlakte: 0,5 ha
Beheerders: Conny de Bruijn, Eric Wisse

Bij het opknappen van Park Overvoorde verwijdert men op veel plaatsen nog steeds alle ondergroei. Alles moet wijken, niet alleen woekeraars als sneeuwbes en prachtframboos, maar eveneens ligusterstruikjes, meidoorn- en beukenopschot en zelfs een prachtige rododendron die ik al jaren

braamvrij hield en die karakteristiek is voor een landgoedpark als Overvoorde. Gelukkig is tot nog toe de begroeiing voor het hek overeind gebleven, iets dat ik heb trachten te bestendigen door contact te leggen met de beheerder. De mens neemt hier weer de regie over het groen, door langs de slootkanten elzen te verwijderen en

nieuwe bomen aan te planten. Maar veel schoonheid groeit met geduldige jaren en ik vrees dat het enige tijd zal duren voor de witte tapijten van sneeuwkllokjes en anemonen weer terug zullen keren in de omgewerkte en nieuw opgebrachte kleigrond. In het vogelrustgebied trof ik voor m'n gevoel wat minder vogels aan, het zou verband kunnen houden met bovenstaande uitdunningen. Aan het einde van de inventarisatie bleken er echter drie soorten méér te zijn. Al laten ook de overwinterende Roodborsten het dit jaar als broedvogel afweten. Lichtpuntje: de IJsvogel is terug! Verder zijn er, afgezien van herhaalde brandstichting naast de ingang, geen afwijkende zaken te melden. Bijzonderheden daarentegen zijn er altijd, zeker voor de goede waarnemer...zoals een roerloze Houtsnip op het ijs van de vijver, die uiteindelijk toch opvliegt.

André van der Laantuin (Den Haag)

Oppervlakte: 1,5 ha
Beheerder: Jan Gemmink
Telling: Observatie in het terrein

Het jaar 2010 begon met sneeuw en vorst en voeren, voeren en nog eens voeren. Om de dag naar mijn reservaat om de silo's te vullen. Een voedersilo met beschermkooi, 55 cm. lang, zes openingen en ook een grondsilo met beschermkooi: tot de grootte

van een merel kan er bij, alles wat groter is niet. Ik voer ook onder de houtstapels en een overdekte voerplek. Hier zitten de Houtsnippen.

Bij veel sneeuw: om de dag voeren. Ik heb gevoerd tot 25 februari. De silo's heb ik in 2009 van de veldwerkcommissie gekregen. Buiten het voer zijn er ook 68 vetbollen en acht potten pindakaas doorheen gegaan. De pindakaas smeet ik op de boomstammen. De Grote Bonte Specht was met twee exemplaren regelmatig present, net als de Boomklever en de mezen. Ook de muizen bleken er gek op te zijn.

De vogels die gebruik maakten van de voedersilo's waren o.a.: Vinken, Kepen, Ringmus, Kool- en Pimpelmees en ook de Zwarte Mees. Ook de Koperwieken, Kramsvogels, Sijzen en de Goudhaantjes waren regelmatig in het reservaat aanwezig.

Als het vriest ga ik niet verder het reservaat in dan alleen rond het hutje en het vennetje om te voeren. Dit om niet onnodig de Houtsnippen te verstoren. Het snoeiwerk ligt dan ook stil. Eind februari heb ik de beplanting er in gezet en het snoeiwerk afgemaakt. Op 5 maart zie ik de Staartmezen al met nestmateriaal vliegen en zo komt het broedseizoen langzaam weer op gang. Ik ben dit broedseizoen veel minder in het reservaat geweest dan andere jaren en dan meestal 's middags. Druk geweest op de volkstuin o.a. met de tuincommissie en de aanleg van de paddenpoel.

Op 24 september zijn Ab en Hetty Mos met de bosmaaier langs geweest om de paden brandnetelvrij te maken en ben ik begonnen met snoeien en alles wat er bij hoort. Eind november al weer vorst 's nachts (-4° C.) Op 1 december alweer begonnen met voeren. In de tweede helft van december viel er al veel sneeuw, tot 30 cm. En zo eindigt 2010.

Eendekooi Zuiderpark (Den Haag)

Oppervlakte: 1,2 ha
Beheerder: Ruud van der Waard
Telling: BMP-methode

Het is een barre winter geweest. Half december 2009 begon de winter met sneeuw en ijs en heeft aangehouden met wisselende winterweersomstandigheden tot aan half maart 2010. Volgens mijn aantekeningen lag op 7 maart mijn

vijver weer dicht gevoren,. Na 20 maart is het echt voorjaar geworden. De natuur had nog een inhaalslag tegoeed en dat was goed te merken. De kou was weg en de vogels begonnen te zingen en gingen met nestbouw aan de gang , de planten en de bomen ontloken en liepen uit. Hè, hè, eindelijk weer aangenaam weer.

Ik heb geen last gehad van stormschade, gelukkig, maar wel van veel gevallen takken, die ik heb moeten verwerken in takkenrillen. Op mijn eiland stond een knots van een Taxus Baccata, met twee blauwe reigernesten erin. Deze is in ca. twee jaar tijd langzaam maar zeker met heel zijn wortelkluit omver gegaan en lag in het voorjaar in de vijver. Omnigroen heeft hem uiteindelijk verwijderd en in mootjes gezaagd. Van al het hout en de takken hebben de mannen twee keurige takkenrillen gemaakt. De samenwerking met de beheerder van het Zuiderpark en Omnigroen is goed. Over het algemeen hoef ik maar ergens om te vragen en ik krijg het, of het wordt gerealiseerd. Dat vind ik heel prettig en daar hebben alle partijen baat bij. Het is een rustig seizoen geweest. De Sperwer

Fazant

kwam, sloeg een prooi en liet de helft achter. Dan komt er de Buizerd en die vreet het restant wel weer op. De Bosuil is dit jaar slechts een tijdelijke bezoeker geweest. Hij woonde dit jaar in de Heimanshof. Maar niet getreurd, hij huist nog steeds in het Zuiderpark.

De laatste vogelwachteropleiding leverde toch weer zeven nieuwe tellers op. Al deze mensen heb ik onder mentorschap kunnen plaatsen bij ervaren tellers. Ook ik heb er één voor mijn rekening

genomen. Dit heeft mijns inziens goed uit gepakt. Zes gaan er in dit seizoen van 2011 al op de solotour. Hopen dat ze er mee door gaan natuurlijk.

Paroussia (Wassenaar)

Oppervlakte: 1 ha
Beheerder: Frank Kooper
Telling: BMP-methode

De toch al verwende (nl. Wassenaarse) vogels in Paroussia werden in 2009 al verblijd met – toen nog 'bestudeerd los' uitgestrooide – wintervoeding. In 2010 werd deze geprofessionaliseerd met een enorme gekooide hangсило en dito grondсило. Van de silo's werd goed gebruik gemaakt en met name de toch bepaald niet kinderachtige grondсило was twee dagen na volledig vullen weer tot op de laatste zaaddoos leeg. Ook de muizen (en indirect 'roofpieten?') hadden er dus veel voordeel van. Overigens hebben Noorse biologen vastgesteld dat vogels die tijdens het broedseizoen worden bijgevoerd, in de ochtend twintig minuten later gaan zingen (Leuk voor de vogelwachters!). Daarnaast mochten de vogels zich koesteren in de warme belangstelling van de ('aspirant-') vogelwachters Cecile en Gerdjan Weevers Stous die in Paroussia praktijkervaring opdeden en in 2011 als eigen telgebied De Paauw zullen krijgen. Ik hoop dat dáár de vogels wat minder laat 'wakker worden' dan in Paroussia, maar dankzij hun extra paar zintuigen – en wellicht ook door de silovoeding – steeg het totaal aantal waargenomen soorten van 20 naar 26. Het aantal territoria echter daalde van 38 naar 34.

Naast enkele onderhoudsbezoeken met als thema 'weg met de prachtfamboos' is aan Paroussia in 2010 van maart tot juli een negental vogeltelbezoeken afgelegd waarbij de BMP-methode is gehanteerd. De Halsbandparkiet was nog net geen broedgeval, de Bosuil wel maar de mooiste waarneming daarvan – een paartje 'gearmd' op een tak net buiten de afrastering – mocht helaas formeel niet door ons worden gescoord. De Groene Specht werd wel vier maal ook net buiten het telgebied gehoord en was dus zelfs geen 'tijdelijke verblijver'.

De Witte Vlek - Madestein (D.H.)

Oppervlakte: 4,1 ha

Contactpersoon: André Kommer

Telling: Jaarrond in het terrein

Het vogelrustgebied De Witte Vlek Madestein is vrij toegankelijk voor het publiek. Met twee borden wordt aangegeven dat bezoekers rekening dienen te houden met de aanwezige vogels. In het gebiedje is het eigenlijk nooit heel erg druk. Vissers, wandelaars, enkele mountainbikers en ruiters behoren tot de geregelde gasten van het vogelrustgebied. Er lopen enkele ruitersporen door het gebied. Soms wordt er ook overnacht of tot diep in de nacht gebivakkeerd. Een enkele keer dient het grasveld als voetbalveld. Het drukke verkeer dat aan twee kanten het vogelrustgebied passeert, zorgt echter wel voor steeds meer veel verstoring. Al vroeg in de ochtend verschijnen de eerste vrachtwagens uit het Westland. Door de start van allerlei bouwactiviteiten in de directe omgeving is de geluidsoverlast alleen maar toegenomen.

Tijdens het inventariseren in de vroege uurtjes is het vaak lastig de soorten aan de hand van de zang op naam te brengen. Watervogels als Meerkoet, Fuut

en Waterhoen schijnen gewend te zijn geraakt aan de geluidsoverlast, want ze blijven er naar hartelust broeden, zoals ook elders in de stad het geval is.

In mei heb ik geprobeerd de Kleine Karekieten van het rietperceel te fotograferen, dat is deels gelukt. Het zijn soorten die zich wel vaak laten horen, maar slechts zelden uit het riet tevoorschijn komen. De Halsbandparkieten die er komen, maken steeds meer gebruik van oude spechtengaten. In een oud spechtengat werd zelfs door een paartje gebroed. Ofschoon in december de temperaturen onder nul kwamen te liggen en er een flink pak sneeuw lag, is er niet bijgevoerd. In de wintermaanden trok het gebied weer diverse soorten wintergasten aan, zoals Kramsvogels, Koperwieken, grote groepen Staartmezen en enkele Buizerds.

Het riet dat door de Dienst Stadsbeheer in 2008 werd gesneden, is inmiddels weer flink gegroeid. Een toename van kikkers, padden en salamanders heb ik nog niet kunnen constateren. De enkele territoria van de Kleine Karekiet werden weer bezet. In het gebied bevinden zich geen nestkasten, zodat de holenbroeders hier zelf voor een nestplaats moeten zorgen.

Dodaars

Inventarisatie van Vogelrustgebieden in 2010

	Vrg Dr. Abraham Schierbeektuin	Vrg Eilandjes Meer en Bos	Vrg Ockenburgh	Vrg Gravin van Bylandt	Vrg Henk van Dongen	Vrg Vredenoord	Vrg Overvoorde	Vrg André van der Laantuin	Vrg Eendenkooi Zuiderpark	Vrg Paroussia	Vrg Witte Vlek Madestein
Dodaars	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	tijd
Fuut	-	tijd	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	4
Aalscholver	-	tijd	-	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	tijd
Blauwe Reiger	tijd	tijd	9	tijd	tijd	6	tijd	tijd	32	-	tijd
Knobbelzwaan	-	tijd	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	tijd
Indische Gans	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-
Canadese Gans	-	-	tijd	tijd	-	1	-	-	2	-	-
Nijlgans	-	1	1	tijd	tijd	2	tijd	tijd	1	-	tijd
Krakeend	-	-	-	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	-	-
Wintertaling	-	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-
Wilde Eend	-	2	tijd	1	1	4	tijd	1	6	tijd	2
Slobeend	-	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-
Witoogeend	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Tafeleend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Kuifeend	-	tijd	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	tijd
Havik	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-
Sperwer	tijd	-	-	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd
Buizerd	tijd	tijd	1	tijd	tijd	tijd	-	tijd	tijd	tijd	tijd
Torenvalk	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	tijd
Boomvalk	tijd	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fazant	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Waterhoen	-	1	1	tijd	tijd	2	tijd	1	1	-	3
Meerkoet	-	2	1	2	1	3	tijd	1	7	-	4
Scholekster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Kievit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Houtsnip	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd
Oeverloper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Kokmeeuw	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Stormmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Kleine Mantelmeeuw	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Zilvermeeuw	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Holenduif	1	-	2	tijd	tijd	2	-	-	2	1	tijd
Houtduif	3	1	2	2	2	5	tijd	3	9	3	4
Turkse Tortel	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	tijd
Halsbandparkiet	tijd	tijd	2	tijd	tijd	3	1	tijd	2	tijd	1
Bosuil	-	-	-	tijd	tijd	1	-	-	tijd	1	-
Ransuil	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Gierzwaluw	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IJsvogel	-	tijd	-	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-
Groene Specht	-	tijd	tijd	tijd	tijd	1	-	tijd	tijd	-	tijd
Grote Bonte Specht	1	1	-	1	1	1	tijd	1	1	1	tijd
Kleine Bonte Specht	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-
Gele Kwikstaart	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Winterkoning	6	4	7	4	3	9	3	4	6	2	4
Heggenmus	3	1	1	3	2	-	tijd	4	-	-	2
Roodborst	5	2	9	5	4	3	tijd	3	2	2	3
Nachtegaal	-	1	-	tijd	-	-	-	tijd	-	-	-
Zwarte Roodstaart	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Merel	8	2	7	6	5	3	2	6	10	4	4
Kramsvogel	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	tijd	-	tijd
Zanglijster	2	2	2	2	1	1	tijd	1	2	1	tijd
Koperwiek	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd
Kleine Karekiet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3

Inventarisatie van Vogelrustgebieden in 2010 - vervolg

	Vrg Dr. Abraham Schierbeektuin	Vrg Eilandjes Meer en Bos	Vrg Ockenburgh	Vrg Gravin van Bylandt	Vrg Henk van Dongen	Vrg Vredenoord	Vrg Overvoorde	Vrg André van der Laantuin	Vrg Eendenkooi Zuiderpark	Vrg Paroussia	Vrg Witte Vlek Madestein
Tuinfluiter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	tijd
Zwartkop	4	2	4	4	3	2	tijd	1	3	2	2
Tjiftjaf	4	2	5	4	3	2	tijd	2	1	tijd	2
Fitis	1	2	1	-	-	-	-	1	-	-	tijd
Goudhaantje	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	tijd
Vuurgoudhaantje	-	-	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	-	-	-
Grauwe Vliegenvanger	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Bonte Vliegenvanger	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Staartmees	1	1	1	1	1	tijd	1	1	1	1	tijd
Glanskop	2	tijd	1	3	2	-	-	-	-	1	-
Kuifmees	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-
Zwarte Mees	-	-	-	tijd	-	-	-	tijd	-	-	-
Pimpelmees	7	2	8	4	3	5	1	5	5	4	tijd
Koolmees	8	3	10	11	5	4	2	8	8	4	2
Boomklever	tijd	-	1	1	tijd	-	1	tijd	-	1	-
Boomkruiper	2	2	2	1	1	2	1	1	1	1	-
Vlaamse Gaai	1	1	2	1	1	1	tijd	tijd	2	1	1
Ekster	1	tijd	tijd	tijd	tijd	1	-	tijd	1	-	3
Kauw	1	1	4	1	tijd	6	2	1	5	3	tijd
Zwarte Kraai	1	1	1	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	4	1	tijd
Spreeuw	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Ringmus	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Vink	tijd	tijd	1	1	1	-	-	tijd	tijd	tijd	tijd
Keep	-	-	-	tijd	tijd	-	-	tijd	-	tijd	-
Groenling	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Putter	tijd	tijd	-	-	tijd	-	-	tijd	-	-	-
Sijs	-	tijd	-	tijd	tijd	-	-	tijd	tijd	-	-
Kneu	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Totaal territoria	62	38	89	58	41	71	14	46	115	34	45
Totaal soorten	34	45	37	52	51	35	29	44	36	26	51
w.v. met territoria	20	23	27	20	19	25	9	19	25	18	17
w.v. tijd. verblijvend	14	22	10	32	32	10	20	25	11	8	34

tijd = tijdelijk verblijvend

+ = wel territoria, aantal onbekend

- = niet waargenomen

Waargenomen, maar niet meegenomen in bovenstaande inventarisatie!

Soepeend	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-
Soepgans	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-

Andere telgebieden

Haagse Bos (Den Haag)

Oppervlakte: 85 ha

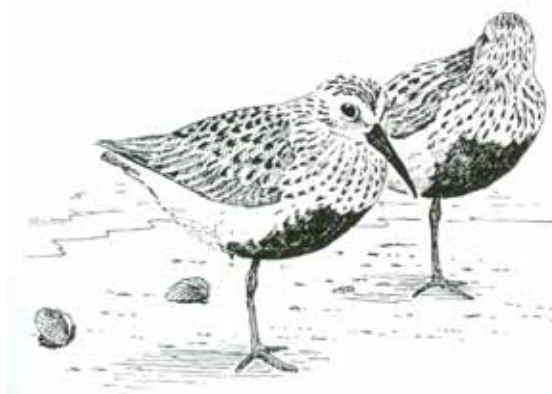
Contactpersonen: Wim Kooij, Frederik Hoogerhoud

Telling: Losse waarnemingen

Een jaar met enige commotie rond het bos, dat al befaamd en ook gevreesd was in de jaren van de Hollandse graven. Volgens het nieuwe regeerakkoord moet Staatsbosbeheer 15.000 hectare grond verkopen. In verwarring gebracht door de strenge regels van het nieuwe kabinet werden Malieveld en Haagse Bos geopperd als mogelijke verkoopobjecten. Maar daarbij stuitte de natuurbeheerder op een eeuwenoude akte van vader des vaderlands Willem van Oranje. Hij liet 1576 een zogenaamde Akte van Redemptie opstellen waarin stond dat het Haagse Bos "nooit en te nimmer" verkocht mag worden. Die dreiging was er destijds omdat met de opbrengsten van het bos de oorlog tegen de Spanjaarden zou kunnen worden gefinancierd. Veel Hagenaars, maar dus ook Willem, waren hier erg op tegen. En dus gaat het ook 435 jaar later niet door. Overigens is het behoud van het bos als zodanig daarmee nog niet gegarandeerd. Zo werd in de jaren '40 van de vorige eeuw, alsnog vanwege oorlogsdoeleinden het bos vrijwel geheel met de grond gelijk gemaakt.

Maar er is gelukkig geen enkele aanwijzing, dat wie dan ook dat soort plannen vandaag de dag heeft met het Haagse Bos. Met de vogels in het gebied gaat het niet onaardig. Er verscheen zelfs een geheel nieuwe soort vlak voor de jaarwisseling: de Grote Zilverreiger. Deze schuifelde stoïcijns over het ijs, ogenschijnlijk totaal niet onder de indruk van blaffende viervoeters, die wel degelijk aandacht hadden voor deze niet alledaagse verschijning. Van een teruglopende biodiversiteit is op de Bosvijver, tenminste wanneer we ons tot de 'drijfsijzen' beperken, niets te merken. We hoeven maar een paar decennia terug te gaan toen het water hier, net als vijvers in de meeste andere stadsparken, het domein was van vooral Wilde Eenden en wat Waterhoentjes en gaandeweg steeds meer Meerkoeten. Verder kwamen er natuurlijk meeuwen langs en was zo nu en dan een paartje Knobbelswanen te gast. In de winter meldden zich soms een paar Kuifeendjes, een enkele keer ook

een Tafeleend en voorzichtig tekende zich ook al de opmars af van de Fuut. Voorzichtig settelde ook de Nijlgansen zich en namen de aantallen gestaag toe. Maar een totaal van 44 adulte vogels, zoals op 12 november, zou destijds iets van een andere wereld zijn geweest. Ook Slobeenden waren nog een grote zeldzaamheid. Volstrekt ondenkbaar dat je tijdens een kort herfstbezoek zoals op 7 november 'even' 124 slobben scoort! En wat te denken van de Krakeenden, die tegenwoordig massaal de weg naar het Haagse Bos weten te vinden. Centuries werden gescoord op onder andere 12 november (111 exemplaren) en 6 december (in totaal zelfs 173 waarvan 98 mannetjes). De Canadese Gans is tegenwoordig het gehele jaar aanwezig. Er waren drie succesvolle broedgevallen en aantallen (volwassen vogels) liepen op tot 54 (op 23 februari). Meer incidenteel zijn de waarnemingen van Dodaars (een maximum van zeven in een wak op 27 december) en Nonnetje, één mannetje op 30 december.

Bonte strandloper

Binnen het sneeuwrijke decor van de eerste maanden paste ook de Grote Zaagbek uitstekend. Een vrouwtje werd enkele malen gezien, voor het laatst op 8 maart. Er waren duidelijk minder waarnemingen van de IJsvogel dan een paar jaar terug. Echter juist toen de vorst inviel eind november, waren er weer vrijwel dagelijkse ontmoetingen. Meer waarnemingen waren er van de Houtsnip. Uit mijn eigen aantekeningen haal ik veertien waarnemingsdagen (laatste 11 maart, eerste 26 november). Een anekdote past bij de waarneming van 12 februari. Vlakbij het Prins Clausplein vloog een exemplaar op dat erg leek te zijn geschrokken

van mijn paardenhoofd toen ik langsfietsde. Hij vloog op, maar knalde vervolgens tegen een beuk op (of speelde het tegenlicht vanwege de laaghangende zon een rol?). Hij herstelde zich snel en koos het luchtruim richting het Malieveld.

Van de roofvogels kwam dit jaar de Buizerd weer tot broeden. En aan beide kanten van de Laan van Nieuw Oost Indië was er een territorium van een Bosuil. Op 16 januari zag ik in de schemering een Slechtvalk als een komeet over het bos schieten, mogelijk degene die in die periode opereerde vanuit het centrum.

Clingendael (Wassenaar)

Oppervlakte: 55 ha

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: Losse waarnemingen

Voor wat ik aan vogels in en bij de vijver achter het Huis Clingendael tegenwoordig aantref, zou ik eind jaren '70 zinderend van emotie en met trillende stem mijn vrienden Hak en Ronald hebben gebeld (na eerst naar huis te zijn gegaan uiteraard, immers ver voor het mobiele tijdperk...). Destijds was een verdwaalde Tafeleend al een belondje waard. Nu zag ik op 21 november om en rond de vijver aan watervogels behalve de Dodaars (3): Wilde eend (17), Kuifeend (9), Tafeleend (6), Slobeend (24), Krakeend (27), Grauwe gans (13), Canadese gans (40), Brandgans (4), Knobbelzwaan (1), Fuut (3), Waterhoen (alle op het gras: 44), Meerkoet (9) en Blauwe reiger (1).

Ik breng het in dit rapport op meerdere plekken naar voren, maar zeker in Clingendael blijft de ontwikkeling rond de watervogels me verbazen. Wat betreft de ganzen gaat het alleen wel wat uit de hand lopen. Ik houd van cijfers, zoals de aandachtige lezer vast al heeft gemerkt. Hier komen er weer een paar van een telling twee weken later, op 4 december maar nu parkbreed.

Ik kwam toen op maar liefst 82 Brandganzen, 41 Canadese Ganzen, 39 Nijlganzen en 20 Grauwe Ganzen. Daarnaast nog een paar Indische Ganzen en de nodige ganzen met - laat ik het noemen - Indisch bloed. Met stip op 1 van de ganzenlijst staat de "Soepgans", met maar liefst 115 exemplaren geteld op 4 december. Ze zijn er in alle soorten en maten, sommige weggelopen uit het sprookje van moeder

de gans maar ook kleurlingen, kolgansachtige verschijningen, van alles wat. Een groot deel hiervan bivakkeert bij voorkeur op het voetbalveldje bij de entree aan de Wassenaarse Weg. Er worden daar zoveel uitwerpselen geproduceerd dat een voetballer die een sliding maakt, gelijk een indrukwekkende glijvlucht maakt.

Opvallend gedurende de vorstperioden vind ik de enorme hoeveelheid Meerkoeten. Deze zijn dan massaal te vinden op het veld direct achter het Grote Huis. Op 21 november (temperatuur 8 graden) betrof het daar nog vooral Waterhoentjes. Maar toen de vorst flink had toegeslagen, trof ik op de al genoemde 4 december slechts 9 Waterhoentjes tegenover maar liefst 165 Meerkoeten. Dit aantal zou nog worden overtroffen op 29 december (toen 181 stuks).

Zwarte mees

Markant blijft de aanwezigheid van de Slobeend.

In de winter benaderen de aantallen soms die van de Wilde Eend. Nieuw is dat een klein aantal ook overzomert. Zo waren er op 9 juli 13 exemplaren aanwezig (6 mannetjes, 5 vrouwen). Van de Krakeend ontbreken waarnemingen uit de maanden juni en juli, maar op 4 augustus zwom al weer een koppeltje in de Tankgracht. De aantallen namen daarna al snel toe met een piek op 12 november van 84 exemplaren.

De winter deed pijn voor de Blauwe Reiger. Op 30 januari trof ik het eerste paar aan in de kruin van een dennenboom, die al jaren in gebruik is bij een reigerpaar. Kort daarna waren er vestigingen bovenin beuken in het Duinbos. Maar deze vogels keerden na weer een nieuwe vorstnival niet meer terug.

Het aantal broedgevallen bleek uiteindelijk min of meer te zijn gehalveerd tot negen. De overgebleven nesten bleken alle te vinden in naaldbomen, door de Clingendaelse reigers blijkbaar toch ervaren als de A-locaties.

Het terrein heb ik dit jaar integraal geteld. Merel (54 paar) en Koolmees (49) zijn - niet geheel verrassend - het meest algemeen. Maar ook het aantal van 38 paren Winterkoning viel me na twee wat koudere winters beslist niet tegen.

Oosterbeek (Wassenaar)

Oppervlakte: 10 ha

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: Losse waarnemingen

Weinig schokkende berichten uit dit rapportagejaar voor Oosterbeek. Enkele soorten holenbroeders blijven het leuk doen. Voorop de Holenduif met drie paar, ook de Boomkruiper met drie, de Grote Bonte Specht en Boomklever elk met twee, de Halsbandparkiet met zes, de Kauw met (ongeveer) tien en wat tegenvallend de Glanskopmees met één. Bovendien stel ik vast dat de Spreeuw het hier heel aardig doet met zes paar waarvan één in een nestkast.

In het park scharrelen nog verrassend regelmatig het hele jaar Huismussen rond. Dit komt waarschijnlijk omdat zich bij de Prinses Irenekazerne nog enkele broedparen bevinden, wat zo langzamerhand als enclave kan worden gezien binnen het Benoordenhout.

Op 4 mei werd een 'zingende' Braamsluiper waargenomen. Het plaatsen van aanhalingstekens zou ongepast zijn wanneer ik wijs op de vocale activiteiten die ten gehore werden gebracht door de Nachtegaal. Dat was op 7 mei, toen er ook een paar Bonte Vliegenvangers foerageerden in de buurt van het padvindershuis. Rond die dagen zong er ook een Tuinfluiter, maar ook deze staakte weldra zijn zangactiviteiten en is blijkbaar zijn heil elders gaan zoeken. Tjiftjaf (drie) en Zwartkop (vier) kwamen wel tot broeden. Van de IJsvogel zijn zeven waarnemingen bekend, alle in de donkere maanden, met uitzondering van 25 augustus, toen een exemplaar over de tankgracht bij de Van Brienenaan de hoek omvloog, over de tankgracht richting Haagse Bos.

Een Ooievaar zoefde laag over op 18 november. Het leek of er plannen waren voor een landing op het grasveld langs de vijver. Maar tijdens de afdaling bedacht hij zich en keerde om, in de richting van het tuincentrum.

Arendsdorp/Oostduin (Den Haag)

Oppervlakte: 17 ha

Contactpersoon: Wim Kooij

Telling: Losse waarneming

Er liggen allerlei (concept)visies met het oogmerk om de vergane glorie weer voor een klein stukje terug te halen. Dat zal niet meevallen. Ik sta wel in beginsel positief ten opzichte van wat de plannen zijn voor de twee verzorgingshuizen. Het voorstel is allereerst dat ze worden afgebroken. Wat zou het een geweldig idee zijn wanneer ze vervolgens niet terugkeren en elders worden opgetrokken! Er zijn bijvoorbeeld wel wat leegstaande kantoren met een majestueus uitzicht die never nooit meer de bestemming van kantoor zullen krijgen, gelet op het schrijnende verschil tussen vraag en aanbod. Voor deze vorm van transformatie lijkt de tijd bij gemeente, beleggers en projectontwikkelaars nog niet rijp.

Maar let op, dat moment ligt niet eens zo ver voor ons want er moet toch wat met die ruimte. Nu zijn de plannen om ze op ongeveer dezelfde plaats in een moderner jasje weer te laten verrijzen. Positief is dat ze meer geconcentreerd worden aan de rand van het landgoed en het parkeren voortaan ondergronds geschiedt. Ook dit laatste ervaar ik zeker als een opsteker. Het blik dat nu in een lelijke overgangszone tussen groen en 'rood' staat, doet pijn aan je ogen.

Vinken

Tijdens de eerste dagen van het jaar ging mijn hart meerdere malen open. Ik vond het een prima begin van het jaar om oog in oog te staan met een aantal van mijn - in de stad niet alledaagse - favoriete vogelsoorten. Op de eerste dag was het raak met de Kuifmees, die dan al bijna een jaar zit in en rond het Bunkerpark (en in 2009 ook in de buurt had gebroed). Een dag later trof ik, na enkele jaren van afwezigheid in de buurt van de Floris Grijpstraat een prachtig mannetje Goudvink. Drie dagen later was het raak voor de IJsvogel. Op 16 januari, nog in de schemering, had ik een ontmoeting met de vogel die zo moeizaam maar dapper de strijd met de winter volhield. Het zou voor mij de eerste IJsvogel zijn uit een serie van drie die datum, later volgden waarnemingen bij de Haringkade en de Segbroeklaan (Haagse Beek). Geen onaardige serie op een dag dat ik niet eens aan het 'vogelen' was.

De Winterkoning lijkt duidelijk achteruit te zijn gegaan (cijfers ontbreken). Na de sneeuwrijke periode rond de jaarwisseling en de eerste tijd daarna is dat op zich geen verrassing te noemen. Echter even verderop in Clingendael lijkt de schade zeer te zijn meegevalen. Ook het aantal territoriumhoudende Roodborsten lijkt gaandeweg minder te worden. De wijze van groenbeheer is in veel delen van juist dit park echter al enige jaren een groot punt van zorg. Dus er spelen wellicht ook heel andere factoren mee.

De vinkenslag werd voor het eerst gehoord op 28 februari. Uiteindelijk werden drie territoria (en mogelijk ook nog een vierde) vastgesteld, voor dit terrein geen onaardige score.

De Sperwer was vooral in november in en rond het park actief. Ik deed waarnemingen op vier achtereenvolgende data bij de Wassenaarse Weg. Op 23 november zag ik hem als een pijl achter een groep parkieten aangaan. Hoe het precies verder ging heb ik niet kunnen vaststellen, maar ik had stellig de indruk dat deze act of war voor één van de parkieten bepaald geen happy end betekende.

Nieuwe Scheveningse Bosjes (D.H.)

Oppervlakte: 20 ha
 Contactpersoon: Nicolette Rab
 Medeteller: Ton Haase
 Telling: BMP-methode

Van de 28 kasten was er eentje niet bezet (de voorkant stond omhoog geklapt) en één bleek onvindbaar te zijn (toevallig nr. 13). Dat maakt een bezettingspercentage van 93%.

Een snelle inspectie van de nestkasten na de vorst leverde op het eerste gezicht minder niet uitgekomen eieren en dode jongen op dan vorig jaar het geval was. Er was een nest dat relatief hoog was en mogelijk uit twee broedsels bestaan heeft.

We hebben tien keer geteld van 20 maart tot 22 juni, waaronder een avondtelling.

In het voorjaar de Sperwers wel parend waargenomen doch geen jongen gezien of gehoord.

Spreeuw

Op de eerste wandeling vonden we een bijna gave dode bosuil op de looproute.

Op de tweede wandeling kwam een nieuwsgierige vos op twee meter afstand even polshoogte nemen.

De Buizerd werd weer waargenomen, maar niet dusdanig om een broedgeval te mogen aannemen.

Er hangen drie boomkruiperkasten waarvan er twee waren ingepikt door een Pimpelmees, de soort die dit jaar weer opnieuw in opmars was. Als nieuwe broedsoort vielen Kauw en Boomklever te verwelkomen. De Nachtegaal was een paar dagen aanwezig maar besloot toch om elders een gezin te stichten. Ook de Fitis liet zich even horen. We denken dat het aantal broedende Eksters aan de te lage kant zit.

Verrassend was het nest van de Grote Bonte Specht dat langs het wandelpad op nog geen twee meter hoog in de boom zat. Met wat geduld kon je de ouders naar binnen zien glippen om de luidruchtige

jongen te voeren. Het uitvliegmoment hebben we helaas gemist.

Een leuke winterwaarneming was onlangs de Witkopstaartmees die in een groepje 'gewone' Staartmezen rondscharrelde. Met regelmaat vlogen er wat ganzen over (Nijl en Canadese) maar die zijn niet meegeteld.

Al met al toch weer een verrassend jaar!

Scheveningse Bosjes (Den Haag)

Oppervlakte: 60 ha

Contactpersoon: Erik Evers

Telling: BMP-methode

Het broedseizoen 2010 was vrij koud en nat. Samen met twee andere vogelwachters hebben we goed en prettig kunnen inventariseren. Opvallend was de aanwezigheid van twee territoria Bosuilen. Er is geïnventariseerd in acht telronden, waarvan één avondtelling.

Park Sorghvliet (Den Haag)

Oppervlakte: 22,5 ha

Contactpersonen: Erik Evers, Hetty Mos

Telling: BMP-methode

De winter was de tweede op rij die streng was, met veel sneeuw en ijs.

De vogels lieten zich niet door de elementen ontmoedigen, want vanaf begin januari zat de Kleine Bonte Specht rond het kantoor te roffelen. Later bij hek van het Catshuis.

De Koperwieken waren in groten getale aanwezig. Er is vanwege de strenge winter in het park gevoerd.

Op 25 januari werd een verzwakte Buizerd gevangen,

deze is naar Vogelasiel De Wulp gebracht. De Buizerd is helaas na drie weken overleden.

De drie vaste Buizerds waren toen nog aanwezig. In de eerste week van februari zag Erik een Havik, die achtervolgd werd door een Sperwer. Eind februari is een roepende Havik gehoord, dit exemplaar is gebleven, met partner.

Eén van de twee paartjes Nijlgans is met zeven jongen in de Beek gezien. Na een week waren de ouders weer alleen.

De IJsvogel bleek op 8 februari de strenge winter overleefd te hebben.

Half maart zijn twee jonge Bosuilen vanaf de Goekooplaan naar de Wulp gebracht.

Er is een paartje IJsvogels gesignaleerd, dat zich in de maanden mei en juni een aantal malen heeft laten zien, met als hoogtepunt de waarneming van een jong in juni.

Op 1 augustus bleek het paartje Buizerd een jong te hebben. Tijdens het maaien in oktober is een paartje Gekraagde Roodstaart gezien en vanaf november groepen witkopstaartmezen, die ook de maand december waargenomen zijn. Ook de Goudhaantjes en Vuurgoudhaantjes waren weer aanwezig en ook een Gele Kwikstaart op het ijs.

Eind november vorst en sneeuw. Na Sint-Nicolaas begon een korte periode van dooi gevolgd door een vorstperiode. Vanaf 17 december is het gaan sneeuwen, met een voorlopig hoogterecord van 17 cm. Een slechte zaak voor de bosvogels.

Vanwege het extreme weer is rond de Kerst met het voeren van de vogels begonnen.

Haagse Beek, middenloop (D.H.)

Oppervlakte: ca. 12,4 ha

Contactpersoon: Ineke Leyenaar

Telling: BMP-methode

Dit telseizoen begeleidde ik vaak Theo, die onze vogelwachterscursus volgt (BMP-methode) en die volgend jaar een eigen telgebied zal overnemen. Hij is een ervaren vogelaar en hij ontdekte op een ochtend voor het eerst voor mij de Bosuil in het telgebied, maar hierover later.

Op 21 maart 2010 tijdens mijn eerste telling bij motregen en heel vroeg op, hoorde ik een spreekwachtig gemurmel van heel veel vogels. Door het weinige licht duurde het nog even eer ik een

Goudhaan

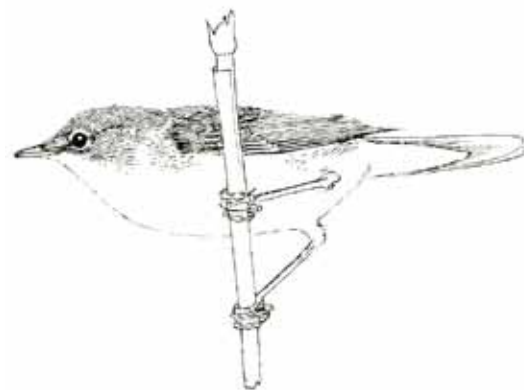
grote groep Koperwieken en enige Kramsvogels kon herkennen. Er was nog niet veel te doen, verscheidene vogelhuisjes waren gehavend door de Grote Bonte Specht?? Later is alles weer hersteld, nadat ik Hetty erover had gesproken. Zij heeft alles weer in orde gemaakt. De volgende tellingen in maart werd er nog flink gestreden om een goed territorium, Roodborstjes, Boomkruipers, zelfs vechtend eentje K.O. op de grond, Meerkoeten, Wilde Eenden, alles is druk bezig. Tussendoor leuke waarnemingen van doortrekkers, zoals Matkop, Vuurgoudhaantje en ook een keer twaalf Gaaien in een boom. Maar als er niet gevochten hoeft te worden, zingen ze al mooi, onze vogels: de Zanglijsters prachtig, de Merels altijd uitbundig en de Heggenmussen in groot aantal.

De Knobbelzwanen in vijver 4 – waar nog wat riet is blijven staan, zijn al met een nest bezig, de Canadese Ganzen worden steeds verjaagd, vliegen soms als straaljagers over, maar vrouw Knobbelzwaan komt van haar nest en kan in die kleine vijver zelfs tot opvliegen komen om ze te verjagen. Machtig gezicht. Op 28 maart doen de Knobbelzwanen daar ook zo'n mooie synchrone dans in de vijver. Op die dag ook de eerste Zwartkop terug gezien, een vrouwtje.

Op 4 april heb ik een Bosuil gezien in het Park Sorghvliet bij Hetty, zoiets wilde ik ook wel, tenslotte hoor ik wel vaker Bosuilen ook in mijn telgebied. Op 10 april was het dan zover: Theo had een Bosuil in de boom gezien – nog bijna in het donker, direct bij het begin van de telronde hoek Sportlaan - Segbroeklaan. De volgende ochtend zag ik de vogel ook zitten, er werd er ook een vrouwtje gehoord aan de overkant Segbroeklaan, bij de Sportvelden. Daarna vloog hij op naar de flat op de hoek van de Sportlaan en was verdwenen. (Zou het de Bosuil van Dick zijn?). Die dag ook nog een Zomertortel gehoord, evenals de Groene Specht. Er is een paar Knobbelzwanen tot broeden gekomen bij vijver 1, zij hebben weer een Meerkoet nest gekraakt en daarop een heel hoog nest gebouwd. Ze hadden al een ei op 4 april! De Fuut heeft het dit jaar hierdoor niet kunnen redden in vijver 1.

Ondanks de frisse ochtenden wordt het nu toch lente, de eerste Tjiftjaf op 4 april, de eerste Fitis op 8 april, de Buizerd zie ik vaak 's morgens nog wegvliegen, overdag nooit te zien, moet een slaapplek zijn. De Canadese Ganzen blijven nog

overvliegen, maken een blaffend geluid, maar de Knobbelzwanen houden vol. De eerste Gierzwaluwen en Boerenzwaluwen trekken over op 24 april. Theo ziet een roodwangschildpad in vijver 2 bij het Rode Kruis ziekenhuis, later op 21 mei zien we nog een geelwangschildpad, lekker zonnend op een tak, die in het water is gevallen. Op 17 mei zien we de eerste jonge Meerkoeten en een reusachtige oranje vis. En voor het eerst een Grasmus, die een paar dagen blijft zingen, maar dan toch verder trekt. Evenals voor de Fitis is dit geen goede biotoop blijkbaar. Wat we wel steeds meer zien, zijn de Halsbandparkieten, soms hebben ze een hol in een boom waar ze op wacht zitten, soms bij een kapotte dakrandbekleding, maar ze blijven moeilijk te tellen. Ook de Boomkruiper (achter een regenpijp) dit jaar vaak en goed gezien, evenals de Staartmees met een duidelijk nestje in de klimop langs een boom, met spinrag en veertjes kon je het nestje raden! Het was een goed jaar voor de Heggenmussen, veel gezien en gehoord dit jaar. Voor het eerst heb ik dit jaar drie territoria van Kleine Mantelmeeuw geteld, ze zijn er altijd in paren en broeden waarschijnlijk op de daken rondom het park. Op 21 mei de eerste jonge Pimpelmezen, Koolmezen, de Wilde Eenden duiken

Kleine karekiet

weer op de vrouwtjes, veel jongen heb ik niet gezien dit jaar, misschien snel opgegeten door grote karpers of reigers? Ook zien we 's middags de Sperwer regelmatig overvliegen, jonge Gaaien op 22 mei en het nest met de acht jonge Knobbelzwanen is leeg. Ik vond ze nog wel terug in het hoge fluitenkruid langs vijver 2, daarna heb ik ze niet meer gezien. Op een avond zag ik de hele familie wel oversteken op de Goudenregenstraat – het verkeer liet alles rustig gebeuren. De Knobbelzwanen in vijver 1 met drie grijze en twee witte jongen, hebben het hele seizoen in vijver 1 en 2 doorgebracht. Lieten zich graag

voeren.

Voor ons is het telseizoen afgelopen op 25 juni (zeventien tellingen zowel 's morgens als 's avonds). Dan is het overal gemaaid en vragen wij ons af of dat niet erg vroeg is. Kunnen de bloemen dan wel zaad hebben geproduceerd? Het was weer een fantastisch mooi seizoen, mede door de meegebrachte kennis van horen en zien door Theo en de Bosuil natuurlijk.

Wapendal (Den Haag)

Oppervlakte: 5 ha

Contactpersoon: Okje van Drimmelen

Telling: BMP-methode

Er is goed gesnoeid, volgens het "Beheersplan Wapendal", in het middelste bosgedeelte, zodat hier ook flink wat open stukken zijn ontstaan.

Bij de ingang aan de Ridderspoorweg is nu een breed stuk "zandvlakte" gemaakt.

In het najaar en de winter wordt dit stuk goed kaal gevreten door de Shetland pony's.

Of er op andere plekken veel opslag en gras is verdwenen door de pony's is nu en zeker vanaf de weg niet te zien. Vorst en sneeuw zal ze ook geen goed hebben gedaan.

Wat de vogels betreft: helaas blijft alles al jaren hetzelfde. Soorten en aantallen haast gelijk.

Wat willen de broedvogels dan nog meer?

Landgoed Meer en Bos (Den Haag)

Oppervlakte: 21 ha

Contactpersoon: Wouter van As

Telling: BMP-methode

Het gebied is (nog steeds) gelegen tussen aan de zuidzijde de Laan van Meerdervoort en aan de noordzijde de Machiel Vrijenhoeklaan en verder aan de oostzijde de Muurbloemweg en aan de westzijde de Heliotrooplaan, waaraan ook het vogelasiel De Wulp ligt.

We hebben winter met ijs en sneeuw, gladheid en verkeersindigestie. Sinds begin januari 2011 is het zachter, met zelfs temperaturen rond de 10 graden hier in het Westen. Nu ligt zelfs de sloot op de Händellaan weer helemaal open en laten de vogels zich weer horen. Koolmees en Pimpelmees zelfs al in

december 2010. Ook de Zanglijster, bij de Laan van Carnebeek.

Heggemus

Voorjaar 2010: de teldagen kon ik zodanig kiezen dat ik geen regen heb gehad, toch altijd wel prettig. Het is altijd een genot om zo vroeg op pad te zijn met zoveel 'muziek' om je heen en met veel indrukken om te ervaren.

We hebben nu het sportveld in het Noordoosten er bij, met parkaanleg.

Op de eerste teldag (30 maart) trof ik een 'vergadering' van Gaaien, ze waren zeer actief. Heel bijzonder. Misschien weet iemand daar iets meer over? Ook overvliegende Canadese en Grauwe Ganzen. Een Buizerd en een Fuut.

De derde teldag (19 april), prachtig weer, overal bloemen en bloeiende struiken.

De zesde teldag (17 mei) voor het eerst sinds jaren weer een Nachtegaal.

De zevende teldag (26 mei) een Wielewaal?

Waarschijnlijk nagebootst door een Gaai. De imitator niet waargenomen! Ook de Spotvogel, toch wel bijzonder.

De Winterkoning staat weer als eerste met 34 paren, een toename ten opzichte van vorig jaar. De zomergasten zijn ook toegenomen. En de Vink met twee territoria.

Westduinpark - noordelijk deel (D-H)

Oppervlakte: ca. 45 ha

Contactpersonen: Riekje Houweling, Elly de Munk

Telling: BMP-methode

Het waren woelige tijden voor de duinen. Met groot materieel werden en worden er grote veranderingen aangebracht en herstelwerkzaamheden uitgevoerd. Fietspaden werden auto vriendelijker gemaakt door

verbredingen aan te brengen zodat de auto's elkaar beter kunnen passeren. Zo vonden wij ook een doodgereden konijn op de weg, weliswaar tot grote vreugde van de kraaien.

De telroute hebben wij halverwege het seizoen gewijzigd. Wij weten dat dit niet de bedoeling is, maar kregen de indruk dat de vogels zich wat

Grauwe klauwier

hadden terug getrokken. Het zal zeker gevolgen hebben op de inventarisatie.

De laatste berichten die bij ons binnen gekomen zijn, vermelden dat de werkzaamheden vervolgd zullen worden. Strandverbreding en vernieuwing van de strandopgangen. De strandopgangen worden voorzien van nieuwe trappen en betonplaten.

Volgens planning is er januari 2011 mee gestart en men hoopt begin april 2011 klaar te zijn. Waarom nu zo laat volop in het broedseizoen? Dat zal zeker gevolgen hebben voor de broedvogelstand. Wij denken hierbij aan de broedplaatsen aan de kustreep van bijv. de Sprinkhaanzanger, Grasmus, Heggenmus, Fitis, Tjiftjaf, Ekster, Zwarte Kraai, Fazant, noem maar op. Is hier wel goed overleg geweest met de Haagse Vogelbescherming?

Nog niet eerder in de duinen gezien was een wezeltje, te weten op 25 april om 06.15 uur. Mooie waarneming.

De Gaaien hebben zich dit telseizoen niet laten zien en horen. Buiten het telseizoen hebben wij dit jaar juist meer dan andere jaren veel Gaaien gezien.

Westduinpark - middendeel (D-H)

Oppervlakte: ca. 50 ha

Contactpersoon: Dick Pescott

Telling: BMP-methode

In 2010, in het kader van Natura 2000, is de gemeente druk bezig geweest met het verbreden en asfalteren van de doorgaande fietsroute en een aantal toegangspaden vanaf de Laan van Poot. Veel struweel werd verwijderd om zodoende kale zandvlakten te creëren, met de bedoeling om het oorspronkelijke aanzien van de duinen terug te brengen door verstuuving. Hierdoor zijn mogelijke broedplaatsen van kleine zangvogels zoals Grasmus, Heggenmus en Winterkoning verloren gegaan. Op vele plaatsen is de afrastering verwijderd en oude paden die voorheen niet toegankelijk waren, zijn nu bereikbaar (ook voor loslopende honden).

De Buizerd heeft weer gebroed en in het voorjaar was het nest duidelijk zichtbaar toen de bomen nog kaal waren. De eerste waarneming van de Tjiftjaf, achter de Egelopvang, was op 19 maart. Er waren geen noemenswaardig verschillen in het aantal soorten of territoria ten opzichte van voorgaande jaren.

Westduinpark - zuidelijkdeel (D-H)

Oppervlakte: ca. 45 ha

Contactpersoon: André Smit

Telling: Beperkte BMP-methode

Vers van de vogelwachtercursus, ben ik dit jaar begonnen aan de inventarisatie van Westduinpark Zuid en dit is het gebied gelegen tussen het verlengde van de Savornin Lohmanlaan en Kijkduin. In totaal ben ik vijf ochtenden rond zonsopgang opgestaan en heb de vaste ronde gelopen en op basis van de diverse vogelgeluiden de broedgebieden vastgesteld. Door vakantie en andere bezigheden heb ik slechts vijf ronden gelopen. Maar heb daarna ook regelmatig op andere tijdstippen een rondje gelopen en daarbij andere vogels gezien dan in de vroege ochtend, in het bijzonder de Buizerd en vroeg in het voorjaar vaak de Groene Specht.

In december zijn ook de Roerdomp en de IJsvogel gesignaleerd bij de Paddenpoel, maar er is helaas geen aanwijzing dat ze er ook gebroed hebben. Door het beperkte aantal rondes is het aantal broedgevallen onderschat.

Crematorium Ockenburgh (D.H.)

Oppervlakte: 2,6 ha

Contactpersoon: Hetty Mos

Telling: BMP-methode

Het was weer een rustig jaar, met vorst en sneeuw aan het begin en vorst en sneeuw aan het einde ervan.

Door de bezoekers worden in de winterperiode wel eens vetbolletjes opgehangen, maar dat gebeurt op onregelmatige wijze.

Tijdens de tellingen zag je regelmatig dat de vos vanuit het reservaat geen enkele moeite heeft om onder het hek door te komen.

De winter viel dit jaar wel erg vroeg in en eind november was het alweer prijs met vorst en sneeuw. Dit heeft de hele maand december geduurd en pas tegen de jaarwisseling begon de dooi voorzichtig terrein te winnen.

Op 3 december werd een groep Staartmezen waargenomen, die tot de Scandinavische ondersoort behoort. Minstens acht Witkopstaartmezen buitelden door het besneeuwde landschap. Het zijn er erg veel dit jaar en ze zijn op veel, verschillende plaatsen waargenomen. Ook de Koperwieken lieten zich goed zien.

Hyacintenbos (Den Haag)

Oppervlakte: ca 13 ha

Contactpersoon: D.G. Baks

Telling: BMP-methode

Geen verslag - wel telgegevens

Heempark H.J. Bos (Den Haag)

Oppervlakte: 3 ha

Contactpersoon: Hetty Mos

Telling: BMP-methode

Gedurende de koude winter werd door de beheerders een Roerdomp gezien. Tijdens de eerste telling op 21 maart werd hij niet gezien, maar op diezelfde dag vond de openingsexcursie van de vogelwachterscursus plaats in het Heempark en werd hij uitgebreid waargenomen door een aantal (aspirant)vogelwachters. De eerste roodwangschildpad liet zich alweer opwarmen. Ik was dit jaar niet alleen in mijn telrondes, want

een eventuele opvolger wilde graag meelopen om de fijne kneepjes van het tellen te leren.

Op 14 april merkten we dat een paar Grauwe Ganzen een nest in de buurt van het wandelpad had gemaakt en het kwam bij nadering luid blazend

Gaai

op ons af. Even flink terugblazen hielp goed. De Nachtegaal zorgde voor een fantastische waarneming dit jaar. Zij lieten zich al diverse malen goed horen en we hadden zelfs al een paar keer een glimp van ze opgevangen, maar dankzij de stippelmot en de kat van de kinderboerderij (die het gezellig vindt om met je mee te lopen) kwamen ze wel heel goed tevoorschijn. We kwamen langs de kaalgevreten kardinaalsmuts lopen (twee mensen en één kat) en zijn minutenlang op een scheldkanonnade getraakteerd door de familie Nachtegaal op circa anderhalve meter afstand. Dat maakt je dag gelijk al goed.

Tijdens de nestkastcontrole vonden we in de kijkhut een mini motorfietsje (waar mee gecrost was), een krat met lege bierflesjes en wat brandschade van een fikkie.

Tijdens het schoonmaken van de nestkasten hebben we vier beschermplaatjes aangebracht en één kast vervangen. In de mussenkast van de kinderboerderij heeft een Pimpelmees gebroed. Hij staat niet op de tellijst. Toen de vos hem nazat vergat de Boerengans dat je op ijs kunt lopen; dat heeft hij niet overleefd, vertelde de beheerder.

De nieuwe teller zag helaas niet zijn toekomst in het telwerk zitten.

De kou begon al in november en in december kon de sneeuw wel een hoogte van 20 centimeter bereiken.

ATV "Nut en Genoegen" (Den Haag)

Oppervlakte: 7 ha

Contactpersoon: Willy Joolen

Telling: BMP-methode

Dit is het laatste inventarisatieverslag van mijn hand. Na precies tien jaar deze werkzaamheden te hebben verricht, vind ik dat het tijd wordt het stokje door te geven aan mijn opvolgster, die eveneens op dit terrein een tuin heeft, een heel plezierige bijkomstigheid!

In september 2010 is men op het terrein begonnen met de kap van een aantal bomen en struiken, ten

Groene specht

behoefte van de vernieuwing der parkeerplaats en de aanleg van een fietspad.

Juist in dat stuk groen bevonden zich territoria van de Tjiftjaf, Koolmees, Winterkoning, Merel, Houtduif en Zwarte Kraai. Er wordt uiteraard nieuw groen aangeplant, dus de vogelstand in die hoek zal wel weer aantrekken op den duur.

Leuk bericht is dat op de aangrenzende voormalige speelweide een nieuw stukje natuur wordt gerealiseerd met onder meer een paddenpoel. De werkzaamheden zijn in volle gang en ik heb goede hoop dat dit gedeelte ook weer aantrekkelijk wordt voor onze gevleugelde vrienden.

Vorig jaar hoorde ik in een bekend televisieprogramma dat ook vogels een eigen dialect hebben. Als vogels horen dat hun buurman in het aangrenzende territorium in een ander dialect zingt, gaan ze meteen met elkaar op de vuist of snavel in dit geval.

Ik vond het een schoon verhaal en dacht meteen aan het jaar waarin ik tijdens het inventariseren

een drietal op het oog ongeschonden dode mannetjesmerels aantrof op relatief korte afstand van elkaar. Het zet je toch aan het denken!

Tot slot een aandoenlijk voorval in mijn tuin. Ik had de sproeier aan staan, waarvan het water bij het heen en weer zwaaien de onderste tak van de Amerikaanse Vogelkers raakte.

Dat was al gauw bekend bij een tiental jonge Koolmezen die op die tak luid kwetterend een douche namen en na elke tref met de vleugeltjes wapperden.

Dag vogelwachters, succes met jullie inventarisaties en tot ziens.

De Heimanshof (Den Haag)

Oppervlakte: 3,2 ha

Contactpersoon: Yvonne Vermazen

Telling: BMP-methode

De Heimanshof is een pareltje van een tuin en ligt in het Zuiderpark.

Buiten het broedseizoen werd de tuin bijna wekelijks bezocht.

Eind januari is het lage toegangshek van de Heimanshof vervangen door een mooi nieuw hoog hek. Beide toegangshekken zijn nu vervangen, maar toch slaagt men er in om op onbewaakte momenten de tuin te betreden en er vernielingen aan te richten. Vooral de toegang van de volkstuintjes naar de Heimanshof is een zwakke schakel. Voetstappen in de sneeuw lieten in december zien hoe men de Heimanshof ook kan betreden.

Er is veel onderhoud gepleegd. Een aantal dode bomen en struiken is verwijderd c.q. uitgedund. Van dit materiaal zijn weer takkenrillen gemaakt. Je kunt stellen dat de Heimanshof een dier-/vogelvriendelijke tuin is.

Half april vonden in het moerasgebiedje schermutselingen plaats tussen een Nijlganzenpaar en een Canadees Ganzenpaar. Ze zaten elkaar flink in de veren. De Canadezen kwamen als grote winnaar uit de strijd en vonden een mooie broedplaats vlak naast een meerkoetennest. Helaas bleven de inspanningen zonder resultaat.

Het is voor mij iedere keer weer een feest om in de Heimanshof te zijn. Ieder seizoen heeft zijn mooie momenten, maar dit jaar was - door de sneeuw - vooral december een topmaand. De Heimanshof

was veranderd in een levende kerstkaart: Sijzen in de elzen, Houtsnippen scharrelend onder de stuiken, Koperwieken en Groenlingen die de laatste bessen van de bomen snoepden, prachtig.

In oktober zijn de nestkasten schoongemaakt en geïnventariseerd. De twee halfopen kasten waren in slechte staat, en omdat de kasten nooit zijn gebruikt, heb ik ze verwijderd. Er hangen nu negentien kasten waaronder één extra bosuilenkast die de beheerder heeft neergehangen maar deze kast hangt zo hoog dat het niet mogelijk is om deze schoon te maken.

ATV Zonnegaarde (Den Haag)

Oppervlakte: 2,2 ha

Contactpersonen: Yvonne Vermazen, Jaap Zoet

Telling: BMP-methode

Omdat ik zelf een tuin op dit complex heb en er dus regelmatig ben, worden er het hele jaar door waarnemingen gedaan.

Half april kwam een Canadees Ganzenpaar (nieuwe soort voor ons complex) een kijkje nemen op Zonnegaarde op zoek naar een mooie nestplaats.

Alles leek in kannen en kruiken, maar ze had niet gerekend op het Zwanenpaar dat hun intrek al had genomen aan de overkant van ons complex. Vol op de vleugels, lopend over het water kwam machoman aangesneld om aan dit pril geluk een einde te maken en ze te verstaan te geven op te krassen, omdat dit gebied hen toebehoort.

Evenals voorgaande jaren hebben de jonge zwaantjes het niet overleefd.

Tijdens het winterweer in januari en december hebben de cliënten van Zorginstelling De Sparring weer voor de wintervoeding op ons complex

gezorgd.

Dit jaar is Zonnegaarde actief gestart met het Nationaal Keurmerk Natuurlijk Tuinieren. Doel van dit kenmerk is om het complex natuurvriendelijk te beheren, te onderhouden en in te richten. Er is een paddenpoel en een plas-drasgebiedje gegraven met een mooie watervogelvriendelijke oever. Vooral dit project is zeer populair bij de vogels. Voor het Keurmerk heeft de Haagse Vogelbescherming ons een aantal nestkasten geschonken zodat we vanaf 2011 deze kasten bij de inventarisatie kunnen opnemen.

Park Vreugd & Rust en Park 't Loo (Voorburg)

Oppervlakte: 39 ha

Contactpersoon: Martin van de Reep

Telling: BMP-methode

Zoals min of meer was te verwachten zijn er in de strenge winter van 2009 - 2010 veel slachtoffers gevallen onder de Blauwe Reigers. Tot vrij laat in het seizoen zaten er nog mannelijke reigers te roepen op de nesten. Met een daling van 20%, ten opzichte van het gemiddelde van de laatste vier jaren, is het laagste aantal broedparen nu bereikt.

Uitgesproken slecht vergaat het de Huismussen rond het park. Gemiddeld waren er in het seizoen toch wel twee broedparen aanwezig. Dit jaar heeft de vrolijke tsjilper zich niet laten horen. Het aantal Pimpelmezen is in een dalende lijn en is nu aangeland op 50% van het aantal broedparen in 2006. Bijna alle nestkasten in het park zijn verdwenen. De enkeling die er nog hangt is van het type houtwolcement. Voor Pimpelmezen is het moeilijk een nestplaats te vinden. Enkele Pimpelmezen hebben hun toevlucht gezocht in de nestkasten van vleermuizen, maar hoe lang die nog mogen blijven hangen in het park is onduidelijk. Beter vergaat het de Ekster, deze kraaiachtige is in aantal wel iets afgenomen maar het aantal broedparen is ten opzichte van 2007 wel verdrievoudigd! De Turkse Tortel houdt gelijke tred met de Holenduif, en nam ten opzichte van vorig jaar met twee broedpaar toe.

Mede door het feit dat de Winterkoning op de gekste plaatsen een haast onzichtbaar nest weet te maken is het aantal territoria licht toegenomen.

Ook het aantal broedparen van de Houtduif vertoont

nog steeds een stijgende lijn.

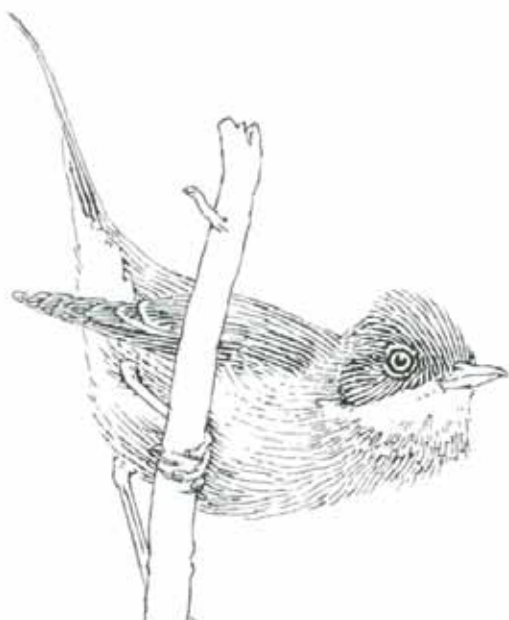
Er zijn mensen die met kappen en snoeien hun boterham verdienen, maar het is vaak de manier waarop dit gebeurt die 'verwondering' wekt. In één jaar tijd wordt de gehele lage struikenbegroeiing van een deel van het park tot op de bodem gesnoeid.

Dat is voor een broedvogel als de Zwartkop uiteraard het verlies van zijn broedbiotoop! Ik stel mij voor dat, dat ook in fases kan? Gelukkig is niet al het snoeimateriaal afgevoerd en zijn er aan de buitenkant takkenrillen van gemaakt.

Ook de begroeiing van de slootranden is dit jaar op bijna elke denkbare plek verwijderd. Dat je zoiets doet om er voor te zorgen dat je mechanisch de sloot kunt reinigen, kan ik mij nog voorstellen, maar als dat niet het geval is vraag ik mij af wat het nut hiervan is. Gevolg was echter dat veel eenden en vooral het Waterhoen geen geschikte nestplaats meer konden vinden.

Van ellende is een Waterhoen in een houtduiven nest op zeven meter hoogte boven de sloot gaan broeden! Ook zag ik een Waterhoen broeden in verticaal groeiend klimop. Of de teruggang van het aantal Merels, Tjiftjaffen en Meerkoeten hier ook verband mee houdt, is niet direct vast te stellen maar wel zeer aannemelijk.

Grasmus

De grootste ergernis was echter dat er op 6 april werd geconstateerd dat er wederom midden in het broedseizoen gekapt werd. Een fraaie kerngezonde beuk langs de Parkweg en een prachtige beuk bij de kinderspeelplaats moesten het ontgelden. Ook de eik

waarin op dat moment twee paar Halsbandparkieten broedden, werd enkele meters ingekort omdat de kern inwendig geen hout meer bevat. Volgens mij kan een boom nog jaren mee als de constructieve buitenkant nog goed functioneert! Tussen de bedrijven door worden ook enkele paardenkastanjes nabij 'De Koepel', die al jaren steun aan elkaar vinden door grote staaldraden, op grond van vermeend gevaar gekapt. Mede door dit soort acties is het aantal broedparen van de Halsbandparkiet licht afgenomen.

Ook het feit dat langs de wandelpaden, midden in de periode dat de jonge vogels zich verschuilen in de lage begroeiing, het fluitenkruid met de grond gelijk gemaakt moest worden omdat er klachten zouden zijn over teken is verbazingwekkend! Dit is natuurlijk schadelijk voor de jonge vogels maar ook voor broedsels van Winterkoning, Tjiftjaf en wat te denken van de aanwezige egels? Houdt het gras langs de wandelpaden kort door het regelmatig te maaien, maar ga niet midden in het seizoen ineens besluiten dat delen, waar al maanden niets aan is gedaan, tot op 10 mm met een bosmaaier afgemaaid moeten worden!

Veel ergernis dus in het park! Je ervaart dat ook als voorbijgangers je hierover aanspreken bij het inventariseren. Een cursus omgaan met natuurwaarden zou geen overbodige luxe zijn voor beheerders van gemeentelijke groen! Gelukkig zijn er ook dagen dat je enorm geniet in het park. Wat te denken van de Boomkruipers die constant hun roep laten horen in diverse toonaarden. De Bosuil die zo'n veertig minuten na zonsondergang laat horen dat hij nog steeds een claim legt op het gebied en de luide lach van de Groene Specht of de tijdelijke aanwezigheid van een IJsvogel!

Ook de vijf duikende bruine donsjes in augustus van de Kuifeend waren een fraai gezicht.

Dan was er nog een mooie waarneming van twee Ooievaars die – afzonderlijk - mogelijk op zoek waren naar een riant blauwreigernest. Een vogel bleek als nestjong geringd te zijn in 2008 te Heemstede.

Ondanks de regen hebben wij (Rob ter Ellen, Caroline Walta en ikzelf) op 30 mei heel veel plezier beleefd aan de excursie die we mochten verzorgen op 'De dag van het Park'.

En in het najaar zijn weer bijzonder veel soorten paddenstoelen - met als echte publiekstrekkingen de vele vliegenschimmelen - gezien.

Voorlinden (Wassenaar)

Oppervlakte: 39 ha

Contactpersoon: Yvonne van de Pitte

Tellers: Aenne Jaarsveld, Adri Remeeus

Telling: BMP-methode

Een trouwe gast, de Witte Kwikstaart, ontbreekt deze keer helaas als broedvogel. Er is geen voor de hand liggende verklaring voor. Ook de Fuut, die na een jarenlange afwezigheid in 2008 en 2009 wel gebroed heeft, liet verstek gaan. Ondergetekende zag een aantal dagen een Fuut op de vertrouwde plek nabij het nest ronddobberen, maar er kwam geen partner

Holenduif

opdagen en de Fuut verdween. Ook de IJsvogel was afwezig in de waarnemingen van Aenne en Adri, maar werd toch twee maal gezien. In juni door een wandelaar en in december door een kraker, die een IJsvogel over de (toen bevroren!) sloot achter het kraakpand zag vliegen. Zeer waarschijnlijk heeft de IJsvogel toch een behoorlijke klap gekregen van de lange winter. Tegenover deze minpunten kunnen we wel weer een geslaagd broedgeval melden van de Grauwe Vliegenvanger: Adri zag op 14 juli de uitgevlogen jongen.

Verder valt toch ieder jaar het grote aantal watervogels op, dat zich hier buiten het broedseizoen ophoudt. Vooral veel Krakeenden (65), Kuifeenden (17), Slobeenden (8) Tafeleenden, Wintertalingen (26) en ook Smienten en een Watersnip. Adri telde twee territoria van de Kleine Karekiet en Aenne hoorde zelfs drie zingende mannetjes. En wat betreft de ganzen: zowel de Grauwe Gans (90) als de Nijlgans (70) voelt zich steeds meer thuis in Voorlinden!

Er is door een kraker een stuk van het gewei van een damhert gevonden. Eerste voortekenen van hun

aanwezigheid in Voorlinden? Uiteraard weer volop reeën, waaronder geiten met kalfjes. Natuurlijk ook weer loslopende honden die veel plezier beleven aan het opjagen van dit kwetsbare wild. Aenne was daar o.a. getuige van.

De vroegere vogelwachter, Willem de Looy, zit tijdens de lange zomeravonden vaak tot zonsondergang op een vaste plek in het duin. Hij merkte op dat er een aanzienlijke toename is van het konijn en zag ook twee jonge vosjes. Verder meldde hij dat er zeker twee en mogelijk drie reekalfjes geboren zijn op het landgoed. Bovendien was hij de enige die regelmatig een Boomvalk te zien kreeg.

Verder is er nogal wat esdoornopslag verwijderd. Ik ben benieuwd of de poging zal slagen die volledig te verwijderen, want het is hardnekkig spul en moeilijk uit te roeien. Er worden wel telkens jonge bomen aangeplant (zoals beuk en eik) maar de meeste hiervan slaan niet aan, waarschijnlijk door droogte en gebrek aan verzorging. Jammer, want het is ook telkens een hele investering die dan letterlijk op niets uitloopt.

Als ik dit opteken, moet ik wel met weemoed terugdenken aan de hazen die vroeger vrijwel dagelijks te zien waren en nu al enige jaren verdwenen zijn. Gelukkig nog wel eekhoorns en vleermuizen. Tijdens de zomermaanden vliegen er altijd veel Gierzwaluwen en Boerenzwaluwen boven het gebied. Het blijft dus altijd genieten!

We kijken weer met grote belangstelling uit naar wat het jaar 2011 ons voor moois zal brengen. IJsvogel? Fuut? Zo blijft het altijd spannend.

Park Groot Haesebroek (Wassenaar)

Oppervlakte: 11 ha

Contactpersoon: Arris Jan van Ekris

Telling: BMP-methode

Het park werd twaalf maal, van 22 februari t/m 28 juni 2010, geteld.

Buiten de broedvogeltelperiode werd alleen op 30 juli een jaartelling gedaan.

Strengere vorst, langdurige sneeuwval en veel storm in december veroorzaakte schade aan een aantal bomen, één nestkast is naar beneden gevallen.

Deze kast wordt gerepareerd, geveerd en lager aan de boom terug geplaatst. Tijdens de vorstperiode zijn de zangvogels met universeelvoer bij gevoerd.

Een al jaren in gebruik zijnde boomkruiperkast gaat vervangen worden door een nieuwe houten kast en aan een pimpelmeeskast zal een nieuwe ruglat bevestigd worden.

De Tuinfluiter is weer terug op het landgoed, maar voor de Grote Lijster is dit jaar geen territorium gevonden. In de grote schuur heeft een Roodborst geprobeerd om op een tractor een nest te bouwen. Werd geen succes. Een paartje Winterkoning heeft met meer succes in dezelfde schuur drie kuikens groot gebracht in een degelijker nest. In de vroege ochtend van 16 maart zag ik vier hinden en één reebok grazen op de grote weide.

Enige tijd later hielden twee bokken een afbakeningsstrijd om de grens van het territorium. Op negen april "tegenzang of beurtzang" gehoord tussen een Merel en een Roodborst.

Tijdens diezelfde BMP-routewandeling deed ik een van de meest bijzondere waarnemingen tot nu toe. Heel hoog in de naaldboom klonk opeens een fortissimo "pzik" met echoakoestiek, wat deed denken aan of graniet met een ijzeren pen bewerkt wordt. De Grote Appelvink liet zich maar even bekijken en vloog weg in oostelijke richting. Mogelijk heb ik ook op 21 april een koppel Appelvink gezien, maar deze waarneming is niet zeker genoeg. Daarom nog geen territorium. Op dezelfde vroege ochtend ook twee eekhoorns gezien.

Het jong van de Grote Bonte Specht liet zich op 18

een van de ouderlijke vogels. Op 28 juni weer enige Gierzwaluwen waargenomen.

Op de enige jaartellingwandeling op 30 juli vele mooie waarnemingen van vliegvlugge 1e jaars vogels gedaan zoals oa.: jonge Tjiftjafs, Pimpelmezen, Koolmezen, Heggenmussen, Boomkruipers, Zanglijsters, Boomklevers, Nijlganzen en Buizerds. Na medio januari hebben boomverzorgers van Groot Haesebroek de boomschades hersteld.

De Groene Specht heb ik een aantal keren langs de westgrens van de parktuin voorbij horen vliegen, helaas buiten het telgebied.

Backershagen/Wiltzanck/ Hartenkamp (Wassenaar)

Oppervlakte: ca. 24 ha

Contactpersoon: Arris Jan van Ekris

Telling: BMP-methode

Van 27 februari t/m 8 juli is er twaalf keer geteld. Buiten de broedperiode zijn de landgoederen een aantal keren bezocht. In de koude maand december 2010 zijn in Paroussia, het aangrenzende gebied, de zangvogels bijgevoerd.

Een harde storm en veel sneeuwval hebben enige schade aan bomen veroorzaakt. In Paroussia worden twee oude houten koolmeeskasten vervangen door nestkasten van houtbeton en deze zullen wat lager aan de boom bevestigd worden. Een derde nieuwe koolmeeskast van houtbeton is al geplaatst. Op een andere pimpelmeeskast, nog van hout, nabij de Rijksstraatweg, zal een aluminium voorzetplaatje gemonteerd worden, zodat de specht het invlieggat niet meer groter kan maken.

Vanaf de parkeerplaats bij de ijsbaan tot en met de Hartenkamp mogen nu het hele jaar door honden los lopen. De borden over de broedvogelperiode zijn van de toegangsweg voor de parkeerplaats verplaatst naar de ingang van de Hartenkamp.

Op 27 februari heb ik de Grote Lijster waargenomen. Op 10 maart in de noordelijke weide: drie koppels Canadese Ganzen, een koppel Grauwe Gans en een koppel Nijlgans en in het bos stelde ik vast, dat de Zwarte Kraai tot de zangvogels gerekend mag worden. Op 19 mei: een koppel Canadese Gans met vijf kuikens. Medio juni heb ik een Goudhaan gezien en gehoord en midden in het bos hoog in de boom een Wielewaal horen zingen en zien wegvliegen.

Kievit

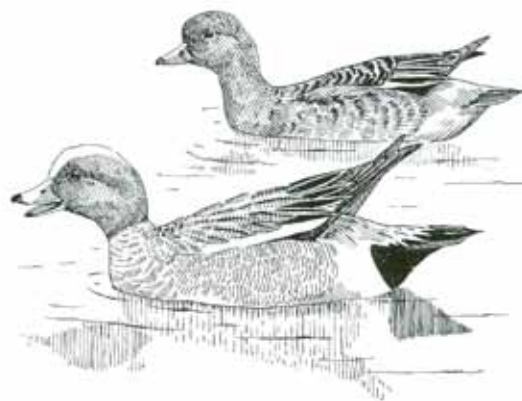
mei zien. Op 28 mei een voorbij vliegende Koekoek gehoord ten westen van de area. Toen ook een egel langzaam zien voort bewegen.

Van 18 mei t/m 18 juni heb ik twee Bosuil takkelingen gehoord, gezien en zien meevliegen met

Helaas heb ik daarna de vogel daar nooit meer gezien. Ook incidenteel waargenomen zijn de Dodaars in de grote vijver en op 12 december ook een Tafeleend. Ook vele Krakeenden waren tijdelijk in de vijver en op de weide.

Een paar Knobbelzwaan heeft met succes gebroed en vier juveniele zwaantjes groot gebracht. Verontrustend was de in Paroussia gevonden nestkast met daarin een nest met 10 niet uitgebroede eieren. Ouders verstoord of ten prooi gevallen aan een roofvogel, misschien.

Heel mooie waarnemingen waren o.a. juveniele Roodborst, Goudhaan, Koolmees, Pimpelmees, Fuut, Meerkoet, Wilde Eend en Kuifeend.

Smienten

De Paauw en Bos Ruys (Wass.)

Oppervlakte: ca 12 ha
 Contactpersoon: Arris Jan van Ekris
 (namens Johan van Gogh)
 Telling: BMP-methode

Er is van 4 maart tot en met 22 juni negen keer geteld. De nestkastinventarisatie en controle zijn in het najaar gedaan door Gerdjan Weevers Stous en Arris Jan van Ekris.

Niet ver van de parkingang Prinses Marielaan bij de Zijlwatering is een nieuwe pimpelmeesnestkast aan de boom bevestigd en de kapotte kast afgevoerd. In de omgeving van de boomkruiperkast heeft de afdeling Groen van de gemeente snoeiwerkzaamheden verricht.

Deze BK-nestkast is nu meer naar oostelijke richting verplaatst in de hoop dat de al een aantal jaren lege kast nu wel een broedsucces zal opleveren. Bij het Raadhuis bevindt zich een wel heel hoog aan de boom opgehangen -niet-HVB- kast, waar we zelfs met twee ladders, als één uitschuifladder, niet bij wisten te komen. Ook hing daar in een andere boom een nieuwe niet-HVB-kast met spiegels en een invliegopening van 45 mm. Het is twijfelachtig of er een specht in zou willen broeden, maar voor insecten lijkt hij wel geschikt. Op een tamelijk oude nestkast met een uitgebikte vliegopening is nu een koolmeesplaatje bevestigd.

Van 4 maart tot en met 15 april heb ik meerdere keren een Kuifeendenkoppel op de vijver zien zwemmen, daarna was het niet meer te vinden. Op 15 maart werden nog vier Koperwieken

waargenomen en op 28 maart landde een Canadese Gans luid trompetterend op de vijver.

Eenmalige waarnemingen op 12 april van de Fitis en de Braamsluiper. Op 22 juni heb ik meer oostelijk in het park een vrouw Koekoek roepend gehoord en gezien en ruim 200 meter verder een 1e jaars Koekoek in een boom.

Op 25 april heb ik een Havik richting Backershagen zien vliegen. Ook op die dag Eksters gezien, twee koppels Grauwe Ganzen en een Aalscholver. Het Futenkoppel vaak samen zien zwemmen, een keer daarna de balts gezien en tijdens een volgende telronde het nest met broedende Fuut gevonden. De laatste teldag op de grote vijver werd de Fuut met meerdere jongen tussen de veren waargenomen.

Begin mei een Blauwe Reiger en Boereneend vrouw met twee juvenielen gezien.

Een foeragerende Scholekster gespot op 25 mei als ook de Bosuil met prooi in westelijke richting zien overvliegen. Ook heb ik een koppel Bosuil boven het raadhuis waargenomen en op 22 juni een 1e jaars Halsbandparkiet in een boom bij de vijver zien zitten.

Park Rozenrust (Leidschendam)

Oppervlakte: ca 2,1 ha
 Contactpersoon: Ria Hoogstraat
 Telling: BMP-methode

In de periode tussen 15 februari en 15 juli heb ik dertien bezoeken aan het park gebracht, waarvan elf keer één uur voor zonsopgang, één in de vroege avond (2 maart) en twee in de late middag (20 juni en 4 juli), de laatste twee zonder tellijst.

Halverwege het seizoen kreeg ik een vers opgeleide vogelwachter onder mijn hoede: Louise Ras. Twee zien en horen meer dan één, dus de resultaten zijn er dan ook naar.

Door de lang aanhoudende koude vielen de tellingen in het begin wat tegen. Na half maart werd het pas leuk.

Een paar zaken vielen op in vergelijking met vorig jaar:

- Halsbandparkieten lieten zich niet vaak horen, het leken er ook minder.
- Grote Bonte Specht pas 18 maart voor het eerst horen roffelen, daarna nog maar twee keer.
- Weinig Houtduiven gehoord, wel een paring gezien.
- Heggenmus maar drie keer gehoord, steeds op een andere plek.
- Dit jaar geen Fitis gehoord.
- Opvallend veel Winterkoningen en Roodborsten gehoord, steeds op dezelfde plek.
- De Meerkoet deed twee keer een broedpoging, maar steeds was het nest na een paar weken verlaten. Ik heb wel een paring gezien.
- Een paartje Kauw heeft de uilenkast ingenomen.

Bij mijn bezoek op 10 maart stond ik te kijken naar een holle es bij het slootje langs de Vlietoever, waar vijf paartjes Kauw een paartje Ekster verjoegen en vervolgens zelf op de wieken gingen. In een holte net boven de wortels zag ik iets bruins: een broedende Wilde eend? Toen het zich omdraaide zag ik het witte masker en de kleine ronde oortjes: een Bunzing!

Op 11 mei zag ik in de wilg op de speelplaats halverwege de stam een slagershakmes zitten, de dader zag ik niet maar ik voelde me niet meer echt veilig. Na een telefoontje naar de politie was het binnen een paar dagen verwijderd en was ook de overvolle vuilnisbak geleegd en schoongemaakt. Op het terrein van het restaurant, net over de 'grens' met het park, staat een gebouwtje dat als opslagplaats dient. Het was de laatste weken steeds verder afgebroken (het bestaat uit een soort gipsblokken) en ik vermoedde dat daar iemand clandestien verbleef of overnachtte. Na het bezoek van de politie was dat ook weer hersteld.

Het park is verboden voor honden, maar er lopen wel kippen rond en één of twee katten, en er laat ook iemand dagelijks zijn kat uit aan een lijntje. Er zijn drie mezenestkastjes, waarvan er één stuk

is. Ik heb ze niet gecontroleerd. Ze zullen verwijderd worden. Vanaf januari 2011 zullen er twee nieuwe koolmees- en twee nieuwe pimpelmees- kasten hangen. De uilenkast is nog goed en blijft gewoon hangen.

Duivenvoordse en Veenzijdse Polder (Leidschendam)

Oppervlakte: 100 ha (deels geteld)

Contactpersoon: Piet Post

Telling: BMP-methode

Een redelijk jaar voor de weidevogels. Grutto een paartje minder, Kievit twee, maar de Tureluur twee paar vooruit. De Wulp wederom twee broedparen. Zangvogels in het algemeen ongeveer gelijk. De Slobeenden gingen ook dit jaar wat achteruit (voor m'n gevoel althans, want ook vorig jaar kenden ze slechts één broedgeval), ten faveure van de Krakeend. Die soort scoorde een nieuw record. (Voor zover ik weet, wel te verstaan!).

De ganzen blijven het goed doen. Zowel de Canadese als de Grauwe Gans lieten een toename noteren. En dat gaat vast nog door: in één nest Canadezen telde ik tien eieren. Als de nesten uit zijn, scharrelen de ouders door de weilanden naar het meertje. In de tweede helft van het voorjaar drijft het daar dan vol ganzengezinnen, pa en ma voorop, het kroost in ganzenslag er achteraan. Op 23 mei telde ik daar tachtig jonge Grauwe Ganzen!

De Kieviten hebben soms sterk de neiging elkaar op te zoeken. In het ene perceel ligt niets, in een ander drie, vier nesten op een rijtje. Een mooi antwoord op de dreiging van rovers!

De Wulpen leken dat dit jaar ook te doen. De beide nesten lagen hemelsbreed nog geen 80 meter van elkaar. Zonder succes echter, want één daarvan werd toch leeggeroofd.

Ook dit jaar weer veelvuldig de Grote Zilverreiger gezien, een prachtige verschijning!

Ook de eenzame ree, een overjarige bok, was weer van de partij.

Inventarisatie van Andere gebieden in 2010 - deel 1

	Haagse Bos	Clingendael	Oosterbeek	Arendsdorp, Oostduin	Nieuwe Scheveningse Bosjes	Scheveningse Bosjes	Park Sorghvliet	Haagse Beek	Wapendal	Landgoed Meer en Bos	Westduinpark (middendeel)	Westduinpark (noordelijk deel)	Westduinpark (zuidelijk deel)
Dodaars	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Fuut	+	2	1	1	-	-	-	1	-	tijd	-	-	-
Aalscholver	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-
Roerdomp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Grote Zilverreiger	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blauwe Reiger	tijd	9	tijd	tijd	-	tijd	tijd	tijd	-	2	tijd	-	-
Ooievaar	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	+	1	tijd	1	-	-	tijd	2	-	tijd	-	-	-
Indische Gans	-	1	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grauwe Gans	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Canadese Gans	+	3	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	tijd	tijd	-	-
Brandgans	tijd	3	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nijlgans	+	5	1	2	-	1	2	3	-	1	-	-	-
Smient	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Krakeend	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	1	-	-	tijd	-	-	-
Wintertaling	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wilde Eend	+	19	3	+	-	-	1	12	-	5	-	-	tijd
Zomertaling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Slobeend	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tafeleend	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-
Kuifeend	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Nonnetje	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grote Zaagbek	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wespendief	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Havik	-	tijd	tijd	-	-	tijd	1	-	-	-	-	-	-
Sperwer	tijd	tijd	tijd	tijd	1	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	-
Buizerd	+	1	tijd	tijd	tijd	tijd	1	tijd	tijd	tijd	1	tijd	tijd
Torenvalk	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Boomvalk	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Slechtvalk	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fazant	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Waterhoen	+	7	3	1	-	-	2	5	-	3	-	-	tijd
Meerkoet	+	15	2	4	-	-	2	12	-	4	-	-	1
Scholekster	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	3	-	-	tijd	-	-
Kievit	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Houtsnip	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-
Oeverloper	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kokmeeuw	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-
Stormmeeuw	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	3	-	-	tijd	-	-
Zilvermeeuw	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	tijd	-	-	tijd	-	-
Visdief	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Holenduif	+	6	3	3	-	tijd	3	-	-	-	-	-	-
Houtduif	+	38	+	+	8	8	5	13	5	13	2	2	-
Turkse Tortel	+	1	1	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Inventarisatie van Andere gebieden in 2010 - deel 1 (vervolg)

	Haagse Bos	Clingendael	Oosterbeek	Arendsdorp, Oostduin	Nieuwe Scheveningse Bosjes	Scheveningse Bosjes	Park Sorghvliet	Haagse Beek	Wapendal	Landgoed Meer en Bos	Westduinpark (middendeel)	Westduinpark (noordelijk deel)	Westduinpark (zuidelijk deel)
Bosuil	+	2	1	tijd	tijd	2	1	tijd	-	tijd	1	-	-
Gierzwaluw	-	tijd	-	tijd	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
IJsvogel	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	1	-	-	-	-	-	tijd
Groene Specht	+	1	tijd	1	tijd	-	1	1	tijd	1	tijd	tijd	tijd
Grote Bonte Specht	+	6	2	3	4	5	12	3	-	13	1	tijd	-
Kleine Bonte Specht	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Veldleeuwerik	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Boerenzwaluw	tijd	2	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Huiszwaluw	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gele Kwikstaart	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Grote Gele Kwikstaart	-	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Witte Kwikstaart	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Winterkoning	+	38	+	+	20	30	25	17	2	34	4	3	2
Heggenmus	+	16	+	+	1	2	-	9	1	tijd	6	2	3
Roodborst	+	37	+	+	27	25	22	13	3	31	3	2	3
Nachtegaal	tijd	tijd	tijd	-	tijd	2	2	-	-	tijd	12	2	4
Gekraagde Roodstaart	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Roodborsttapuit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd
Merel	+	54	+	+	17	28	25	22	6	13	3	3	1
Kramsvogel	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	tijd	-	-
Zanglijster	+	18	+	+	2	3	7	6	1	6	1	tijd	tijd
Koperwiek	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	tijd	-	-
Sprinkhaanzanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	tijd
Kleine Karekiet	tijd	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	1
Spotvogel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Braamsluiper	-	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	1	-	tijd
Grasmus	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	7	2	2
Tuinfluit	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Zwartkop	+	18	4	5	10	15	10	12	1	18	5	tijd	tijd
Tijftjaf	+	17	3	3	11	13	11	7	3	13	3	1	2
Fitis	tijd	1	tijd	tijd	tijd	1	-	tijd	-	1	7	3	1
Goudhaantje	+	1	tijd	tijd	tijd	1	tijd	-	-	-	-	-	-
Vuurgoudhaantje	-	tijd	-	-	-	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-
Grauwe Vliegenvanger	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bonte Vliegenvanger	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Staartmees	+	4	1	2	3	2	3	6	tijd	tijd	1	-	tijd
Glanskop	+	5	1	3	3	2	2	-	-	-	-	-	-
Matkop	-	-	-	-	-	1	-	tijd	-	-	-	-	-
Kuifmees	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees	+	40	+	+	27	20	24	13	2	6	2	tijd	2
Koolmees	+	49	+	+	23	28	27	17	6	7	4	2	3
Boomklever	+	7	2	2	1	-	4	-	-	tijd	-	-	-
Boomkruiper	+	13	3	4	6	5	9	6	-	7	-	-	-
Vlaamse Gaai	+	9	+	+	3	4	5	5	tijd	5	1	-	tijd
Ekster	+	-	+	+	1	6	-	7	tijd	tijd	2	1	1

Inventarisatie van Andere gebieden in 2010 - deel 1 (vervolg)

	Haagse Bos	Clingendael	Oosterbeek	Arendsdorp, Oostduin	Nieuwe Scheveningse Bosjes	Scheveningse Bosjes	Park Sorghvliet	Haagse Beek	Wapendal	Landgoed Meer en Bos	Westduinpark (middendeel)	Westduinpark (noordelijk deel)	Westduinpark (zuidelijk deel)
Spreeuw	+	9	6	5	-	-	-	3	-	tijd	-	-	-
Huisemus	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Vink	+	5	1	3	3	tijd	-	1	-	2	-	-	-
Keep	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	-	tijd	-	-	-
Groenling	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-
Putter	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Sijs	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Barmsijs	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Goudvink	-	tijd	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal territoria	+	519	+	+	176	210	218	227	30	209	72	27	26
Totaal soorten	76	81	74	66	34	36	44	45	17	46	35	20	26
w.v. met territoria	35	39	30	30	22	25	31	29	10	25	24	14	13
w.v. tijd. verblijvend	41	42	44	36	12	11	13	16	7	21	11	6	13

tijd = tijdelijk verblijvend

+ = wel territoria, aantal onbekend

- = niet waargenomen

Waargenomen, maar niet meegenomen in bovenstaande inventarisatie!

Soepeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Soepgans	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stadsduif	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Inventarisatie van Andere gebieden in 2010 - deel 2

	Crematorium Ockenburgh	Hyacintenbos	Heempark H.J. Bos	ATV Nut en Genoegen	De Heimanshof	ATV Zonnegaarde	Park Vreugd en Rust, Park 't Loo	Voorlinden	Park Groot Haesebroek	Backershagen, Wiltzanck, Hartenkamp	De Paauw en Bos Ruys	Park Rozenrust	Duivenvoordse en Veenzijdse Polder	Meeslouwerpolder
Dodaars	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	15
Fuut	-	-	2	tijd	-	-	1	tijd	-	1	1	-	1	-
Aalscholver	-	-	tijd	-	-	-	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	-
Roerdomp	-	-	tijd	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Grote Zilverreiger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Blauwe Reiger	tijd	-	tijd	tijd	tijd	tijd	37	tijd	-	-	tijd	-	tijd	-
Ooievaar	-	-	-	-	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	tijd	-
Knobbelzwaan	-	-	1	-	-	1	tijd	-	-	1	-	-	1	-
Grauwe Gans	-	tijd	1	-	-	-	tijd	8	-	tijd	tijd	-	7	38
Canadese Gans	-	-	tijd	-	1	tijd	tijd	tijd	-	1	tijd	-	3	1
Brandgans	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	1
Nijlgans	-	tijd	2	tijd	1	tijd	5	12	1	1	1	tijd	3	4
Bergeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Smient	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	tijd	-
Krakeend	-	-	tijd	-	-	-	tijd	1	-	tijd	-	-	8	9
Wintertaling	-	-	-	-	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	1	-
Wilde Eend	-	1	3	3	4	3	39	7	2	10	4	1	16	17
Slobeend	-	-	tijd	-	-	-	tijd	tijd	-	tijd	-	-	1	-
Tafeleend	-	-	-	-	-	-	tijd	tijd	-	tijd	-	-	tijd	5
Kuifeend	-	-	tijd	-	-	-	1	1	-	1	tijd	-	3	10
Muskuseend	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Havik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	tijd	-	-	-
Sperwer	-	-	-	1	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	1
Buizerd	tijd	-	tijd	-	tijd	-	tijd	1	tijd	tijd	tijd	-	1	tijd
Torenvalk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Fazant	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	8
Waterral	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Waterhoen	-	2	3	2	2	2	13	2	-	2	1	-	1	5
Meerkoet	-	1	10	2	3	4	25	8	1	3	3	1	14	21
Scholekster	-	-	tijd	tijd	-	-	3	tijd	-	1	tijd	-	5	1
Kievit	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	tijd	-	-	20	-
Watersnip	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	tijd	-
Houtsnip	tijd	-	tijd	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-
Grutto	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-
Wulp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Tureluur	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-
Kokmeeuw	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	tijd	-
Stormmeeuw	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	tijd	-
Zilvermeeuw	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	tijd	-
Visdief	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	tijd	-
Holenduif	-	1	1	-	-	-	3	6	1	-	1	-	-	-
Houtduif	2	4	7	5	4	4	56	8	1	18	6	1	5	5
Turkse Tortel	-	-	-	tijd	-	-	3	-	-	-	-	-	-	3
Halsbandparkiet	1	9	tijd	tijd	2	1	59	7	-	2	1	tijd	-	-
Koekoek	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	3

Inventarisatie van Andere gebieden in 2010 - deel 2 (vervolg)

	Crematorium Ockenburgh	Hyacintenbos	Heempark H.J. Bos	ATV Nut en Genoegen	De Heimanshof	ATV Zonnegaarde	Park Vreugd en Rust, Park 't Loo	Voorlinden	Park Groot Haesebroek	Backershagen, Wiltzanck, Hartenkamp	De Paauw en Bos Ruys	Park Rozenrust	Duivenvoordse en Veenzijdse Polder	Meeslouwerpolder
Bosuil	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	1	-	-	-
Ransuil	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Gierzwaluw	-	-	tijd	-	-	-	5	-	-	-	-	-	tijd	-
IJsvogel	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	1	tijd	-	tijd
Groene Specht	-	tijd	-	1	tijd	tijd	1	4	-	1	-	tijd	-	-
Grote Bonte Specht	1	4	1	tijd	2	tijd	6	9	1	2	1	1	1	3
Kleine Bonte Specht	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Veldleeuwrik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Boerenwaluw	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	4
Boompieper	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Witte Kwikstaart	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	1	-
Winterkoning	5	5	11	10	6	6	39	29	3	19	7	10	4	37
Heggenmus	-	2	-	3	1	3	4	3	tijd	1	1	3	2	14
Roodborst	3	4	7	3	2	2	17	14	8	16	16	7	3	5
Nachtegaal	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Blauwborst	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Gekraagde Roodstaart	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Tapuit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-
Merel	5	5	9	12	6	7	71	23	8	16	11	4	3	27
Kramsvogel	-	-	tijd	-	-	-	tijd	tijd	-	-	-	-	tijd	-
Zanglijster	1	1	1	1	1	1	14	6	2	6	3	2	2	7
Koperwiek	tijd	-	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	-	tijd	-	-	-
Grote Lijster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Rietzanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16
Bosrietzanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	9
Kleine Karekiet	-	-	9	-	tijd	-	-	3	-	-	-	-	2	43
Snor	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Braamsluiper	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-
Grasmus	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1	6
Tuinfluit	-	-	-	tijd	-	-	-	2	1	-	2	-	4	13
Zwartkop	2	4	4	2	1	1	11	14	4	5	3	1	3	17
Tjiftjaf	1	1	6	4	1	2	9	11	2	6	4	2	10	17
Fitis	-	1	1	-	tijd	tijd	tijd	2	-	-	tijd	-	6	37
Goudhaantje	-	-	-	-	tijd	tijd	tijd	3	4	3	1	-	-	-
Vuurgoudhaantje	tijd	-	-	-	tijd	-	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-
Grauwe Vliegenvanger	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Staartmees	tijd	-	1	4	2	1	2	4	-	1	1	-	tijd	3
Glanskop	-	3	-	-	-	-	-	3	1	2	1	-	-	-
Kuifmees	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees	3	8	6	4	5	4	8	21	6	12	8	2	4	7
Koolmees	4	12	5	9	9	7	25	23	5	11	5	2	5	19
Baardman	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Boomklever	tijd	-	-	-	-	-	4	4	1	3	1	-	-	-
Boomkruiper	2	1	1	-	1	1	3	14	3	6	4	tijd	-	1
Wielewaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-
Vlaamse Gaai	1	1	1	tijd	3	1	3	6	1	1	1	tijd	1	3

Inventarisatie van Andere gebieden in 2010 - deel 2 (vervolg)

	Crematorium Ockenburgh	Hyacintenbos	Heempark H.J. Bos	ATV Nut en Genoegen	De Heimanshof	ATV Zonnegaarde	Park Vreugd en Rust, Park 't Loo	Voorlinden	Park Groot Haesebroek	Backershagen, Wiltzanck, Hartenkamp	De Paauw en Bos Ruys	Park Rozenrust	Duivenvoordse en Veenzijdse Polder	Meeslouwerpolder
Ekster	1	tijd	1	1	2	2	12	2	-	1	tijd	tijd	1	3
Kauw	1	16	tijd	tijd	tijd	-	54	21	-	16	1	1	tijd	2
Zwarte Kraai	-	1	1	2	2	2	10	4	1	1	2	2	3	1
Spreeuw	-	tijd	-	tijd	tijd	tijd	8	1	-	-	-	tijd	tijd	2
Huismus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Vink	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	tijd	3	8	1	3	1	tijd	tijd	3
Keep	-	-	-	-	-	tijd	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Groenling	-	-	-	tijd	tijd	tijd	tijd	1	-	-	tijd	-	-	2
Putter	-	-	-	tijd	tijd	tijd	4	-	-	-	-	-	-	-
Sijs	-	tijd	-	-	tijd	tijd	tijd	tijd	-	-	-	-	-	-
Appelvink	-	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-
Kruisbek	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-
Rietgors	-	-	-	-	-	-	-	tijd	-	-	-	-	tijd	8
Totaal territoria	33	88	96	69	62	55	574	312	59	174	95	40	164	470
Totaal soorten	23	30	43	34	39	36	61	72	28	43	44	24	60	53
w.v. met territoria	15	23	26	18	23	20	39	45	23	33	31	15	39	51
w.v. tijd. verblijvend	8	7	17	16	16	16	22	27	5	10	13	9	21	2

tijd = tijdelijk verblijvend

+ = wel territoria, aantal onbekend

- = niet waargenomen

Waargenomen, maar niet meegenomen in bovenstaande inventarisatie!

Soepeend	-	-	1	-	-	-	6	-	-	tijd	tijd	-	2	-
Soepgans	-	-	tijd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stadsduif	-	-	-	-	1	-	25	-	-	-	-	-	-	-

Stadvogelplots

Wellicht dat het SOVON-project 'Meetnet Urbane Soorten' (zie verderop in dit Inventarisatierapport) ook anderen stimuleert om daarnaast stadplots te inventariseren, maar voorlopig is Wim Kooij de enige. Maar dan wel inmiddels voor het tiende achtereenvolgende jaar: Hulde is zijn deel! De zeer grofmazige conclusie luidt: het gaat bergafwaarts met broedende zangvogels als de Huismus, het gaat goed met de Stadsduiven, Halsbandparkieten en (met name Kleine Mantel)meeuwen.

Binnenhof e.o.

Oppervlakte: 19 ha
Contactpersoon: Wim Kooij
Telling: Losse waarnemingen

Het aantal zangvogels dat tot broeden komt in het hart van Den Haag, neemt gestaag af. De oorzaak daarvan is overigens volstrekt duidelijk. De verstening van het gebied heeft namelijk de laatste tien jaar drastisch doorgezet. Tuinen veranderen in parkeerplaatsen. Bij kantoren die worden vernieuwd, verdwijnt het snippergroen.

Toch gaan er ook vogels vooruit! Het aantal broedende Stadsduiven zal, als de huidige tendens doorzet, weldra in drie cijfers worden uitgedrukt. Vooral onder de bosbrug wemelt het tegenwoordig van de nesten. Een voorbijganger vroeg zich af wanneer 'ze' eindelijk iets aan die 'vliegende ratten' gaan doen. Deze mevrouw was beslist niet aangesloten bij een soort van duivenfanclub. Maar ook het aantal duivenvrienden neemt toe. Waren het vroeger vooral bejaarden die de duiven op het Binnenhof en het Voorhout kwamen bijvoeren, tegenwoordig is het een activiteit voor alle leeftijden geworden. Het door menselijk handelen toegenomen voedselaanbod houdt zeker verband met het stijgende aantal broedgevallen. Want natuurlijke vijanden zijn er niet, corrigeer, waren er niet.

In zowel de eerste maanden van het jaar als aan het einde huisde er een Slechtvalk in het centrum. En die lust zo af en toe wel een duifje. Of een parkiet.... Daarvan overnachten er dagelijks ruim drieduizend rond de Hofvijver, dus er is ook nog keuze.

Op 15 augustus herkende Bert Regensburg aan het schorre geluid de aanwezigheid van de Grote Alexanderparkiet tussen de slaaptrekkers. Hij heeft de 'Alexander' ook een aantal keren gezien. Een andere parkieten-curiositeit meldt Bert op 14 oktober: 'Vanochtend in de schemering, als afscheid aan JP en als knipoog naar de nieuwe buurman

in het Torentje, zat op het eiland een nieuwe minderheid: 1 knalgele halsbandparkiet gedoogd door ruim 3000 groene soortgenoten. De Haagse kleuren compleet, als dat geen integratie is'. Wie het ook goed doen, zijn de meeuwen (26 broedgevallen van de Kleine Mantelmeeuw en 29 van de Zilvermeeuw) en nog een paar aan het water gebonden soorten, zoals de Fuut. Meer verrassende vogels zien we vooral buiten het broedseizoen. Zo is het opduiken (en vooral weer onderduiken) van de Krooneend aan het begin en het einde van het jaar in het voormalige vorstelijke kwartier het vermelden waard.

De Zwarte Roodstaart zong tussen 11 en 27 maart aan de Oranje Buitensingel, waar (zoals zo vaak) bouwwerkzaamheden plaatsvinden.

De Houtsnip komen we in deze contreien ook tegen, maar helaas is dat niet zelden in de levenloze uitvoering. Raamslachtoffers lagen bij het Ministerie van VROM op 9 januari, bij de buurman op 28 oktober en wederom bij VROM (inmiddels verzamelkantoor I&M en BZK) op 19 november.

Benoordenhout Zuidoost

Oppervlakte: 18 ha
Contactpersoon: Wim Kooij
Telling: Losse waarnemingen

In de jaren '70 en begin jaren '80 hield ik een zorgvuldige soortenlijst bij. De eerste soort van het jaar was destijds meer dan eens de Huismus. Maar die verdween dit jaar uit dit stukje Den Haag geheel als broedvogel en werd sowieso nog maar incidenteel waargenomen. Rond het Rosarium hing een groepje rond in de eerste dagen van december en in de sneeuw verbleef een groepje van tenminste acht in de tuinen achter de Nassau Odijkstraat.

Terug naar het begin van het jaar: bij het de eerste keer opentrekken van de gordijnen in 2010 trok

een vrolijk kwetterende Halsbandparkiet direct mijn aandacht. Deze vogel kwam destijds, dertig jaar terug, zelfs niet eens op mijn 'levenslijst' voor! En hier gaat het dus om waarnemingen, waarvoor je geen stap uit je huis hoeft te zetten. Welk overtuigend bewijs is nog meer nodig ter bevestiging dat vogels kijken een dynamische hobby is! Het begin en einde van het jaar zorgden, nog steeds vanuit het huiskamerraam, soms voor mooie contrasten als je een eenvoudige stadsboom bekeek. En het doet gelijk iets me je. Zo bracht een Goudvink, op een tak van een rijk besneeuwde conifeer, me terstond in vakantiestemming. Ook al stapte ik even later op de fiets richting mijn werk, dat plaatje blijft nog wel even op het netvlies staan. En dan houd je dus ook dat vakantieachtige gevoel nog een tijdje vast.

Sijs en Barmsijs waren vooral in december massaal te zien. Langs de Neuhuijskade en in het Rosarium was het soms een drukte van belang. Dat was ook de plek waar een Houtsnip dekking zocht op 24 december. Of hij toen voor mij of voor een wat uitbundige hond (of voor ons allebei) op de wieden ging, zal voor altijd onduidelijk blijven. Een andere vermeldenswaardige bezoeker in het winterhalfjaar was een over de Neuhuijskade laagvliegende IJsvogel op 13 februari. En dan was er nog de Vuurgoudhaan, die op 16 oktober gewoon in de conifeer in onze achtertuin wat rondscharrelde. De knallende oogstreep maakte hem onmiskenbaar.

Een vrouwtje Zwartkop heeft een deel van de winter doorgebracht in de wijk. Meerdere waarnemingen werden gedaan in een tuin in de Mauvestraat en bij het Renswoudehuis.

Op het aan de wijk grenzende Malieveld trof ik vaker dan voorheen grote groepen Kramsvogels. Die verspreidden zich ook zo nu en dan tot over de Zuidhollandlaan. Op het veld naast het Haags Montessori Lyceum verbleven op 24 februari ongeveer veertig exemplaren, in het gezelschap van ongeveer evenveel Koperwieken. Precies een week later, op 3 maart waren oren en ogen getuige van een krassende Zwarte Roodstaart.

Verrassend is een ontwikkeling aan het meeuwenfront. Het aantal broedende Zilvermeeuwen (19) lijkt voorlopig een beetje over zijn top heen. Maar Kleine Mantelmeeuwen blijven in aantal toenemen, en niet zo'n klein beetje. Met dertig paren is deze nu na Merel en Koolmees (beiden 35) de meest algemene broedvogel in het gebied. Grote Bonte Spechten broedden bij het Renswoudehuis en achter het Provinciehuis. Op die plek werd op 11 maart ook het broertje in miniatuur waargenomen: een zeer rusteloze Kleine Bonte Specht.

De Braamsluiper zat tussen 4 en 17 mei in het Rosarium, maar was ook dit jaar weer geen blijvertje. Verderop in de wijk, in het parkje aan de Ruychrocklaan werd wel gebroed en op 9 juni werden enkele juvenielen waargenomen.

Braamsluiper

Inventarisatie van Stadsvogels in 2010

	Svp Binnenhof e.o.	Svp Benoordenhout ZO
Dodaars	tijd	-
Fuut	4	tijd
Aalscholver	tijd	tijd
Blauwe Reiger	tijd	tijd
Ooievaar	tijd	-
Knobbeelzwaan	1	tijd
Indische Gans	tijd	-
Grauwe Gans	tijd	tijd
Canadese Gans	-	tijd
Nijlgans	2	1
Krakeend	tijd	tijd
Wilde Eend	3	2
Slobeend	tijd	tijd
Tafeleend	tijd	-
Krooneend	tijd	-
Kuifeend	tijd	tijd
Havik	-	tijd
Sperwer	tijd	tijd
Buizerd	tijd	tijd
Torenvalk	1	1
Slechtvalk	tijd	-
Waterhoen	2	tijd
Meerkoet	5	1
Scholekster	1	2
Houtsnip	tijd	tijd
Oeverloper	tijd	tijd
Kokmeeuw	tijd	tijd
Stormmeeuw	tijd	tijd
Kleine Mantelmeeuw	26	30
Zilvermeeuw	29	19
Visdief	tijd	tijd
Holenduif	tijd	-
Houtduif	13	21
Turkse Tortel	1	tijd
Halsbandparkiet	tijd	4
Grote Alexanderparkiet	tijd	-
Bosuil	tijd	1
Gierzwaluw	13	5
IJsvogel	-	tijd
Groene Specht	-	tijd
Grote Bonte Specht	tijd	2

tijd = tijdelijk verblijvend

+ = wel territoria, aantal onbekend

- = niet waargenomen

	Svp Binnenhof e.o.	Svp Benoordenhout ZO
Kleine Bonte Specht	-	tijd
Boerenzwaluw	tijd	tijd
Huiszwaluw	tijd	tijd
Grote Gele Kwikstaart	tijd	tijd
Witte Kwikstaart	tijd	tijd
Winterkoning	2	10
Heggenmus	3	15
Roodborst	5	14
Zwarte Roodstaart	tijd	tijd
Merel	8	35
Kramsvogel	tijd	tijd
Zanglijster	2	10
Koperwiek	tijd	tijd
Braamsluiper	-	tijd
Zwartkop	tijd	4
Fluiter	-	tijd
Tjiftjaf	1	3
Fitis	-	tijd
Goudhaantje	tijd	tijd
Vuurgoudhaantje	-	tijd
Grauwe Vliegenvanger	-	tijd
Staartmees	tijd	tijd
Glanskop	tijd	1
Pimpelmees	6	19
Koolmees	21	35
Boomklever	-	tijd
Boomkruiper	tijd	1
Vlaamse Gaai	1	2
Ekster	1	2
Kauw	tijd	5
Zwarte Kraai	1	2
Spreeuw	3	6
Huismus	2	tijd
Vink	tijd	3
Keep	-	tijd
Groenling	tijd	tijd
Putter	tijd	tijd
Sijs	tijd	tijd
Barmsijs	tijd	tijd
Goudvink	-	tijd
Stadsduiven	tijd	-
Totaal territoria	157	256
Totaal soorten	69	73
w.v. met territoria	26	29
w.v. tijd. verblijvend	43	44

Nestkastenonderzoek

Algemeen

In een aantal vogelrustgebieden en de andere geïnventariseerde gebieden hangen nestkasten. Het aantal hiervan kan per gebied sterk variëren. Dit wordt o.a. bepaald door de noodzaak om extra nestgelegenheid te verschaffen, maar in mindere mate ook door de instelling en inzet van de desbetreffende contactpersonen.

De nestkasten in het Haagse Bos waren oorspronkelijk eigendom van Statsbosbeheer, maar langzamerhand is de helft tijdens onderhoudsrondes vervangen door eigen kasten. Alle kasten zijn in beheer van de vereniging.

Ze worden door enkele enthousiaste leden van de vereniging in eigen beheer vervaardigd. Niet alle gemaakte kasten worden in de diverse gebieden opgehangen. Een aantal werd via de winkel aan particulieren verkocht.

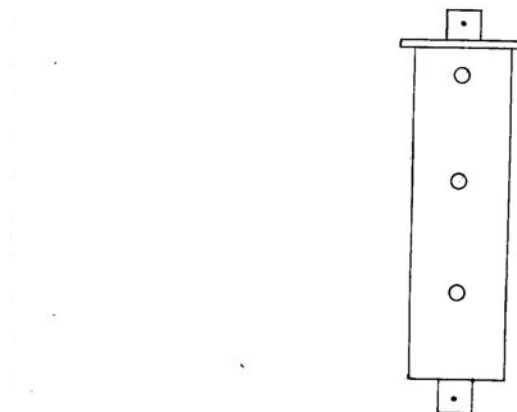
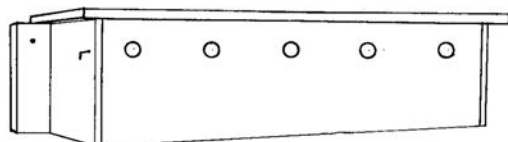
Voor de normale kasten wordt gebruikgemaakt van houten en houtbetonkasten. De laatste zijn weliswaar duurder, maar gaan ook langer mee. Om het risico van vernieling te verminderen worden deze nagenoeg alleen gebruikt in afgesloten vogelrustgebieden en daarnaast in een enkel goed afgeschermd en bewaakt park.

Behalve deze kasten hangen er speciale kasten voor vogelsoorten waarvoor niet altijd geschikte natuurlijke broedgelegenheid voorhanden is. Zo zijn er torenvalkkasten, uilenkasten en vliegenvangerkasten.

Nestkasten voor huismussen

Speciaal om huismussen extra broedgelegenheid te verschaffen zijn de mussenstraat en mussenflat ontwikkeld. Dit zijn twee typen meervoudige kasten die inspelen op het koloniegedrag van de huismus. Ze worden door Hetty Mos gemaakt. De kasten blijken erg gewild bij het publiek. In 2009 heeft het ontwerp van de kast zelfs navolging gevonden in een project van de gemeente Den Haag. Daarbij zijn 1100 mussenkasten met subsidie aan particulieren verkocht. Op zo'n grote productie was de vereniging helaas niet berekend, maar het is aardig dat het idee goed is aangeslagen en dat nu veel Hagenaars bekend zijn met de mussenkasten.

Voor meer informatie over diverse vogelnestkasten kunt u terecht op www.haagsevogels.nl. Via deze verenigingswebsite of via de informatietelefoon 0174-213825 kunt u werktekeningen verkrijgen of kasten bestellen.

Mussenstraat en mussenflat

Methode van onderzoek

De nestkasten worden in de broedtijd, bijzondere omstandigheden daargelaten, uitsluitend van de buitenkant op bewoning geïnventariseerd. Na de broedtijd worden ze schoongemaakt en zo nodig gerepareerd of vervangen. Ook wordt de gelegenheid benut om aan de hand van de inhoud het broedresultaat te bevestigen.

Toelichting bij de cijfers

In de overzichten is zowel de absolute bezetting opgegeven als het bezettingspercentage. Van belang bij het bezettingspercentage is, dat rekening wordt gehouden met de onderhoudstoestand van de kasten. Een groot aantal in verval verkerende kasten of niet schoongemaakte kasten kan het percentage sterk verminderen.

Broedresultaten in Nestkastgebieden in 2010												
	Vrg Dr. Abraham Schierbeektuin	Vrg Eilandjes Meer en Bos	Vrg Marlot	Vrg Ockenburgh	Vrg Gravin van Bylandt	Vrg Henk van Dongen	Vrg Vredenoord	Vrg André van der Laantuin	Vrg Eendenkooi Zuiderpark	Vrg Paroussia	Haagse Bos	Clingendael
Totaal nestkasten	25	5	11	38	15	9	10	18	12	9	37	29
totaal bezet	20	5	6	32	13	7	7	14	7	6	31	27
w.v.												
Torenvalk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Holenduif	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Winterkoning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Glanskop	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-
Pimpelmees	3	2	1	13	4	3	4	5	5	4	9	12
Koolmees	12	2	5	16	8	4	3	8	1	1	21	15
Boomkruiper	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Kauw	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Stadsduif	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anders dan vogel	-	-	-	-	-	-	-	1 *	-	-	-	-
								* hommel				
Bezettings %	80	100	55	84	87	78	70	78	58	67	84	93

Broedresultaten in Nestkastgebieden in 2010 - vervolg												
	Oosterbeek	Parkje Van Montfoortlaan	Arendsdorp	Oostduin	Nieuwe Scheveningse Bosjes	Hyacintenbos	Heempark H.J. Bos	De Heilmanshof	Park Groot Haesebroek	De Paauw en Bos Ruys	Park Rozenrust	Meeslouwervolder
Totaal nestkasten	7	8	8	15	28	5	10	19	20	11	4	4
totaal bezet	6	7	7	12	26	5	10	15	15	8	1	3
w.v.												
Torenvalk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Holenduif	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Winterkoning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Glanskop	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees	2	2	3	4	15	3	5	5	7	2	-	1
Koolmees	3	3	4	7	10	2	5	9	7	6	-	1
Boomkruiper	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Kauw	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Stadsduif	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Anders dan vogel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bezettings %	86	88	88	80	93	100	100	79	75	73	25	75

Diverse activiteiten van anderen

In en rond het werkgebied van de Haagse Vogelbescherming zijn ook diverse andere groeperingen actief met het inventariseren en beschermen van vogels. Hieronder een verslag van hun activiteiten. Op hun website is nadere informatie daarover beschikbaar.

Vogelwerkgroep Solleveld

www.vogelsinhetwestland.nl

Oppervlakte: ca. 350 ha

Contactpersoon: Ton van Schie

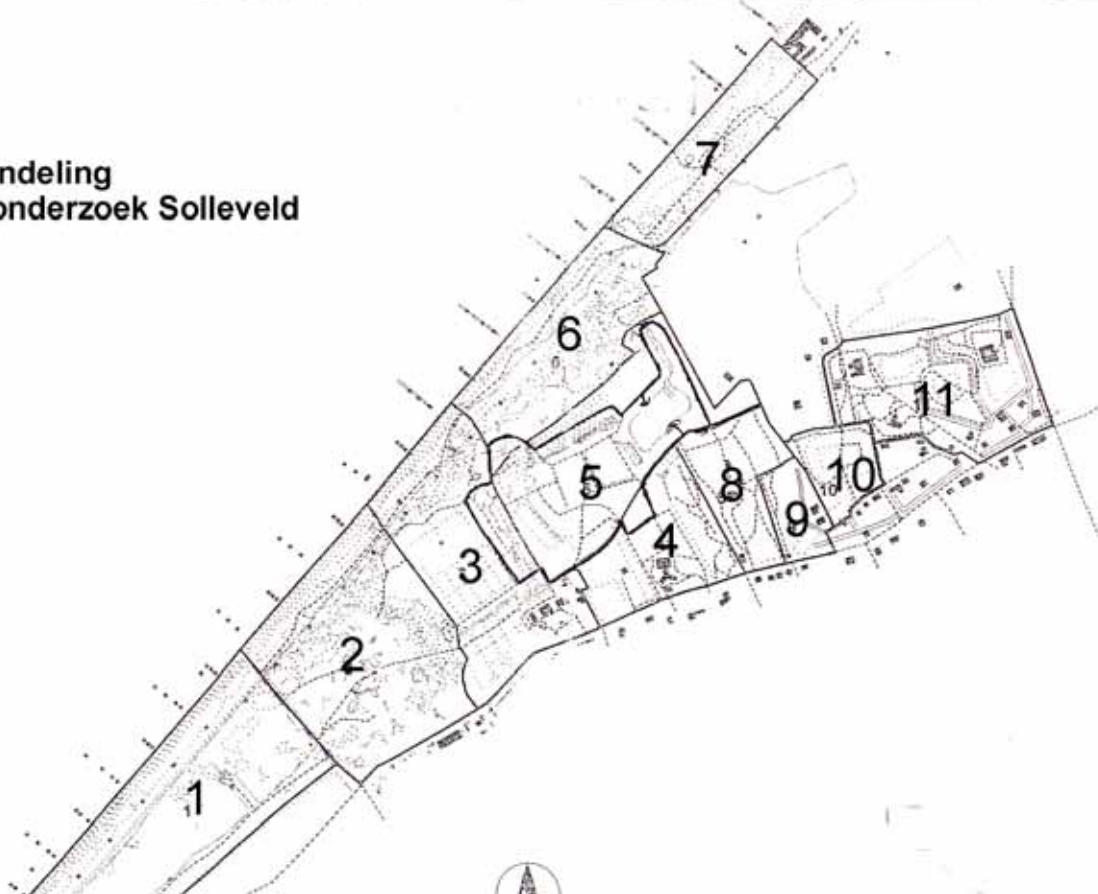
Telling: BMP-methode

In 2010 is wederom het gehele Natura 2000 gebied tussen Ter Heijde en Kijkduin geteld door de Vogelwerkgroep Solleveld. Dit jaar hebben wij meegedaan met de pilot voor automatische clustering van broedterritoria, die in 2011 beschikbaar is voor heel Nederland. Voordelen zijn een enorme vermindering van het bureauwerk, en straks zijn alle gebieden op dezelfde wijze beoordeeld en zijn gebieden onderling goed te

vergelijken. Nadeel is wel dat er toch een trendbreuk zichtbaar lijkt te zijn: het computerprogramma lijkt wat coulanter te zijn, ook al werkt het met dezelfde criteria.

In en rond Solleveld spelen momenteel veel zaken, die hun weerslag kunnen hebben op de broedvogelstand, te weten de plannen rond het Landgoedhuis Ockenburgh en parkrenovatie, uitbreiding van het aantal passe-partouts en bezoekersdruk, hondenuitren, Duinfietspad, en afronding kustversterking, Zandmotor, en andere plannenmakerij. Momenteel is er vrijwel geen deelgebied of er speelt wel iets dat effecten kan en zal hebben op de natuurkwaliteit en vogelstand.

Kavelindeling
Vogelonderzoek Solleveld

Inventarisatie Vogelwerkgroep Solleveld in 2010

	kavel 1	kavel 2	kavel 3	kavel 4	kavel 5	kavel 6	kavel 7	kavel 8	kavel 9	kavel 10	kavel 11	Totaal 2010	Totaal 2009	Reservaat
Fuut	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	3	3	-
Dodaars	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-
Aalscholver	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	11	2	-
Blauwe reiger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
Knobbelzwaan	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Grauwe gans	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-
Canadese gans	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	3	1	-
Nijlgans	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	2	4	5	-
Krakeend	-	-	4	-	3	-	-	-	-	-	-	7	7	-
Wilde eend	-	-	3	-	6	-	-	1	2	1	1	14	11	-
Soepeend	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	-
Zomertaling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Slobeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tafeleend	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Kuifeend	-	-	11	-	5	-	-	-	-	-	-	16	7	-
Havik	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	-
Buizerd	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2	1
Fazant	2	-	3	-	2	1	2	-	-	-	-	10	5	-
Waterhoen	1	-	2	-	1	-	-	-	-	2	2	8	8	1
Meerkoet	-	-	8	-	13	-	1	-	1	1	5	29	24	1
Scholekster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Kievit	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-
Bosuil	-	-	-	1	-	-	-	1	1 ?	-	2	4	2	1
Holenduif	-	-	-	-	3	-	-	4	1	1	3	12	11	2
Houtduif	3	-	3	2	7	2	15	6	2	4	18	62	65	2
Turkse tortel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Halsbandparkiet	-	-	-	-	-	-	-	2	-	9	14	25	27	-
Groene specht	-	-	1	2	3	-	-	3	1	-	1	11	9	-
Grote bonte specht	-	-	2	8	6	-	-	12	5	4	12	49	48	3
Kleine bonte specht	-	-	1	-	-	-	-	2	1	1	1	6	5	-
Koekoek	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-
Veldleeuwerik	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Boompieper	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2	1	-
Graspieper	11	15	9	-	4	3	1	-	-	-	-	43	35	-
Wittekwikstaart	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-
Winterkoning	1	-	8	8	11	3	12	11	7	6	24	91	79	7
Heggemus	13	6	7	2	2	8	18	-	2	2	6	66	46	1
Roodborst	1	1	-	11	3	-	1	11	6	4	18	56	60	9
Nachtegaal	2	4	8	-	11	7	12	1	1	-	-	46	37	-
Gekr roodstaart	-	-	-	3	1	-	-	2	-	-	-	6	4	-
Roodborsttapuit	4	6	2	-	3	6	2	-	-	-	-	23	15	-
Merel	3	4	13	8	17	6	9	11	5	5	22	103	101	7
Zanglijster	-	-	-	1	3	-	3	3	1	1	4	16	15	2
Spotvogel	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
Sprinkhaanzanger	-	1	2	-	3	2	4	-	-	-	-	12	8	-
Rietzanger	-	-	3	-	2	-	-	-	-	-	-	5	4	-
Bosrietzanger	-	-	1	-	4	-	1	-	-	-	-	6	3	-
Kleine karekiet	-	-	18	-	19	-	3	-	-	-	-	40	26	-
Braamsluiper	3	1	3	-	2	2	3	-	-	-	-	14	6	-
Grasmus	9	6	14	1	5	9	24	-	-	-	-	68	49	-
Tuinfluit	2	-	2	-	2	-	3	2	-	-	-	11	4	-
Zwartkop	2	-	5	5	7	-	7	8	6	4	13	57	34	4
Tijftjaf	1	-	5	5	10	-	3	11	4	2	11	52	40	5
Fitis	15	5	16	1	9	11	14	6	1	1	-	79	63	-
Goudhaan	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-

Inventarisatie Vogelwerkgroep Solleveld in 2010

	kavel 1	kavel 2	kavel 3	kavel 4	kavel 5	kavel 6	kavel 7	kavel 8	kavel 9	kavel 10	kavel 11	Totaal 2010	Totaal 2009	Reservaat
Staartmees	1	-	-	-	2	-	3	2	1	-	2	11	13	1
Kuifmees	-	-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	4	2	-
Glanskopmees	-	-	-	-	-	-	-	1	4 ?	3	1	5	11	-
Pimpelmees	1	-	4	9	6	-	1	28	14	8	16	87	80	8
Koolmees	-	-	7	9	8	3	7	16	10	12	17	89	81	10
Boomklever	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	4	6	8	-
Boomkruiper	-	-	-	2	-	-	-	5	2	2	10	21	23	2
Gaai	-	-	6	-	9	1	3	8	1	1	2	31	21	2
Ekster	-	-	2	-	-	4	3	-	-	-	1	10	17	-
Kauw	-	-	1	-	2	-	-	1	-	20	50	74	65	4
Zwarte kraai	-	-	2	-	3	2	3	2	-	1	2	15	18	1
Huismus	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3	4	-
Ringmus	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
Groenling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vink	-	-	-	3	2	-	-	2	1	-	1	9	5	1
Putter	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	2	-	-
Kneu	-	-	5	-	2	8	8	-	-	-	-	23	25	-
Rietgors	-	-	3	-	2	-	-	-	-	-	-	5	5	-
Aantal territoria	75	49	198	81	225	79	171	167	76	95	266	1482	1271	85
Aantal soorten	18	10	45	18	46	18	30	32	23	23	30	67	66	23

- 2010 is eerste jaar met autoclustering waardoor de aantallen wat royaler lijken
- reserveaat Ockenburg niet in totalen meegeteld

Meeslouwerpolder

Oppervlakte: ca. 36 ha
 Contactpersoon: Derk Kösters
 Telling: BMP-methode

Het gebied is dertien keer bezocht, waarvan één keer 's avonds. De inventarisatie is voorgaande jaren (2003-2009) gedaan door Wouter Plomp. De akker bij de parkeerplaats is dit jaar niet meegeteld.

Het aantal wilde eenden is veel lager dan vorig jaar: van zeventig territoria in 2009 naar zeventien in 2010. Dit grote verschil is onder andere te wijten aan het verschil in interpretatie van de hoeveelheid mee te tellen paren: in 2010 zijn de grote groepen eenden bewust niet meegeteld.

Bij de Krakeend was sprake van een flinke afname van achttien naar tien territoria, mogelijk mede veroorzaakt door het eerder genoemde verschil in interpretatie.

Bij de Grauwe Gans zette de daling door: van vijftig naar 38 territoria. De IJsvogel is drie keer waargenomen, maar buiten de datumgrenzen. Daarnaast is er een melding van een baltsend paartje. Vermoedelijk is er dus wel een poging

gedaan tot broeden. Ondanks de strenge winter was er een flinke toename van het aantal territoria van de Winterkoning. Sommige vogelsoorten van het droge riet deden het beter, zoals de Kleine Karekiet van dertig naar 43 territoria en de Bosrietzanger van vijf naar negen territoria. Daarnaast werd een territorium van de Snor vastgesteld. De Rietgors daarentegen liet een afname zien van veertien naar acht territoria. Vooral de rietstrook langs de Knipiaan bevatte minder Rietgorzen. Opvallend was verder de toename van de Koolmees van twaalf naar negentien territoria, de Grasmus van drie naar zes territoria, en de Zwartkop van dertien naar zeventien territoria.

Voor de Buizerd geen territorium, maar op basis van waarnemingen van derden is er vermoedelijk wel een broedpoging geweest in de bossages nabij de parkeerplaats.

Schaarse soorten:

Bruine Kiekendief: een territorium. Er is meerdere keren een paartje gezien met nestmateriaal en prooi.

Torenvalk: een territorium

Ransuil: een waarneming/territorium.

Zie ook de waarneming in tabel op pagina 36

Weidevogelwerkgroep Nootdorp–Leidschendam

www.wgnl.nl

Oppervlakte: ca. 577 ha

Contactpersoon: Martin van de Reep

Deze werkgroep maakt formeel deel uit van de Stichting Werkgroep Groenbeheer Nootdorp-Leidschendam en bestaat uit ca. vijftig vrijwilligers die van april tot juni enkele uren per week het weiland in gaan. In het werkgebied werken boeren samen met deze vrijwilligers om de nesten van weidevogels te beschermen. In overleg met de boer wordt besloten wat gedaan moet worden om de nesten te beschermen: merkstokken of nestbeschermers. Meer informatie over de activiteiten van deze werkgroep is te vinden op de website.

Seizoensoverzicht

Als gevolg van de lang aanhoudende vorst was men op 12 maart nog druk bezig om de mest op de weilanden onder de graszoden te werken. Gelukkig waren de territoriale Kieviten ook aan de late kant, zodat dit geen directe gevolgen had voor de eerste legfels. Het eerste kievitse werd gelijktijdig met het

eerste landelijke legfel gevonden op 16 maart. Op 2 april werd het eerste gruttolegfel gevonden. Op 3 april zijn er al weer hevige hoosbuien en hagelt het zelfs behoorlijk. Toch wordt op die dag de eerst broedende Scholekster gezien. Op 9 april waren er twee meldingen van Scholeksters die broedden op twee kievitseieren.

Tussen 14 en 30 april is het hard werken geblazen voor de vrijwilligers die op "hun" bedrijf te maken hebben met bouwland waar maïs gezaaid gaat worden, dit is namelijk de periode dat er op die percelen waar vooral Kieviten zitten te broeden mest onder de grond gewerkt moet worden. Zo rond deze tijd komen ook de eerste nesten uit en je hoopt dan maar dat er eieren liggen en dat er nog geen jongen rond rennen, want dan is het pas echt hard werken! Ook worden er tijdens deze weken veel haasjes gered van een zekere dood, omdat de haasjes vaak nog klein zijn en zich niet bewust van het gevaar zich stijf tegen de grond aan drukken. Ze gillen echter bij het oppakken als een mager speenvarken.

Op 29 april lopen overal jonge Grutto's in de weilanden. Het is nu mooi en droog weer en gelukkig begint het nu ook wat te regenen, want het is na een maand zonder regen aardig droog geworden. Op 11 mei wordt er in de aangrenzende polder gemaaid.

Beschermde nesten van het afgelopen jaar per soort

Soort	Totaal	Bekend	Uit	Niet uit	% uit	Pred.	Bew.	Werk.	Verl.	Ov.	Onb.
Canadese gans	20	17	13	4	76.47	3	0	0	0	0	1
Graspieper	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Grauwe gans	2	2	2	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Grutto	128	125	103	22	82.40	13	0	1	7	0	1
Kievit	537	512	411	101	80.27	41	11	8	18	1	22
Kleine plevier	3	3	3	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Krakeend	2	2	1	1	50.00	0	0	0	1	0	0
Kuifeend	3	3	3	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Meerkoet	53	49	39	10	79.59	8	0	0	0	0	2
Scholekster	93	76	56	20	73.68	9	2	2	2	0	5
Slobeend	15	15	12	3	80.00	0	0	0	1	0	2
Tureluur	67	64	59	5	92.19	3	1	0	1	0	0
Waterhoen	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Wilde eend	33	27	20	7	74.07	1	0	1	4	0	1
Totaal	958	897	724	173	80.71	78	14	12	34	1	34
% van bekend resultaat			80.71	19.29		8.70	1.56	1.34	3.79	0.11	3.79

Bij ons in de polder is het gras nog te kort door de aanhoudende lage temperatuur en het droge weer. De lage temperatuur is ook voor de jonge vogels niet goed en er worden dan ook regelmatig onderkoelde dode jongen gevonden in de weilanden. Aan de andere kant is het voor de wat oudere jongen een extra kans om lekker op te groeien, wetende dat het maaien nog even op zich laat wachten.

Door de weersomstandigheden en de goede spreiding van percelen met uitgestelde maaidatum en het feit dat er ook al op veel plaatsen weer koeien buiten grazen, is het een mooi seizoen geworden voor de weidevogels.

Met de Kievit gaat het nog steeds bergafwaarts. Het aantal gevonden kievitnesten is terug gelopen tot 93n/ha. Terwijl het meerjarengemiddelde op 96n/ha ligt. Een laagte record dus!

Bij de Grutto is een verrassende toename van 10n/ha. te zien, waardoor in één klap het aantal gevonden legsels weer op niveau van 2007 is beland. Aan de andere kant kan ook de vraag gesteld worden, waarom het aantal Grutto's in 2009 zo enorm laag was. Het lijkt er op dat er in 2009 dus minder Grutto's naar ons land zijn getrokken of dat er vorig jaar minder Grutto's tot broeden zijn gekomen. Ondanks deze positieve verbetering blijft er een dalende trend waarneembaar in aantallen.

Met een gemiddeld aantal gevonden nesten van 27n/ha. lijkt er een stabilisatie van het aantal op te treden. Dit aantal komt overeen met het meerjarengemiddelde.

Ook van de altijd moeilijk te vinden Tureluur zijn dit jaar meer nesten per ha. gevonden. De Tureluur is de enige weidevogel waarbij een regelmatige toename valt waar te nemen! Met een gevonden aantal nesten van 14n/ha. ligt het aantal ruim boven het meerjarengemiddelde van 11n/ha. Dit kan er op duiden dat de vrijwilligers meer ervaren worden in het vinden van de legsels of dat de Tureluur in aantal is toegenomen.

Ook de Scholekster vertoont nog steeds een dalende lijn in het aantal gevonden nesten. Het gegeven dat er steeds meer Scholeksters de stedelijke randgebieden opzoeken en daar hun nesten op de platte daken maken zal daar ook toe bijdragen. Het is daar op die hoge daken met alle gevaren en moeilijkheden die daar bij komen toch ook niet makkelijk overleven zou je denken. Als je alleen al bedenkt wat een energie het kost om de hele

dag met prooidieren voor de jongen naar het dak te moeten vliegen! De ouders die jongen moeten voeren op het weiland of op het bouwland hebben het dan toch minder zwaar. Opvallend is echter wel dat het aantal nesten jaarlijks afneemt, maar dat er eens in de vier jaar een piek zichtbaar is! Als dit regelmaat is zou 2012 dus weer een hoger aantal op moeten leveren. Vooralsnog lijkt het er op dat de aantallen gestaag afnemen.

Wat de predatie betreft is het dit jaar bijzonder goed verlopen. Na zes jaar dus eindelijk weer eens onder de 10%. Uiteraard zijn er altijd bedrijven waar een minder positief resultaat wordt geboekt maar daar zijn dan vaak aanwijsbare oorzaken voor. Vaak dus in de vorm van grondpredatoren, zoals wezel, hermelijn, vos of egel. Veelal gaat een lage predatie gepaard met een goed muizenjaar! En dat is ook dit jaar weer het geval want er zijn redelijke hoeveelheden jonge Kerkuilen geboren. Het meerjarengemiddelde uitkomstpercentage staat op 74%. Dit jaar zijn we met 81% eindelijk weer eens ruim boven dit gemiddelde uitgekomen.

Monitoring

Bij bedrijven met uitgestelde maaidatum zijn de broedparen door middel van monitoring in kaart gebracht. De hiermee bepaalde broedparen zijn niet in dit verslag opgenomen. Deze gegevens worden door Landschapsbeheer Zuid- Holland verder uitgewerkt.

Monitoren is een uiterst doeltreffende methode om nesten snel op te sporen zonder veel in het land te hoeven lopen en om verstoring tot een minimum te beperken. Ook als het minder mooi weer is, is deze methode uiterst effectief. Zijn de broedplaatsen in kaart gebracht, dan zijn in ieder geval het aantal en de plaats bekend. Het kost dan minder moeite om even snel de nesten te markeren.

Houtsnip

Oppervlakte: 1051 ha
Contactpersoon: Adri Remeeus
Telling: BMP-methode
Rapport: www.degroenevraagbaak.nl

In het voorjaar van 2010 werd een weidevogelinventarisatie uitgevoerd in het werkgebied van de Agrarische Natuurvereniging Santvoorde (zie Figuur 1). Dit gebied is gelegen tussen Den Haag, Katwijk en Leiden. De inventarisatie werd verricht op verzoek van de ANV Santvoorde. Deze vereniging is een gezamenlijk initiatief van lokale boeren, tuinders en natuurbeschermers. De uitgangspunten van de vereniging zijn het gebied groen en onbebouwd te houden door landbouw en het beheer van natuur, het landschap en milieu duurzaam te laten samengaan (bron: website ANV Santvoorde).

De inventarisatie had tot doel een beeld te verkrijgen van de aanwezigheid en verspreiding van territoriumhoudende weidevogels op de agrarische gronden binnen het werkgebied.

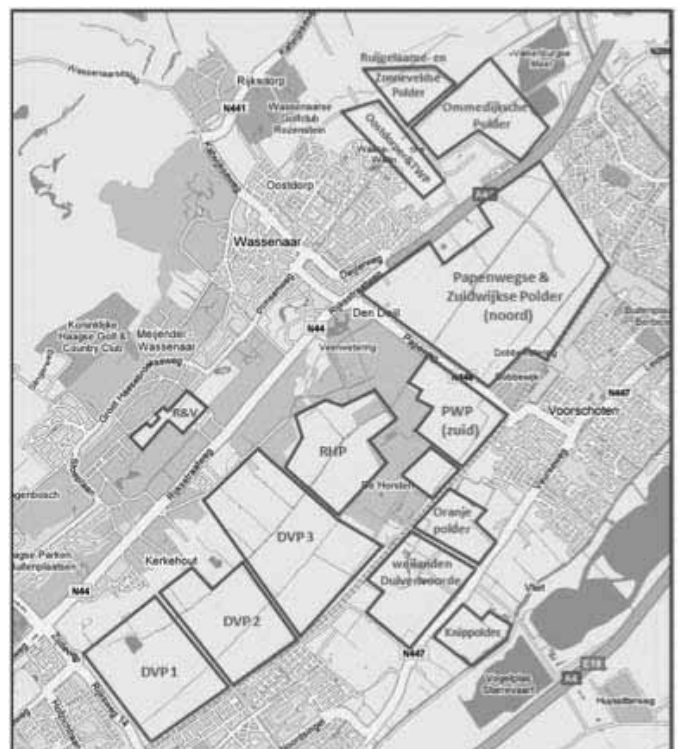
Zo'n gebiedsdekkende inventarisatie is noodzakelijk om in aanmerking te komen voor de financiële vergoedingen verbonden aan de SAN-weidevogelpakketten. SAN staat voor Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer en bestaat uit verschillende beheerspakketten, die gericht zijn op het in stand houden en herstellen van de biodiversiteit van het weidevogellandschap. Hoewel de SAN per 1 januari 2010 vervangen werd door de SNL (Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer), gold voor de onderhavige polder nog het criterium van de SAN. Door het nemen van bepaalde maatregelen, zoals het beschermen van de nesten en het instellen van een rustperiode, waarin percelen niet bewerkt of gemaaid mogen worden, hoopt men er voor te zorgen dat de weidevogels de tijd krijgen om hun eieren uit te broeden en hun jongen groot te brengen. De pakketten worden voor een periode van zes jaar afgesloten.

Het jaar 2010 was een jaar dat een trendbreuk betekende in de jarenlange gestage achteruitgang van weidevogels. Deze trendbreuk was ook zichtbaar in het Werkgebied AVN Santvoorde, zoals uit de bijlagen zal blijken. Wel waren er

natuurlijk per polder verschillen zichtbaar; sterke toenames vonden bijvoorbeeld plaats in de de Papenwegse & Zuidwijkse Polder ten noorden van de Papenweg en de Duivenvoordse-Veenzijdse Polder. Daarentegen zijn er ook enkele polders waar de weidevogelstand een redelijk marginaal bestaan leidt. De resultaten van deze inventarisatie zullen dan ook gebruikt worden om de doelmatigheid van deze weidevogelpakketten te evalueren en te kijken hoe het huidige beheer verbeterd kan worden.

De inventarisatie werd uitgevoerd volgens de BMP-methode. BMP staat voor Broedvogel Monitoring Project en is een methodiek om vast te stellen hoeveel broedvogels er in een bepaald gebied voorkomen (Van Dijk, 2004).

Na een korte beschrijving van het onderzoeksgebied en van de gevolgde werkwijze, waarbij net als voor de inleiding van dit rapport de oorspronkelijke tekst van het rapport uit 2007 voor een groot deel gehandhaafd is (Noordhuizen, 2007), worden de resultaten van de inventarisatie weergegeven. Ook worden aan het einde van dit rapport een aantal aanbevelingen gedaan om de weidevogels voor het gebied te behouden. Ook voor de aanbevelingen geldt dat er sinds 2007 weinig veranderd is en er nog steeds veel ruimte voor verbetering is (Noordhuizen, 2009).

Jaarverslag Ringstation Meijndel

Contactpersoon: Vincent van der Spek
Volledige verslag op: www.haagsevogels.nl

2010 was een wisselvallig jaar voor Vogelringstation Meijndel. Er werden in totaal slechts 3.676 vogels geringd en 417 gecontroleerd, het slechtste resultaat sinds 2006. Wat betreft variatie in soorten was 2010 echter uitstekend: 81 soorten en twee ondersoorten betekenden een record (was 78 in 2008). Voor elf soorten was 2010 het beste jaar ooit, en er werden liefst tien soorten geringd die sinds de herstart van het ringstation in 2000 niet eerder werden gevangen. De reguliere projecten werden gedraaid: in het voorjaar broedvogelonderzoek CES (Constant Effort Sites), het nachtegalenproject in juli/augustus en dispersie/najaarstrek vanaf juli. Buiten Meijndel werd het RAS-project (Retrapping Adults for Survival) Bokjes in de Duivenvoordse Polder voortgezet. In totaal is in Meijndel voor kortere of langere tijd op 99 dagen geringd. Daarnaast werden nog op vier dagen Bokjes geringd.

Als er iets is van 2010 dat in de herinnering van de VRS-ers gegrift staat, dan is het wel het winterse weer in zowel januari als december: de grote hoeveelheden sneeuw zorgden voor massale verplaatsing van vogels en dientengevolge ook in een record aantal vangdagen in een periode waarin ringers normaliter in winterslaap zijn. Het leverde soorten op die anders nauwelijks of zelfs nooit eerder geringd waren. Kortom: zwaar voor de vogels, maar spectaculair voor de ringers - al was op de ringbaan geraken en het slagnet vervolgens sneeuwvrij krijgen vaak bepaald geen sinecure. Andere ijkpunten van 2010 waren het vervangen van het slagnet en de aanleg van een hijsnet. Het in 2009 gestarte onderzoek naar Tjiftjaffen in samenwerking met VRS Castricum, VRS Van Lennep en prof. dr. Peter de Knijff van LUMC Leiden, is in 2010 voortgezet.

Bezetting

Gedurende het verslagjaar bestond de ringgroep uit de ringvergunninghouders Wijnand Bleumink, Vincent van der Spek, Wouter Teunissen en Maarten Verrips en de medewerkers Cockie Boelen, Laurens Buisman, Kasper Hendriks, Peter Lina, Rinse van der Vliet en Ben Wielstra. Het dagelijks bestuur bestond

Bergeenden

in 2010 uit Wijnand Bleumink (voorzitter), Laurens Buisman (penningmeester) en Vincent van der Spek (secretaris).

Vergunningverlening

De benodigde ringvergunningen worden op voorspraak van Het Vogeltrekstation (Centrum voor Vogeltrek en – demografie) te Heteren (vanaf begin 2011: Wageningen) afgegeven door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie. De benodigde terreinvergunningen worden verstrekt door terreinbeheerders Dunea (Meijndel) en Staatsbosbeheer (Duivenvoordse Polder). Evaluatie en nieuwe afspraken VRS, VWG en Dunea De in 2008 gemaakte afspraken met Dunea en de Vogelwerkgroep Meijndel met betrekking tot vangperiodes, gebruik van geluid en het bijtijds aanmelden van nachtvangsten zijn medio 2010 geëvalueerd. Tijdens de gesprekken werd geconcludeerd dat de samenwerking tussen de drie partijen goed is, er regelmatig contact is en dat de gemaakte afspraken worden nageleefd. Tijdens de evaluatie is besproken de ringactiviteiten te verruimen in perioden dat de vogelwerkgroep hier geen hinder van ondervindt tijdens inventarisaties. De hernieuwde afspraken zijn te vinden in bijlage 1.

Publicaties in 2010 en 2009

In 2010 verscheen het jaarverslag van 2009, met daarin aandacht voor het tienjarige jubileum (van der Spek, Bleumink & Verrips, 2010). Daarnaast verscheen een artikel over Grote Gele Kwikstaarten in Limosa, waarvoor gegevens van de ringbaan zijn gebruikt (van der Spek, 2010). Van beide publicaties kunnen pdf's opgevraagd worden bij het secretariaat. Aan Staatsbosbeheer is de voortgang gerapporteerd met betrekking tot RAS-project Bokjes (Remeeus & van der Spek, 2010). Dit is een intern rapport. In 2009 verscheen een artikel in De Takkeling over het kleeft van een tweedejaars Boomvalk die in 2008 in Meijndel werd geringd (Verrips, 2009).

MUS-project 2010

In 2007 lanceerde SOVON het MUS-project (MUS = Meetnet Urbane Soorten). Er was een toenemende aandacht voor het monitoren van stadsvogels, een groep vogels die in andere SOVON-projecten (o.a. BMP) onderbelicht is. Meer aandacht is ook van belang omdat een stadsvogel als de Huismus enorm in aantal is achteruitgegaan de laatste jaren. Daarnaast wil SOVON d.m.v. MUS ook nieuwe tellers aantrekken. Gekozen is voor een eenvoudige aanpak zodat ook mensen mee kunnen doen die niet zoveel ervaring hebben met tellen. De tellingen vinden plaats per postcodegebied. Hierin zijn willekeurig door SOVON 12 telpunten gekozen waarvan er minimaal acht geteld moet worden. Gedurende vijf minuten dienen dan alle exemplaren die gehoord en/of gezien worden en gebruik maken van het terrein te worden genoteerd. Er zijn slechts drie telperioden namelijk 1-30 april, 15 mei-15 juni en 15 juni-15 juli. De eerste twee zijn vroege ochtendrondes en de laatste is in de avond, speciaal voor de Gierzwaluw. Alle verwerking geschiedt verder elektronisch via de MUS-website van SOVON. Zie hiervoor: <http://www.sovon.nl/default.asp?id=367>.

Door: Tom Loorij

SOVON heeft ondergetekende gevraagd coördinator te worden voor dit project in de Haagse regio. Voor dit doel heeft SOVON alle resultaten van de tellingen ter controle en bewerking beschikbaar gesteld. Mede namens de Haagse Vogelbescherming (HVB) wordt SOVON hartelijk dank gezegd om de uitkomsten in het Inventarisatierapport te mogen publiceren.

Tabel 1. Respons deelname MUS-project 2010

	Aantal PC-gebieden		% deelname
	totaal	MUS2010	
Den Haag	61	24	39
Centrum	10	5	50
Escamp	14	3	21
Haagse Hout	7	5	71
Laak	5	0	0
Leidschenveen-Ypenburg	7	3	43
Loosduinen	5	3	60
Scheveningen	7	1	14
Segbroek	6	4	67
Wassenaar	5	2	40
Leidschendam	7	3	43
Voorburg	5	4	80
Rijswijk	9	2	22
Haagse regio totaal	87	35	40

Aantal deelnemers -zie Tabel 1.

In Den Haag en randgemeenten (Wassenaar, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk) werden tot 2010 slechts in 10 (waarvan er in 2010 één zou afvallen) van de 87 beschikbare postcodes geteld. Maar enkelen hiervan zijn lid van de HVB. Daarmee scoorde de Haagse regio onder het landelijk

gemiddelde. In 2010 is door een aanschrijven per post van reeds actieve leden, maar ook van andere leden van de HVB getracht zoveel mogelijk nieuwe deelnemers aan het tellen voor MUS te krijgen in de nog 'lege' postcodegebieden. Dit werd een groot succes. Weliswaar hebben enkele tellers die zich aanvankelijk enthousiast hadden aangemeld, om uiteenlopende redenen in 2010 afgehaakt, het leverde toch maar liefst 26 nieuwe deelnemers op. Samen met de 9 personen die in 2010 hun tellingen continueerden is hierdoor in 35 postcodegebieden geteld, waarmee maar liefst 40% van de Haagse regio is gedekt. Slechts enkelen hebben daarbij een telronde laten lopen.

In tabel 1 is een overzicht van de getelde gebieden gegeven. Voor Den Haag is een uitsplitsing per stadsdeel gemaakt. Hieruit valt af te lezen dat de getelde postcodes niet gelijkmatig over Den Haag en randgemeenten zijn verdeeld. Vooral in Escamp, Scheveningen en Rijswijk kunnen we nog veel nieuwe tellers goed gebruiken. Stadsdeel Laak is maar een klein gebied met weinig postcodes waar de HVB nauwelijks of geen leden heeft.

Resultaten

Aantal getelde vogels per wijk– zie Tabel 2

Er was één deelnemer die de 1ste telronde niet had gedaan, twee die de 2de telronde hadden gemist en vier de 3de. Hiervoor is geen correctie toegepast. Het betekent dat met name in de 3de telronde iets minder vogels hierdoor geteld zijn.

Het aantal telpunten per deelnemer was als volgt:

- 6 deelnemers met 8 telpunten

- 6 deelnemers met 9 telpunten
- 6 deelnemers met 10 telpunten
- 3 deelnemers met 11 telpunten
- 14 deelnemers met 12 telpunten

Per waarnemer en per soort is steeds het hoogste aantal genomen dat op een van de drie telronden werd vastgesteld. Om de totalen per soort te krijgen werden deze maxima vervolgens gesommeerd. Om de gegevens vergelijkbaar te maken zijn alle

aantallen daarna omgerekend naar 12 telpunten. Een uitzondering wordt gevormd door enkele heel grote groepen vogels die met name in de derde telronde werden gezien. Deze zijn niet opgehoogd.

Er is navraag gedaan naar enkele opvallende, in het bijzonder hoge, aantallen en ontbrekende soorten. Deze hebben nauwelijks veranderingen in de uitkomsten opgeleverd. Wel werd waardevolle achtergrondinformatie verkregen. Deze informatie

Tabel 2. Aantal vogels en meest getelde soort per wijk *)

	Aantal soorten	Aantal exemplaren	Meest getelde soort naam	aantal
DEN HAAG				
Centrum				
Centrum-zuid	15	271	Stadsduif	100
Stationsbuurt	26	283	Stadsduif	81
Schilderswijk-zuid	23	292	Huismus	72
Zeeheldenkwartier	17	223	Stadsduif	30
Archipelbuurt	31	316	Kauw	49
Eskamp				
Bouwlust-oost	34	384	Houtduif	80
Morgenstond-west	20	256	Wilde Eend	43
Wateringse Veld	42	272	Wilde Eend	36
Haagse Hout				
Mariahoeve-noord	24	235	Wilde Eend	32
Mariahoeve-midden	26	327	Kauw	50
Marlot	30	143	Kauw	31
Benoordenhout	20	219	Zilvermeeuw	39
Duttendel	11	104	Kauw	40
Leidschenveen-Ypenburg				
Leidschenveen	31	208	Canadese Gans	39
Leidschenveen Lanen	36	214	Zilvermeeuw	37
Ypenburg-noord	49	462	Kauw	68
Loosduinen				
Houtwijk	35	369	Houtduif	54
Kijkduin	40	237	Zilvermeeuw	52
Bohemien	30	454	Kauw	76
Scheveningen				
Duinoord	37	553	Kauw	82
Segbroek				
Valkenboskwartier	25	246	Gierzwaluw	62
Regentessekwartier	29	513	Gierzwaluw	106
Bomenbuurt	65	838	Houtduif	206
Vogelbuurt	69	753	Kauw	146
WASSENAAR				
Deyleroord (langs A44)	44	671	Halsbandparkiet	271
Oostdorp (centrum e.o.)	32	394	Kauw	270
LEIDSCHENDAM				
De Zijde	32	205	Merel	20
Raadhuiskwartier	40	314	Gierzwaluw	65
De Rietvink	32	250	Houtduif	32
VOORBURG				
Voorburg-noord/t Loo	35	286	Stadsduif	38
Essensteijn/Damsigt	50	454	Merel	50
Voorburg-oost (Parkweg e.o.)	42	302	Kauw	56
Voorburg-oud	23	305	Gierzwaluw	80
RIJSWIJK ZH				
Steenvoorde-zuidwest	64	262	Houtduif	46
Cromwijk/Leeuwendaal	40	520	Kauw	108

* In stadsdeel Laak zijn geen postcodegebieden geteld

is opgenomen in het vak 'opmerkingen' bij de kopgegevens van de ingevoerde waarnemingen op de MUS-site van SOVON en in dit artikel verwerkt. Opvallend is dat in sommige postcodegebieden zeer algemene vogelsoorten gemist zijn. Dit komt in de eerste plaats omdat de tellingen een moment-opname betreffen op puntlocaties. Navraag leerde dat enkele ontbrekende soorten inderdaad regelmatig in het betreffende postcodegebied werden waargenomen maar steeds net niet tijdens de tellingen op de telpunten. Bij strakke toepassing van de richtlijnen van MUS kunnen deze soorten dan dus niet worden genoteerd.

In de tweede plaats hadden enkele tellers problemen of ze nu de vele rondvliegende meeuwen (Zilvermeeuwen en Kleine Mantelmeeuwen) moesten meetellen of niet. Dit zijn typisch soorten voor Den Haag. Hoewel de richtlijnen van SOVON hiervoor op zich duidelijk zijn, zijn door een andere interpretatie van de tellers in enkele gebieden deze meeuwen niet meegenomen. In één geval is de Houtduif niet meegenomen en (ten onrechte) samengevoegd bij het aantal stadsduiven.

Aantal getelde vogels per soort -

Tabel 3a en 3b

In totaal werden er ruim 12 000 exemplaren van 91 verschillende soorten geteld. Van 24 soorten werden meer dan 100 exemplaren geteld, 19 soorten moesten het met een enkel exemplaar doen, waaronder een Slechtvalk, een Sprinkhaanzanger en een Fluitier. Absolute koploper is de Kauw met 1530 stuks, maar daar zat wel een groep van 250 vogels bij die foerageerden op een perceel landbouwgrond net buiten de bebouwing in Wassenaar en van 87 op een slaapplek in de Vogelwijk. Goede tweede is de Houtduif met 1129 stuks waarvan een groep van 206 in de Bomenbuurt die foerageerden op de natte sportvelden na een regenbui.

Verheugend was dat op de derde en laatste telling, die 's avonds moest plaatsvinden speciaal voor de Gierzwaluw, maar liefst 964 exemplaren van deze soort zijn geteld. Hij was in 30 postcodegebieden present. In diverse wijken werden op één telpunt groepen van meer dan 20 vogels gezien. Daarmee komt de Gierzwaluw op een mooie derde plaats. De volgende soorten in de rangorde zijn voorspelbare soorten, resp. Halsbandparkiet (865, waarvan een groep van 271 in Deijlroord in Wassenaar), Merel

(768), Zilvermeeuw (665) en Koolmees (648).

Andere kleine zangvogels als Winterkoning, Tjiftjaf, Heggenmus en Roodborst zaten op de ranglijst dicht op elkaar ergens tussen de 15de en 20ste plaats en werden door driekwart van de tellers opgemerkt.

Wanneer we top-25 in Den Haag vergelijken met de landelijke top-25 (SOVON-nieuws 2010 nr. 4, blz. 14) dan zien we enkele markante verschillen.

In de Haagse top-25 komen drie exoten, de Halsbandparkiet (4), Nijlgans (16) en Canadese Gans (19) voor die op de landelijke lijst in de top-25 ontbreken. Turkse Tortel, Vink en Groenling, resp. 8, 12 en 19 op de landelijke lijst, ontbreken juist in Den Haag in de top-25. Zilvermeeuw, Kleine Mantelmeeuw en Meerkooit staan in Den Haag aanzienlijk hoger genoteerd dan het landelijk gemiddelde. Huismus en Spreeuw scoren met hun 17de en 21ste plaats in Den Haag juist erg slecht ten opzichte van het landelijke beeld (resp. plaats 5 en 7).

Mede door bovengenoemde groepen werden in de Bomenbuurt, de Vogelwijk en Deijlroord (Wassenaar) de grootste aantallen vogels gezien. Duinoord is een goede vierde. De Centrum-wijken scoren laag; Duttendel staat onderaan met slechts 104 exemplaren, maar hier is slechts één telronde gelopen.

In de Vogelwijk en de Bomenbuurt werden ook de meeste soorten waargenomen, resp. 69 en 65 soorten. Steenvoorde-zuidwest in Rijswijk, Essensteijn in Voorburg en Ypenburg-noord volgen met 64, 50 en 49 soorten. Essensteijn is een groene wijk en in Steenvoorde en Ypenburg vallen enkele telpunten in het buitengebied.

De Kauw was in 11 van de 35 postcodegebieden de meest getelde soort; dit komt vooral omdat in sommige wijken in de derde telling grote groepen kauwen werden gezien van enkele tientallen tot soms meer dan honderd exemplaren. Duiven waren ook in een groot aantal gebieden de meest waargenomen soort: in 5 gebieden de Houtduif en in 4 gebieden de Stadsduif.

Opvallend was dat zelfs de Gierzwaluw in maar liefst vier wijken als de meest getelde soort uit de bus kwam: Regentessekwartier en Valkenboskwartier in Den Haag, het Raadhuiskwartier in Leidschendam en

Tabel 3a. Totaal aantal waargenomen exemplaren per soort *)

(alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	Aantal postcodes	Telronde			Maximum aantal
		1	2	3	
Fuut	12	22	10	17	35
Aalscholver	12	17	13	5	23
Blauwe Reiger	23	35	52	43	77
Ooievaar	4	11	14	5	15
Knobbelzwaan	12	18	47	37	63
Grauwe Gans	4	28	6	24	30
Soepgans	4	4	16	4	20
Canadese Gans	13	49	79	85	156
Nijlgans	28	126	141	136	226
Wilde Eend	32	312	333	353	541
Soepeend	9	10	19	30	41
Kuifeend	4	19	5	4	21
Waterhoen	23	61	63	53	105
Meerkoet	31	226	207	226	320
Scholekster	25	34	65	51	98
Kievit	4	14	3	1	15
Kokmeeuw	15	24	26	110	122
Kleine Mantelmeeuw	24	202	239	216	362
Zilvermeeuw	32	466	274	324	665
Visdief	8	8	7	15	22
Stadsduif	23	252	328	190	469
Holenduif	7	2	2	8	11
Houtduif	33	772	664	809	1129
Turkse Tortel	18	59	45	35	74
Halsbandparkiet	34	280	339	720	865
Gierzwaluw	30	1	206	949	964
Grote Bonte Specht	21	48	36	25	59
Boerenzwaluw	7	2	4	9	13
Winterkoning	29	184	198	71	230
Heggenmus	28	123	97	58	148
Roodborst	26	70	78	30	112
Nachtegaal	3	17	9	0	21
Merel	35	592	647	505	768
Zanglijster	22	70	47	36	85
Kleine Karekiet	5	0	7	8	10
Zwartkop	22	59	79	22	91
Tjiftjaf	27	145	95	39	159
Fitis	12	24	16	6	31
Staartmees	11	34	27	36	52
Pimpelmees	33	232	107	88	246
Koolmees	34	597	399	181	648
Boomkruiper	16	29	37	19	48
Gaai	26	38	33	23	57
Ekster	35	172	285	199	346
Kauw	35	618	1081	964	1530
Zwarte Kraai	33	331	320	227	427
Spreeuw	25	63	92	77	147
Huisemus	15	57	111	132	180
Vink	18	42	28	20	54
Groenling	13	34	25	32	51
Putter	15	25	34	29	52

* gesorteerd op taxonomische volgorde

de wijk Voorburg-oud in Voorburg.

Merel, Kauw en Ekster werden in alle 35 postcodegebieden gezien, de Koolmees en de Halsbandparkiet werden slechts in één gebied gemist, Zwarte Kraai, Houtduif en Pimpelmees slechts in twee gebieden.

De Zilvermeeuw (zesde plaats) werd ook vrijwel overal gezien, de meeste in het Regentessekwartier, gevolgd door Mariahoeve-midden en Kijkduin. Ook in de Schilderswijk vlogen veel meeuwen rond, maar daar zijn ze niet exact geteld. In Kijkduin, het Benoordenhout en Leidschenveen Lanen was de Zilvermeeuw zelfs de meest geziene soort. Ook de Kleine Mantelmeeuw deed het goed: tegenover elke vijf zilvers werden er drie mantels geteld in 70% van alle wijken.

Een andere dakbroeder, de Scholekster, is met zijn 98 exemplaren in 25 wijken (25ste plaats) ook al een aardige stadsvogel in Den Haag aan het worden. Het gaat daarbij vrijwel uitsluitend om één tot maximaal drie vogels per telpunt, zodat zo'n telling ook een aardige indicatie is van de verspreiding van het aantal mogelijke broedgevallen in de stad.

En de Huismus? Ook in MUS-2010 wordt het weer bevestigd: Den Haag e.o. is bijna musloos. Slechts in 15 van de 35 postcodegebieden werden Huismussen gezien, in totaal 180 exemplaren. Daarmee komt hij op een bescheiden 17de plaats. Hiervan komen er dan nog 72 (50%) op rekening van een groepje in de Schilderswijk en 20 van een groepje op het Damplein in Leidschendam. Hierbij zij aangetekend dat het aantal van 72 in de Schilderswijk gebaseerd is op een ophoging van 48 getelde mussen (w.v. 30 in een groepje) op 8 telpunten naar 12 telpunten. Verder waren er nog kleine groepjes in Houtwijk, het Regentessekwartier en in Mariahoeve-noord en dan heb je het zo ongeveer gehad. Op vrijwel alle overige telpunten werden maar één tot 3 mussen per telpunt gezien.

In de tuinvogeltelling van Vogelbescherming Nederland van januari 2011 komt dit beeld van de Huismus opnieuw naar voren: Den Haag is de enige provinciehoofdstad waar de Huismus niet eens in de top-tien voorkomt. alleen in Leeuwarden is hij 2de, in Utrecht 3de en in Amsterdam en Rotterdam resp. 4de en 2de, in de andere provinciehoofdsteden staat de Huismus onbetwist eerste, evenals in alle provincies, inclusief Zuid-Holland!

De Spreeuw, waarvan er ook aanwijzingen zijn dat hij in het stedelijk gebied achteruit gaat werd in 25 postcodegebieden waargenomen met in totaal 98 exemplaren (21ste plaats). Hij werd in alle 11 postcodegebieden in de randgemeenten vastgesteld maar slechts in 14 van de 24 in Den Haag zelf. Nergens werden, zoals bij de Huismus, grote groepjes vastgesteld.

De Ooievaar, als typisch Haagse vogel, werd zoals te verwachten was, alleen gezien rond de bekende broedplaatsen in de regio, Mariahoeve, Marlot en Essensteijn in Voorburg.

Aantal vogelsoorten per wijk -

Tabel 4a, 4b en 4c

Uit de bovenstaande resultaten blijkt dat zelfs zo'n eerste jaar met zoveel 'bezette' postcodes al tot belangwekkende resultaten leidt. Ten aanzien van bepaalde soorten wijkt het beeld in Den Haag en randgemeenten duidelijk af van de rest van Nederland en zelfs af van andere grote steden. De belangrijkste conclusie is dat opnieuw bevestigd wordt dat het met de Huismus, en in mindere mate met de Spreeuw, in de Haagse regio heel slecht gesteld is in vergelijking met elders. Interessant zijn ook de grote verschillen per postcodegebied. Op zo'n manier wordt ook de verspreiding van een aantal typische stadsvogels zoals bijvoorbeeld de Gierzwaluw, zichtbaar gemaakt. Mede dankzij het enthousiasme en de inzet van de vele deelnemers kan van een uiterst geslaagde actie worden gesproken. Iedereen hartelijk daarvoor. Hopelijk slaat dit enthousiasme over naar anderen zodat we in volgende jaren ook de nu nog witte vlekken in de postcodegebieden opgevuld krijgen. Met spanning kunnen we dan met zijn allen uitkijken naar de resultaten over een paar jaar als er trends zijn te berekenen. Dan kunnen we bijvoorbeeld ook zien of

- de achteruitgang van de Huismus tot staan is gebracht;
- de Zilvermeeuw en Scholekster zich verder als dakbroeder vestigen;
- het aantal Halsbandparkieten zich stabiliseert of nog steeds verder toeneemt.

Tabel 3b. Totaal aantal waargenomen exemplaren per soort *)

(alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	Aantal postcodes	Telronde			Maximum aantal
		1	2	3	
Kauw	35	618	1081	964	1530
Houtduif	33	772	664	809	1129
Gierzwaluw	30	1	206	949	964
Halsbandparkiet	34	280	339	720	865
Merel	35	592	647	505	768
Zilvermeeuw	32	466	274	324	665
Koolmees	34	597	399	181	648
Wilde Eend	32	312	333	353	541
Stadsduif	23	252	328	190	469
Zwarte Kraai	33	331	320	227	427
Kleine Mantelmeeuw	24	202	239	216	362
Ekster	35	172	285	199	346
Meerkoet	31	226	207	226	320
Pimpelmees	333	232	107	88	246
Winterkoning	29	184	198	71	230
Nijlgans	28	126	141	136	226
Huisms	15	57	111	132	180
Tjiftjaf	27	145	95	39	159
Canadese Gans	13	49	79	85	156
Heggenmus	28	123	97	58	148
Spreeuw	25	63	92	77	147
Kokmeeuw	15	24	26	110	122
Roodborst	26	70	78	30	112
Waterhoen	23	61	63	53	105
Scholekster	25	34	65	51	98
Zwartkop	22	59	79	22	91
Zanglijster	22	70	47	36	85
Blauwe Reiger	23	35	52	43	77
Turkse Tortel	18	59	45	35	74
Knobbelzwaan	12	18	47	37	63
Grote Bonte Specht	21	48	36	25	59
Gaai	26	38	33	23	57
Vink	18	42	28	20	54
Putter	15	25	34	29	52
Staartmees	11	34	27	36	52
Groenling	13	34	25	32	51
Boomkruiper	16	29	37	19	48
Soepeend	9	10	19	30	41
Fuut	12	22	10	17	35
Fitis	12	24	16	6	31
Grauwe Gans	4	28	6	24	30
Aalscholver	12	17	13	5	23
Visdief	8	8	7	15	22
Nachtegaal	3	17	9	0	21
Kuifeend	4	19	5	4	21
Soepgans	4	4	16	4	20
Kievit	4	14	3	1	15
Ooievaar	4	11	14	5	15
Boerenzwaluw	7	2	4	9	13
Holenduif	7	2	2	8	11
Kleine Karekiet	5	0	7	8	10

* gesorteerd op aantal

Tabel 4a. Totaal aantal exemplaren per postcodegebied

(alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	Loosduinen			Segbroek / Scheveningen					Haagse Hout				
	Houtwijk	Kijkduin	Bohemen	Valkenboskwartier	Regentessekwartier	Bomenbuurt	Vogelbuurt	Duinoord	Mariahoeve-noord	Mariahoeve-midden	Marlot	Benoordenhout	Duttendel
Fuut	1	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Aalscholver	1	4	-	-	2	1	1	1	-	-	-	-	-
Blauwe Reiger	-	1	2	-	-	4	7	4	4	-	1	-	-
Ooievaar	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4	4	-	-
Knobbelzwaan	4	-	-	-	-	8	6	9	-	-	-	-	-
Grauwe Gans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Soepgans	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Canadese Gans	4	-	33	-	-	6	5	6	-	-	13	-	-
Nijlgans	8	12	24	5	3	9	13	9	6	-	5	-	-
Wilde Eend	25	4	10	9	6	19	9	50	32	26	5	2	-
Soepeend	-	-	-	-	-	3	8	5	-	-	-	-	-
Kuifeend	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Waterhoen	4	-	4	1	-	3	6	4	8	4	3	1	-
Meerkoet	21	2	10	9	-	13	9	18	18	8	5	2	-
Scholekster	1	10	4	-	-	10	6	4	2	6	1	1	-
Kokmeeuw	-	29	2	-	-	2	18	-	-	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	6	2	-	-	48	7	13	8	-	9	-	-	-
Zilvermeeuw	7	52	28	13	76	21	17	33	-	47	3	39	2
Visdief	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Stadssduif	9	-	8	1	39	19	16	40	-	24	4	-	-
Holenduif	4	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
Houtduif	54	7	20	28	50	206	55	16	15	30	9	30	17
Turkse Tortel	-	-	-	-	-	4	7	-	-	-	1	-	-
Halsbandparkiet	19	1	28	11	32	52	24	50	18	6	3	7	-
Gierzwaluw	51	5	58	62	106	102	63	65	2	-	11	31	-
Grote Bonte Specht	1	1	2	1	-	9	13	5	-	1	1	1	-
Boerenzwaluw	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Winterkoning	12	6	14	4	-	15	22	17	6	12	4	2	-
Heggenmus	1	1	2	2	4	8	15	4	6	4	-	-	1
Roodborst	2	-	8	1	-	11	12	12	6	5	1	2	4
Nachtegaal	-	12	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Merel	25	22	28	31	21	48	48	28	10	17	16	22	11
Zanglijster	2	5	3	-	-	14	12	4	2	-	1	1	-
Kleine Karekiet	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Zwartkop	4	2	8	1	-	12	17	6	-	2	1	-	-
Tjiftjaf	10	5	9	1	-	10	17	7	-	9	1	-	-
Fitis	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-
Staartmees	-	-	-	-	-	12	10	1	-	-	-	-	-
Pimpelmees	7	1	4	4	10	25	24	16	3	5	1	7	-
Koolmees	16	16	24	30	33	41	33	12	10	20	3	12	13
Boomkruiper	2	-	3	1	-	7	11	2	3	1	-	-	1
Gaai	3	1	-	-	4	8	9	2	2	-	1	2	-
Ekster	9	5	10	2	8	14	15	6	22	13	1	11	10
Kauw	28	11	76	8	30	50	146	82	20	50	31	37	40
Zwarte Kraai	9	14	12	14	22	19	25	11	21	11	8	8	-
Spreeuw	4	-	4	-	3	5	4	10	-	5	-	-	-
Huismus	12	4	-	5	14	-	-	-	14	-	-	-	1
Vink	-	2	-	-	-	3	5	2	-	-	3	-	-
Groenling	-	-	-	1	-	16	9	-	-	-	-	-	-
Putter	2	-	-	-	2	2	6	-	-	-	1	-	-

Tabel 4b. Totaal aantal exemplaren per postcodegebied

(alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

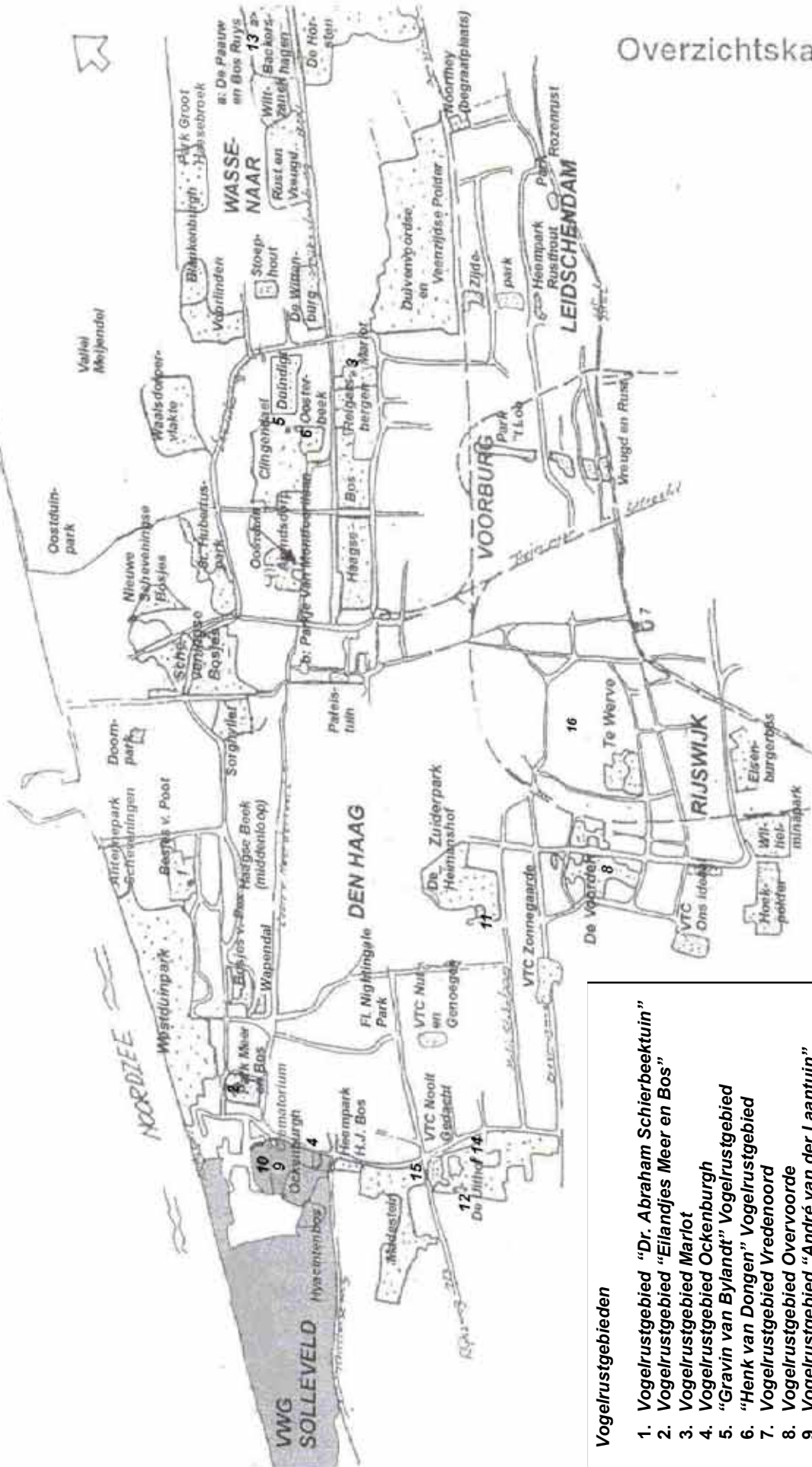
	Escamp			Centrum					Leidschenveen / Ypenburg		
	Bouwlust-oost	Morgenstond-west	Wateringse Veld	Centrum-zuid	Stationsbuurt	Schilderswijk-zuid	Zeeheldenkwartier	Archipelbuurt	Leidschenveen	Leidschenveen Lanen	Ypenburg-noord
Fuut	-	-	3	-	-	6	-	-	5	-	2
Aalscholver	-	-	1	-	-	-	-	-	3	4	1
Blauwe Reiger	3	6	4	-	1	-	-	3	1	1	-
Ooievaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	-	-	7	-	-	-	-	-	3	-	-
Grauwe Gans	-	-	-	-	-	-	3	-	-	1	23
Soepgans	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Canadese Gans	4	5	2	-	-	-	-	25	39	-	11
Nijlgans	37	37	5	3	-	4	2	-	3	1	2
Wilde Eend	17	43	36	2	2	6	-	11	25	24	32
Soepeend	1	-	-	-	-	-	-	4	-	9	-
Kuifeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12
Waterhoen	3	-	7	-	-	6	-	4	4	6	4
Meerkoet	14	13	18	3	1	15	-	3	11	10	23
Scholekster	5	1	8	-	-	-	-	4	5	7	4
Kokmeeuw	-	3	1	-	-	2	-	1	8	9	23
Kleine Mantelmeeuw	27	18	13	60	21	-	18	5	4	-	8
Zilvermeeuw	13	12	6	15	33	-	28	29	5	37	18
Visdief	-	-	1	-	-	-	-	-	8	1	2
Stadsduif	11	17	-	100	81	-	30	1	1	4	-
Holenduif	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Houtduif	80	31	21	-	19	32	28	21	-	4	17
Turkse Tortel	8	-	-	-	-	3	-	-	4	4	1
Halsbandparkiet	27	7	8	24	20	10	22	28	1	1	16
Gierzwaluw	1	1	9	10	-	-	12	19	1	5	10
Grote Bonte Specht	2	-	-	-	1	-	-	5	-	-	4
Boerenzwaluw	-	-	5	-	-	-	-	-	1	1	-
Winterkoning	5	2	7	-	1	2	-	9	-	-	8
Heggenmus	4	-	6	-	8	8	2	-	-	5	8
Roodborst	1	-	1	-	1	-	2	4	-	3	2
Nachtegaal	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
Merel	28	16	16	6	13	20	15	20	13	5	22
Zanglijster	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	5
Kleine Karekiet	-	-	3	-	-	-	-	-	3	-	1
Zwartkop	1	-	4	-	1	2	-	1	-	-	5
Tjiftjaf	3	-	6	-	2	2	-	4	-	1	10
Fitis	-	-	2	-	-	-	-	3	-	1	5
Staartmees	1	-	-	-	-	6	-	-	-	-	2
Pimpelmees	11	1	6	8	9	6	2	1	-	6	11
Koolmees	17	-	11	10	13	18	27	19	16	11	17
Boomkruiper	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Gaai	1	1	2	-	2	-	2	1	-	1	1
Ekster	9	9	6	6	7	15	2	15	15	11	14
Kauw	13	9	15	8	10	12	24	49	5	9	68
Zwarte Kraai	19	24	12	8	11	26	4	17	4	12	23
Spreeuw	5	-	4	-	16	16	-	-	5	8	6
Huisemus	-	-	-	8	4	72	-	-	4	1	-
Vink	-	-	-	-	-	3	-	5	-	1	2
Groenling	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	6
Putter	2	-	4	-	-	-	-	-	4	5	11

Tabel 4c. Totaal aantal exemplaren per postcodegebied

(alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	Wassenaar		Leidschendam			Voorburg				Rijswijk	
	Deyleoord (langs A44)	Oostdorp (centrum e.o.)	De Zijde	Raadhuiskwartier	De Rietvink	Voorburg-noord/t Loo	Essenstein/Damsigt	Voorburg-oost	Voorburg-oud	Steenvoorde-zuidwest	Cromwijk/Leeuwendaal
Fuut	3	-	1	-	4	-	4	-	-	-	2
Aalscholver	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-
Blauwe Reiger	1	-	1	4	10	1	-	8	2	4	4
Ooievaar	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-
Knobbelzwaan	1	-	1	14	-	-	8	-	-	1	1
Grauwe Gans	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
Soepgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
Canadese Gans	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
Nijlgans	-	1	5	-	3	5	12	2	4	4	2
Wilde Eend	44	-	17	4	6	16	29	3	5	8	14
Soepeend	-	-	-	1	-	-	8	2	-	-	-
Kuifeend	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Waterhoen	4	-	-	-	14	2	8	2	-	3	-
Meerkoet	9	3	9	-	23	7	16	3	3	9	12
Scholekster	1	3	1	-	3	5	2	2	-	2	-
Kokmeeuw	-	-	-	1	-	-	16	3	-	-	4
Kleine Mantelmeeuw	-	1	-	1	16	1	39	-	1	14	22
Zilvermeeuw	40	4	12	-	11	11	6	4	22	11	10
Visdief	-	-	-	-	-	1	7	1	-	-	-
Stadsduif	4	-	-	-	4	38	2	4	-	-	12
Holenduif	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Houtduif	32	17	11	34	32	23	45	34	22	46	43
Turkse Tortel	5	1	-	13	3	1	3	6	3	3	4
Halsbandparkiet	271	8	4	13	4	15	11	40	14	11	59
Gierzwaluw	40	3	7	65	-	5	23	11	80	5	91
Grote Bonte Specht	-	3	-	-	2	1	1	2	-	1	2
Boerenzwaluw	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	1
Winterkoning	7	5	15	11	1	8	7	3	10	11	4
Heggenmus	3	-	5	2	24	5	2	5	3	4	6
Roodborst	-	5	4	4	6	4	6	4	-	-	1
Nachtegaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Merel	25	27	20	25	6	23	50	20	23	22	26
Zanglijster	1	1	3	1	10	2	7	3	-	4	2
Kleine Karekiet	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Zwartkop	-	-	4	-	-	5	6	1	2	5	1
Tjiftjaf	5	3	8	7	4	8	5	3	11	4	4
Fitis	3	-	3	-	-	-	-	2	1	7	-
Staartmees	5	-	-	-	-	-	1	7	-	1	6
Pimpelmees	7	4	11	2	5	11	9	3	13	9	4
Koolmees	24	13	17	20	14	18	24	16	31	15	34
Boomkruiper	-	-	3	-	-	1	-	2	-	1	2
Gaai	1	1	3	1	-	2	-	2	1	1	2
Ekster	7	4	12	14	2	6	14	16	21	11	4
Kauw	109	270	8	58	2	26	27	56	25	10	108
Zwarte Kraai	7	11	7	6	-	6	21	8	5	11	11
Spreeuw	3	1	3	1	3	13	11	7	3	4	2
Huismus	-	-	-	-	24	7	-	6	-	4	-
Vink	3	3	3	5	4	2	4	3	-	1	-
Groenling	3	1	-	4	1	4	2	2	-	-	1
Putter	-	-	-	-	5	1	2	3	-	-	2

Overzichtskaart

Vogelrustgebieden

1. Vogelrustgebied "Dr. Abraham Schierbeektuin"
2. Vogelrustgebied "Eilandjes Meer en Bos"
3. Vogelrustgebied Marlot
4. Vogelrustgebied Ockenburgh
5. "Gravin van Bylandt" Vogelrustgebied
6. "Henk van Dongen" Vogelrustgebied
7. Vogelrustgebied Vredenoord
8. Vogelrustgebied Overvoorde
9. Vogelrustgebied "André van der Laantuin"
10. Vogelrustgebied "Moerasje Ockenburgh"
11. Eendenkooi Zuiderpark
12. Vogelrustgebied De Uithof
13. Vogelrustgebied "Paroussia"
14. Vogelrustgebied "De Uithofwal"
15. Vogelrustgebied "Witte Vlek Madestein"
16. Vogelrustgebied "Eiland Den Burgh"